

מֵאִיר בֶּרֶעַם

שְׁעוֹן הַקְּסָמִים

שֶׁעוֹן הַקֶּסָמִים

מֵאִיר בֶּרֶעַם

תְּבוּנָה

תְּבוּנָה — מִכּוֹן סִפְרוּתִי חֲרָדִי

ALL RIGHTS RESERVED
BY **TVUNO**

כל הזכויות שמורות
"תבונה"
מכון ספרותי חרדי
טל. 03-5705097

ציור העטיפה: ויקטור ברנדייץ' 0546380500

לוחות: "פרנק" ירושלים

הַתּוֹכֵן

7 לִיבְלָה וְהַחְפוּשִׁיּוֹת	פֶּרֶק רִאשׁוֹן
19 מֶלֶךְ מִקְדוֹנִיָּה וּמֶלֶךְ הָעוֹפּוֹת	פֶּרֶק שֵׁנִי
30 הַצִּדִּיק הַמּוֹפֵלֵא	פֶּרֶק שְׁלִישִׁי
41 סוּפֹת שֶׁלֹּג בְּעֶצְמוֹ שֶׁל קִיץ	פֶּרֶק רְבִיעִי
51 מִשְׁפָּחָה מְאֻמָּצֶת	פֶּרֶק חֲמִישִׁי
62 מִזְמַת הַצּוֹרְרִים	פֶּרֶק שֵׁשִׁי
75 מִפָּח נֶפֶשׁ	פֶּרֶק שְׁבִיעִי
86 בְּרִית תִּכְכִּים	פֶּרֶק שְׁמִינִי
100 הַכְרֵזַת מַלְחָמָה	פֶּרֶק תְּשִׁיעִי
109 לִיבְלָה מִתְגַּיֵּס	פֶּרֶק עֲשִׂירִי
119 לִיבְלָה בְּשׂוּדָה הַקָּרֵב	פֶּרֶק י"א
125 בְּשָׁבִי אוֹיֵב	פֶּרֶק י"ב
134 מְסִירוֹת נֶפֶשׁ	פֶּרֶק י"ג

ספרי מאיר ברעם

סידרת עלילות על רקע מאורעות העבר

אבן המזבח	מלחמת החשמונאים
עיר מלוכה	המרד ברומאים והחורבן
הפרנס מקולוניה	תקופת מסעי הצלב
השליחות הגורלית	תקופת בעלי התוספות
האוצר הספרדי	תקופת רדיפות האינקבזיציה

סידרת "שעון הקסמים"

שעון הקסמים	על חשיבות ניצול הזמן
מבצע אלול	על חשיבות הזהירות משקר
עלילה בכפר	לדון לכף זכות

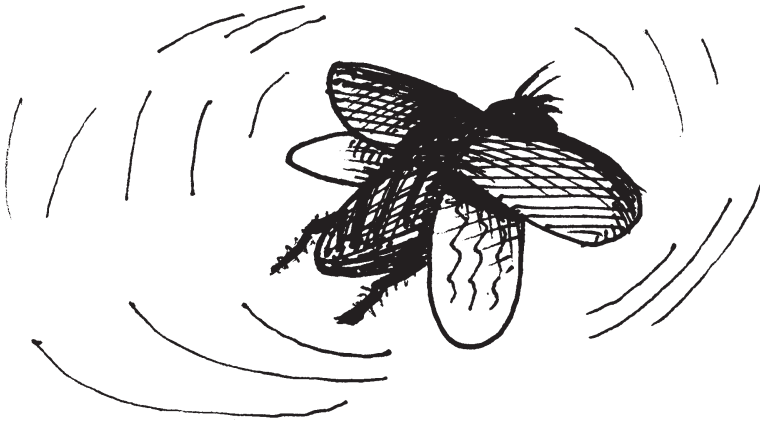
פֶּרֶק ראשון ליבֿלֿה וְהַחֲפוּשִׁיּוֹת

רבי מוניש המלמד לכסן את מבטו אל החלון הפתוח ועוה את פניו במורת רוח. נוחות פרות הקיץ ונחילי הזבובים שחדרו בעדו פנימה לא סיעו לתלמידיו להתרפז בלמודם, כלל וכלל לא.

הוא המשיך להסביר את עקרי הסוגיה בעודו בוחן את פני התלמידים. שמונה נערים ישבו מולו. נחמיה ואברמי בלעו בצמא כל מלה שיצאה מפיו והנידו את ראשם בקצב אחיד. אלו הם שני העלויים, גאות העירה. צמד חמד העתיד לפאר ספסלי כל ישיבה. לידם יושב חיים אשר המתמיד וראשו שקוע בגמרא הגדולה, אין לו פנאי להקשיב להסברים, לנסות להבין ולחדר לעמקם של דברים, דרכו אצה לו לבלע עוד ועוד דפים. מלאכה רבה תדרש כדי לשכנעו לעצר ולהתבונן...

לצדו ישבו פסח והרשל, כסמל להתגלמות האדישות. הם תלו במלמד עינים מזגנות אשר נעורו לחיים עם הופעתו של פרפר תועה אשר רפרף בחדר בכנפיו הצחורות והביא פריסת שלום ממרחבי הדשא הירקים. מבטו של רבי מוניש דלג על הנער שישב לידם, ונח על שני התלמידים הקצונים, נפתלי ומשה אפרים. הם העבירו חפץ פלשהו מיד ליד, עוד אחת מאותן סחורות חליפין... נפתלי הבחין במבטו הבוחן של המלמד וידו נרעדה. החפץ המסתורי נשמט מידו, אף למרבה הפליאה לא נפל ארצה אלא

הַעֲפִיל מַעֲלָה בְּלוּלֵינּוֹת מְסֻבֶּלֶת כִּשְׁהוּא מְשֻׁמֵּעַ קוֹלוֹת מְחָאָה.
הִיְתָה זֹו חֲפוּשִׁית עֲצוּמַת מְמָדִים אֲשֶׁר הִפְלִיגָה אֶל הַחֶפֶשׁ בְּחִשְׁבוֹת
עֲצָמִית מְתַרְבֶּכֶת. כָּלֶם עָקְבוּ בְּחִיוּף אַחֵר מְעוֹפָה הַמְתַּפְתֵּל.

כָּלֶם, חוּץ מִחַיִּים אֲשֶׁר הַמְתַּמִּיד, כַּמּוֹבֵן.

הַמְלָמֵד חַד הָעֵין הַבְּחִין כִּי תִלְמִיד נּוֹסֵף אֵינוֹ מְחִיף לְמֵרָאָה
הַמִּפְגֵּן הָאוֹרִי הַמְרָשִׁים. הִיָּה זֶה לִיבְלָה, הַתִּלְמִיד הַשְּׁמִינִי. לְהַפֵּךְ,
פָּנָיו שֶׁל לִיבְלָה הַתִּכְרָכְמוּ בְּאַכְזָבָה גְּלוּיָה לְמֵרָאָה הַחֲפוּשִׁית
הַמְשַׁתְּחַרְרֶת. "הָרִי לֵךְ", הִרְהוּר הַמְלָמֵד וְעֲנָנָה הַעִיבָה אֶת מִצְחוֹ –
"הַחֲפוּשִׁית הִיְתָה מֵיַעֲדָת אִפּוּא לְלִיבְלָה, וְהַמְשָׁלוּחַ לֹא הִגִּיעַ לִיעֲדוֹ.
מֵעֲנִין מַהוּ הַתַּעֲלוּל שֶׁעָלָה הַפַּעַם בְּמַחֲוֹ! " לְעוֹלָם אֵינֶךָ יוֹדֵעַ מַה
הוּא זֹוּמָם, לִיבְלָה זֶה...

לִיבְלָה טוֹרֵד זֶה זְמַן רַב אֶת מְנוּחָתוֹ שֶׁל הַמְלָמֵד. רַבִּי מוֹנִישׁ
הוּא הַטּוֹב בְּמִלְמָדִים שְׁבִזְכִּלִין. שְׁכָרוּ כְּפוּל מְשָׁכֵר הַמְלָמָדִים
הָאַחֲרִים. אֶת תִּלְמִידָיו בּוֹחֵר הוּא בְּקַפִּידָה, וּמַעֲוֹלָם לֹא קָבַל יוֹתֵר

מְשֻׁמוֹנָה תִּלְמִידִים. אִף עֵתָה יֵשְׁבוּ לִפְנֵי שְׁמוֹנֶה נְעָרִים. שְׁנַיִם מֵהֶם בְּעָלֵי כְּשָׁרוֹנוֹת נְדִירִים וְהַשְׁלִישִׁי מִתְמִיד עֲצוּם, הָרִי זֶה שְׁלִישִׁיה שֵׁשׁ בָּהּ כְּדִי לְהַרְנִין לְבוֹ שֶׁל כָּל מְלָמֵד, וְלְהַרְאוֹתוֹ בְּרָכָה בְּעִמְלוֹ הַמְּסוּר. אַרְבַּעַת הַנוֹתָרִים הָיוּ בְּנֵי עֲשִׁירִים, בְּעָלֵי כְּשָׁרוֹנוֹת מְמַצְעִים. אֲמָנָם, אֵין לְצָפוֹת כִּי יִהְיוּ לְגֵאוֹנִים בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל הַסְּבָרָתוֹ הַנִּפְלְאָה שֶׁל רַבִּי מוֹנִישׁ וּמִקְלוֹן הַחֲזָרָן הַתְּלוֹי מֵאַחֲרֵי גִבּוֹ הַבְּטִיחוֹ כִּי יִדְעוּ אֶת תִּלְמוּדָם. חֲנִיכּוֹ שֶׁל רַבִּי מוֹנִישׁ מַעֲוֹלָם לֹא הִכְזִיבוּ. חוּץ מִלִּיבְלָה.

לִיבְלָה זֶה הָיָה חֵידָה עֲלוּמָה לְמִלְמֵד הַמְּנֶסֶה, חֵידָה חֲסֵרַת פְּתוּרִים. לְכַאוּרָה, נִמְנוּ בּוֹ כָּל הַמַּעֲלוֹת: הָרִיהוּ נֶעַר פֶּקֶח וְנִמְרָץ, נְבוֹן וְשִׁנּוּן. הוּא עָבַר תַּחַת יָדָם שֶׁל טוֹבֵי הַמְּלָמְדִים וְהֵם הִשְׁתַּדְּלוּ כְּמִיטֵב יְכַלְתָּם: הִלְכוּ עִמּוֹ בְּדַרְכֵי נֶעֶם וּבִשְׂכֻט חוֹבָלִים, הַסְּבִירוֹ לוֹ כָּל דְּבָר עַל בְּרִיּוֹ וְהִטִּילוּ עָלָיו לְשִׁנּוֹן שׁוֹב בְּעֲצָמוֹ –

אִךְ לִשְׁוֹא.

לִיבְלָה לֹא יָדַע מֵאוּמָה.

בְּכַשׁוּרֵיּוֹ וּבְכַשְׁרוֹנוֹתָיו לֹא נָפַל מִחֲבָרָיו בְּמֵאוּמָה. לְהַפֶּךְ, הוּא הֶאֱפִיל עֲלֵיהֶם עֲשֻׁרֵת מוֹנִים. אֲבָל תְּכוּנָה אַחַת שָׁלוּ שְׁמָה לֹאֵל אֶת כָּל הַמֵּאֲמָצִים.

כֻּלָּם הִתְנַפְּצוּ אֶל שְׁרִטוֹן אֶחָד –

לִיבְלָה הָיָה בַּעַל דְּמִיוֹן...

וּבְדְמִיוֹנוֹ הִרְקִיעַ לִיבְלָה שְׁחָקִים. הוּא חָצָה נְהָרוֹת וְנִסַּק לְמֵרוֹמִים, צָלַל לְתֵהוּמוֹת וְחָשַׁף מַעֲמָקִים. הוּא כָּבַשׁ אֲרָצוֹת וְגִלָּה אוֹצְרוֹת, הוּא הָיָה בְּכָל מְקוֹם – פָּרִט לְסַפְסֵל הַ"חֲדָר" עָלָיו יָשָׁב. הוּא הָיָה שְׁקוּעַ כָּל כֶּף בְּתַכְנִיּוֹת וּבְהַמְצָאוֹת, בְּבַחֲרִית יַעֲדִים וּבְתַכְנוּן בְּצוּעִם, עַד כִּי לֹא נוֹתְרָה בְּמַחוֹ פְּנֵה פְּנוּיָה לְלִמּוּדִים...

הוריו המדאגים פנו אל רבי מוניש כמפלט הצלה, ורבי מוניש נענה לאתגר. הוא תלה תקנתו בכשרונותיו הברוכים של הנער והיה בטוח כי הסברתו המעלה תקסם לליבֿלה והסברות הנפלאות יגרו את מחו השננון. תכניתו של רבי מוניש אמורה היתה להצליח, אבל המחסן שבמחו של ליבֿלה היה גדוש לעיפה במפות ובתרשימים, המצאות ותחבולות. רשימה ארפה של פעלות דחופות חכתה בקצור רוח לצאת אל הפעל, והסבריו של רבי מוניש התדפקו לשוא על דלתות המחסן העמוס...

הַמִּלְמַד הַטוֹב בְּיוֹתֵר בְּזִיכְלִין נִגַּף בְּפָנֵי הַנַּעַר הַצָּעִיר. הִנֵּה לְפָנָיו
הוֹכָחָה חַיָּה לְכַשְׁלוֹנוֹ: הוּא מְסַבֵּיר אֶת מַהֲלָךְ הַסּוּגִיָּה – וְלִיבְלָה
מִתְאַבֵּל עַל הַחֲפוּשִׁית הָאֲבוּדָה...

הוּא הַנִּיד רֹאשׁוֹ בְּעֶצֶב וְחֹזֵר לְהִתְנַחֵם בְּהַקְשָׁבָתָם שֶׁל שְׁלֹשֶׁת
הַתְּלָמִידִים הַחֲרוּצִים. זֶה עָתָה סֵימָן אֶת הַרְצָאת הַסּוּגִיָּה, וְעָתָה נִגַּשׁ
לְסַבֵּם אֶת עֲקָרֶיהָ:

”נוֹכַחְנוּ אֲפּוֹא לְדַעַת כִּי בְּעִנְיָנִי קְדוּשִׁין וְגִירוּשִׁין, כְּמוֹ גַּם בְּתַבְעִיּוֹת
נְזִיקִין, זְקוּקִים אָנוּ לְשִׁנֵּי עֲדִים כְּשָׂרִים. אָבֵל מֵהוּת הָעֲדוּת בְּשָׁנֵי
הַמִּקְרִים שׁוֹנָה לְחִלּוּטִין: בְּעוֹד שֶׁבְּתַבְעִיּוֹת מִמּוֹן מִשְׁמַשֶּׁת הָעֲדוּת
לְבוֹרֵר הַדְּבָר, הָרִי שֶׁבְּגִירוּשִׁין וְקְדוּשִׁין הֵיא חֵלֶק מִתְּהִלָּתָהּ הַתְּהוּוֹתָם”

— —

שְׁנֵי הָעֲלוּיִים הִנֵּהנוּ בְּרֹאשָׁם בְּמֶרֶץ, וְחַיִּים אֲשֶׁר הִמְתַּמִּיד לֹא
נִשָּׂא אֶת עֵינָיו מִן הַגְּמָרָא הַגְּדוּלָּה. אַרְבַּעַת הָאֲחֵרִים גָּלוּ הַתְּעַנְיָנוֹת
פְּתָאוּמִית בַּשְּׁעוֹר בִּידְעָם כִּי בְּמִשְׁפָּטֵי הַסְּכּוּם גְּלוּמָה תִּמְצִית הַשְּׁעוֹר
וְאֵין לְהַחֲמִיץ בָּהֶם מֵלָה. רַק מִבְּטוֹ שֶׁל לִיבְלָה הָיָה נֶעוּץ בְּחֻלָּל,
וְחִיוֹף מְהֻרָּר רַחֵף עַל שְׁפָתָיו.

רַבִּי מוֹנִישׁ הַבֵּיט בּוֹ, וְנֶאֱנַח עֲמֻקּוֹת. לְאַחֵר מִכֵּן הִתְרוּחַ בַּכֶּסֶף
וְשָׁמַט אֶת רֹאשׁוֹ עַל חֻזְרוֹ, אוֹת לְהַפְסָקָה קְצָרָה בְּטָרָם יִתְחִילוּ
בַּסּוּגִיָּה הַבָּאָה.

הַתְּלָמִידִים נִשְׁאַרוּ לְשֹׁכֵת בְּמִקּוֹמָם. מְרוֹחִים אֵלּוּ שְׁבִין הַשְּׁעוֹרִים
לֹא נִוְעְדוּ לְמִשְׁחָק, אֲלֹא לְשִׁנוֹן וְחֻזְרָה עַל הַדְּבָרִים שֶׁנִּלְמְדוּ זֶה
עָתָה. נִחְמִיָּה וְאַבְרָהָם הִתְחִילוּ לְחֹזֵר בְּמֶרֶץ רַב מִתְחִלַת הַסּוּגִיָּה
כְּשֶׁהֵם מִתְּנַפְּחִים בִּינֵיהֶם בְּרָגֶשׁ וּבִלְהֵט. חַיִּים אֲשֶׁר הִמְתַּמִּיד הַמִּשְׁיָף
בְּלִמּוּדוֹ כָּאֵלּוּ הַשְּׁעוֹר וְהַהֲפָסָקָה הָיוּ מִקְשָׁה אַחַת. פֶּסַח וְהָרֶשֶׁל
עֲפָעְפוּ בְּעִינֵיהֶם וְהַבֵּיטוֹ סְבִיבָם כְּשֶׁהֵם מִחֲפָשִׁים אַחֵר עֲסוּק הוֹלֵם,
וּמִבְּטָם נֶאֱחָז בְּלִיבְלָה כְּבַעֲגֵן הַצֵּלָה.

לִיבְלָה נַעוֹר לְחַיִּים.

הוא הָעֵיף מִבֶּט חוֹקֵר בְּמַלְמַד הַמִּתְנַמֵּם, כְּאִלּוּ חָשׁ שְׁנַמְנוֹמוֹ
הוא אֲחִיזָה עֵינִים הַמְּחַפֶּה עַל מַלְכָּת זְדוּנִית. אָבֵל רַבִּי מוֹנִישׁ
הִיא עֵיף לְאַחַר לַיִל לַמּוֹדִים וְתַפְלַת וְתִיקִין, וְשָׁקַע עֲתָה בְּתַנּוּמָה
מְבֻרָכָה. לִיבֿלָה עָקֵב בְּחֻשְׁדָּנוֹת אַחֵר נִשְׁימָתוֹ הַנּוֹחָה וְהַסְדִּירָה,
וְנִרְגַע. בְּתַנּוּעוֹת חֲפוּזוֹת שָׁלָה מִפִּסּוֹ סְלִיל חוּטִים וְשִׁבְרֵי קִנִּי אָגָם.
בְּעֶזְרַת אוֹלָר חָלוּד פָּצַל מֵהֶם קִיסְמִים דְּקִים, הַשּׁוֹה אֶת מִדְתָּם
וְחִבְרָם יַחַד לְמִבְנָה בַּעַל שֵׁשׁ קִצּוֹת.

עֲתָה נִגַּשׁ לְבִצּוּעַ הָעֶסְקָה. הוּא שָׁלֵם לְנִפְתָּלִי וּלְמִשָּׁה אֶפְרַיִם
שְׁלוּשָׁה כְּפַתּוּרֵי בְדִיל וּפֶסֶת בַּד מְרַבֵּב, וְקָבֵל לְיָדָיו אֶת הַהֲזָמָנָה
הַמְּבֻקָּשֶׁת: חֲמֵשׁ חֲפוּשִׁיּוֹת עֲגֻלוֹת וְשִׁחְרוּת, כְּעוֹסוֹת וְקוֹדְרוֹת
כְּמִטְרוֹנוֹת כְּבוֹדוֹת. הַחֲפוּשִׁית הַשְּׁשִׁית נִמְלָטָה אֶל הַחֶפֶשׁ, וּמִשָּׁה
אֶפְרַיִם רָכַן לְרִצְפָּה וְחֶפֶשׁ בְּקִדְחָתָנוֹת מְמַלְאֵת מְקוֹם נְאוֹתָהּ, כְּדִי
לְהִשָּׁלִים אֶת חֶלְקוֹ בַּעֲסָקָה...

לִיבֿלָה נָטַל אֶת הַחֲפוּשִׁיּוֹת בַּעֲדִינּוֹת וְכִרְךָ סָבִיב גּוֹפֵן בְּדֵל שֶׁל
חוּט. אֶת קִצָּהוֹ הַשְּׁנִי שֶׁל הַחוּט קָשָׁר אֶל מִבְּנֵה הַקָּנִים לְאַחַר שִׁקּוֹל
מַעֲמִיק. הִיא עָלְיוֹ לְהִבְיֵא בְּחֻשְׁבוֹן אֶת מִשְׁקָלָהּ וְהַקָּפָה שֶׁל כָּל
חֲפוּשִׁית, וְלַעֲרֹךְ הַשּׁוֹאוֹת וְתַחֲשִׁיבִים שֶׁל כָּבֵד וְשׁוּי מִשְׁקָל. אָדָם
מִן הַצַּד לֹא יֵדַע לְהַעֲרִיף אֶת הָעֵמֶל וְהַתַּחֲכּוּם שֶׁהִשְׁקָעוּ בְּמַפְעָל
כְּבִיר זֶה. כְּזֶה הוּא גּוֹרֵלֵם שֶׁל מַמְצִיאִים דְּגוּלִים מֵאֵז וּמַעוֹלִים...

חֲמִשָּׁת הַחֲפוּשִׁיּוֹת מָצְאוּ אֶת מְקוֹמָן בַּמַּעֲרָךְ הַמוֹדֵר, כְּאִשֶּׁר מִשָּׁה
אֶפְרַיִם הִצְלִיחַ לִלְכֹּד אֶת הַחֶרֶק הַשְּׁשִׁי. הַחֲפוּשִׁית הַזְּעִירָה אֲלֻצָּה
אֶת לִיבֿלָה לְשִׁנּוֹת בְּמַעַט אֶת מְקוֹמָן שֶׁל כָּמָה מַחְבְּרוֹתֶיהָ, אִף
לְבִסּוֹף הַשְּׁלֵמָה הַמְּלֹאכָה לְשִׁבְעוֹת רְצוֹנוֹ. לְחִישַׁת הַתַּפְעֻלוֹת צִיָּנָה
אֶת סִיּוֹם הָעִבּוּדָה.

וּלְחִישָׁה זֹאת הִקְצִיָּה אֶת רַבִּי מוֹנִישׁ חַד הָאָזֵן מִתַּנּוּמָתוֹ.

הוא נִנְעַר מִשְׁנָתוֹ הָעֶרְבָה וְעַפְעָף בְּעֵינָיו בְּתַהֲיָה.

הוא סָקַר אֶת שְׁמוֹנֶת תִּלְמִידָיו.

שְׁלֶשֶׁת הַלְמָדָנִים – לְמָדוּ.

חֲמִשָּׁת הַנוֹתָרִים הָיוּ מְבַלְבְּלִים וְנִבְוָכִים לֹא פָחוֹת מִמֶּנּוּ... אַרְבַּעַה מֵהֶם הָיוּ מְבַלְבְּלִים בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, אָבֵל הָיָה זֶה מַחְזָה נָדִיר לְרֹאוֹת אֶת לִיבְלָה כְּשֶׁהוּא נִבְוֶה! הוּא הֵבִיט בְּמַלְמֵד בְּפִזּוֹר נֶפֶשׁ עָגוּם כְּשֶׁיָּדָיו שְׁמוּטוֹת עַל בְּרָכָיו בְּצוּרָה מְעוֹרָרֶת חֹשֶׁד, כְּאִלּוּ בִקֵּשׁ לְהִסְתִּיר דָּבָר מֶה.

וּבִכֵּן, סוֹף סוֹף – לִיבְלָה נִתְפָּס בְּקִלְקָלָתוֹ!

מִיָּד נִרְאָה מַהוּ הַדָּבָר שֶׁהוּא טוֹרַח כָּל כֶּף לְהַחֲבִיאוֹ מֵעֵינֵי הַמְלָמֵד. עֲנֵשׁ הוֹלֵם יוֹכֵל לְטַאטֵא אֶת הַשְּׁטִיּוֹת מִמַּחוֹ, וּלְהַמְרִיצוֹ לְהַשְׁקִיעַ מַעַט מִמְרָצוֹ בְּלִמּוּדִים. אָבֵל יֵשׁ לְנֶהֱג בְּחֻקָּהָ...

"הֵאֵם סִימָתָם כָּבֹד לְחֹזֶר עַל הַסּוּגִיָּה?" שָׁאַל הַמְלָמֵד בְּנִעֻם.

"לא" – עָנָו שְׁלֶשֶׁת הַלּוּמְדִים.

"כֵּן" – עָנָו אַרְבַּעַת הַמִּתְרַפִּים.

וְלִיבְלָה שָׁתַק.

לִיבְלָה – זֹאת יֵשׁ לְצִיָּן לְזִכּוֹתוֹ – אֵינּוּ מְשַׁקֵּר. לְעוֹלָם לֹא.

"וּבִכֵּן", אָמַר רַבִּי מוֹנִיֵּשׁ, "מִיָּד נִבְחַן אֶת אֵלּוּ שְׁסִימּוֹ כָּבֹד לְחֹזֶר. אָבֵל אֶתָּה, לִיבְלָה, טָרָם עֲנִיתָ לִּי..."

"אֵין בְּפִי תְּשׁוּבָה", עָנָה לִיבְלָה.

"כְּלוּמָר, לֹא הִתְחַלַּתְּ כָּלֵל לְלַמֵּד?"

"לא", עָנָה לִיבְלָה חֹרֵשׁ.

רַבִּי מוֹנִיֵּשׁ הֵנִיד בְּרֹאשׁוֹ בְּעֶצֶב וְנֶאֱנַח בְּכִבְדוֹת. הוּא הִתְרוֹמֵם בְּאִטִּיּוֹת מְכֻסָּאוֹ וְנִטַּל אֶת מִקְלוֹן הַחִיּוּזָן הַתְּלוּי מֵאֲחוֹרָיו.

כָּלֵם הִתְבּוֹנְנוּ בַּמַּחְזָה בְּנִשְׁמָה עֲצוּרָה. אֶפְלוּ נִחְמָיָה וְאַבְרָהָמָה

ליבֿלה וְהַחפּוּשִׁיּוֹת

הַפְּסִיקוּ לָרַגַע אֶת לְמוֹדֵם. רַק חַיִּים אֲשֶׁר הַמִּתְמִיד לֹא נָשָׂא אֶת רֹאשׁוֹ מִסָּפְרוֹ.

רַבִּי מוֹנִישׁ פֶּסַע לָאטוּ עַד אֲשֶׁר הִגִּיעַ אֶל לִיבֿלָה. הוּא הִתְנַשֵּׂא מֵעַלָיו כַּעֲנָק מֵאִים וְהֵנִיף אֶת זְרוּעוֹ, וּמִקַּל הַחֲזָרָן הִשְׁמִיעַ שְׂרִיקָה חֲדָה בְּפִלְחוֹ אֶת הָאֹוִיר.

הַנַּעַר הַנִּפְחָד נָשָׂא אֶת יָדָיו כְּדִי לְגוֹנֵן עַל רֹאשׁוֹ – וּבִכָּךְ חָשַׁף אֶת הַחֲפֶץ הַמִּסְתוּרִי שֶׁהִסְתִּיר עַל בְּרַכְיוֹ.

עֲתָה אֵרַע דְּבַר מִפְתִּיעַ וּבִלְתִּי צְפוּי.

הַחֲפֶץ – יִהְיֶה אֲשֶׁר יִהְיֶה – הִשְׁמִיעַ אוֹשָׁה מְצַמְרֶרֶת, וְהִתְחִיל לַעֲלוֹת מַעֲלָה מַעֲלָה. מִבְּרַכְיוֹ שֶׁל לִיבֿלָה, הִיָּשֵׁר אֶל פָּנָיו הַנְּבוֹכוֹת שֶׁל הַמִּלְמֵד!

רַבִּי מוֹנִישׁ נִסּוּג אַחֲרֵי בִבְהֻלָּה, וְהִתְבּוֹנֵן בְּפֶה פַּעוּר בְּמִבְנֵה מְשֻׁלָּם שֶׁל שֵׁשׁ חֲפוּשִׁיּוֹת עֲנָק הַטְּסוֹת סָבִיב מִסְגֶּרֶת קָנִים מְשֻׁנָּה. הֵן זִמְזְמוּ בְּזַעַם וְקִרְטָעוּ בְּכִנְפֵיהֶן בִּיאֹוֹשׁ, נִסְקוּ אֶל עַל וְהִסְתַּחֲרוּ בַחֲלָל הַחֲדָר כְּשֶׁהֵן מְלוּוֹת בְּמִבְטֵי צִהָלָה שֶׁל כָּל הַתְּלִמִּידִים –

חוּץ מִחַיִּים אֲשֶׁר הַמִּתְמִיד, כְּמוֹכֵן...

רַבִּי מוֹנִישׁ חָשַׁק אֶת שְׁפָתָיו בְּמֵאֶמֶץ עֲלָאִי לְהִסּוֹת אֶת חִיוְכוֹ. הוּא שָׁמַט אֶת יָדוֹ בְּרַפְיוֹן וְהִשְׁתַּחֲל בְּכַבְדוֹת לְתוֹךְ כְּסָאוֹ.

"לִיבֿלָה לִיבֿלָה, מַה יֵּהָא בְּסוּפֶךְ?" – שָׁאַל בְּהִשְׁלֵמָה חִסְרַת אוֹנִים – "הִתֵּר אֶת הַחֲרָקִים הַמִּסְכָּנִים מִשְׁבָּיִם, הֵן זֵהוּ צֶעַר בְּעַלִּי חַיִּים הָאֲסוּר מִן הַתּוֹרָה".

לִיבֿלָה קָטַע אֶת מַעוֹף הַחֲפוּשִׁיּוֹת בְּזִנּוּק זְרִיז, וְהִתִּירֵן מִמִּסְגֶּרֶת הַקָּנִים. הַחֲפוּשִׁיּוֹת כְּפוּיּוֹת הַטּוֹכָה לֹא הִשְׁתַּהוּ כְּדִי לְהוֹדוֹת לוֹ עַל שְׁחָרוּן. הֵן הִתְנַפְּחוּ בַחֲשִׁיבוֹת וּפָנוּ לְעֹבֵר הַחֲלוֹן בְּטִרְטוּר שֶׁל קוֹבֵלְנָא מִתִּיהָרַת. לִיבֿלָה עָנָה לְעֲמָתָן אֶת פָּנָיו וּפָנָה לְשׁוּב לְמִקּוּמוֹ, כְּאֲשֶׁר שָׁמַע אֶת קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי מוֹנִישׁ: "לִיבֿלָה, בּוֹא לְכָאן, בְּבִקְשָׁה!"

הוא התקרב בהסוס אל שלחנו של המלמד, והשפיל אליו את מבטו. עיניו של רבי מוניש ננעצו בו ולכדו אותו במבט חם, אבהי ואוהב.

"ליבֿלה, עשית מעשה לא טוב..."

"מדוע?" התקומם הנער. הוא נסה להצדיק את המעשה, הוא בקש להתנער מן המבט החם שאים ללכד אותו ולשבת אותו. ליבֿלה לא סבל כבלים, גם לא כבלים של אהבה. "מדוע?" – התריס כנגד המלמד – "במה שונה הדבר מרתימת סוס לעגלה?"

רבי מוניש הניד בראשו ולא הסיר ממנו את עיניו. ליבֿלה חש במבוכה כי ההשוואה בין הסוס לחפושית צולעת במקצת.

"אבל הרי הרבי עצמו למד אותנו זאת, בפרשת בראשית! הן בורא העולם צוה עלינו לאמר: וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה... התורה הקדושה השונה בפרוש עופות לבהמות, חפושיות – לסוסים!"

"כן, ליבֿלה, יפה אמרת! כאשר האדם זקוק לעופות ולבהמות – הריהם עומדים לרשותו והוא רשאי לרדות בהם. אבל כאשר אינו צריך להם, עליו להניחם לנפשם. אסור לו להתעלל בהם, ואל לו לענותם על לא דבר! אך בודאי תפתע לשמע, ליבֿלה, כי האדם אכן השתמש פעם בעוף לצרכו, כשם שהוא רותם היום סוס לעגלתו..."

פיו של ליבֿלה נפער בתדהמה, ועיני הנערים זרחו. הם צפו בדריכות לספור הממשמש ובא. רבי מוניש היה אמן הספור, ונחון בכשר בטוי והבצה חיים ועדים.

אפלו חיים אשר נשא את ראשו בהסוס, כשאצבעו על המלה בה אחר. אין נער אשר יעמד בפני פתויו של ספור...

פֶּרֶק שְׁנִי

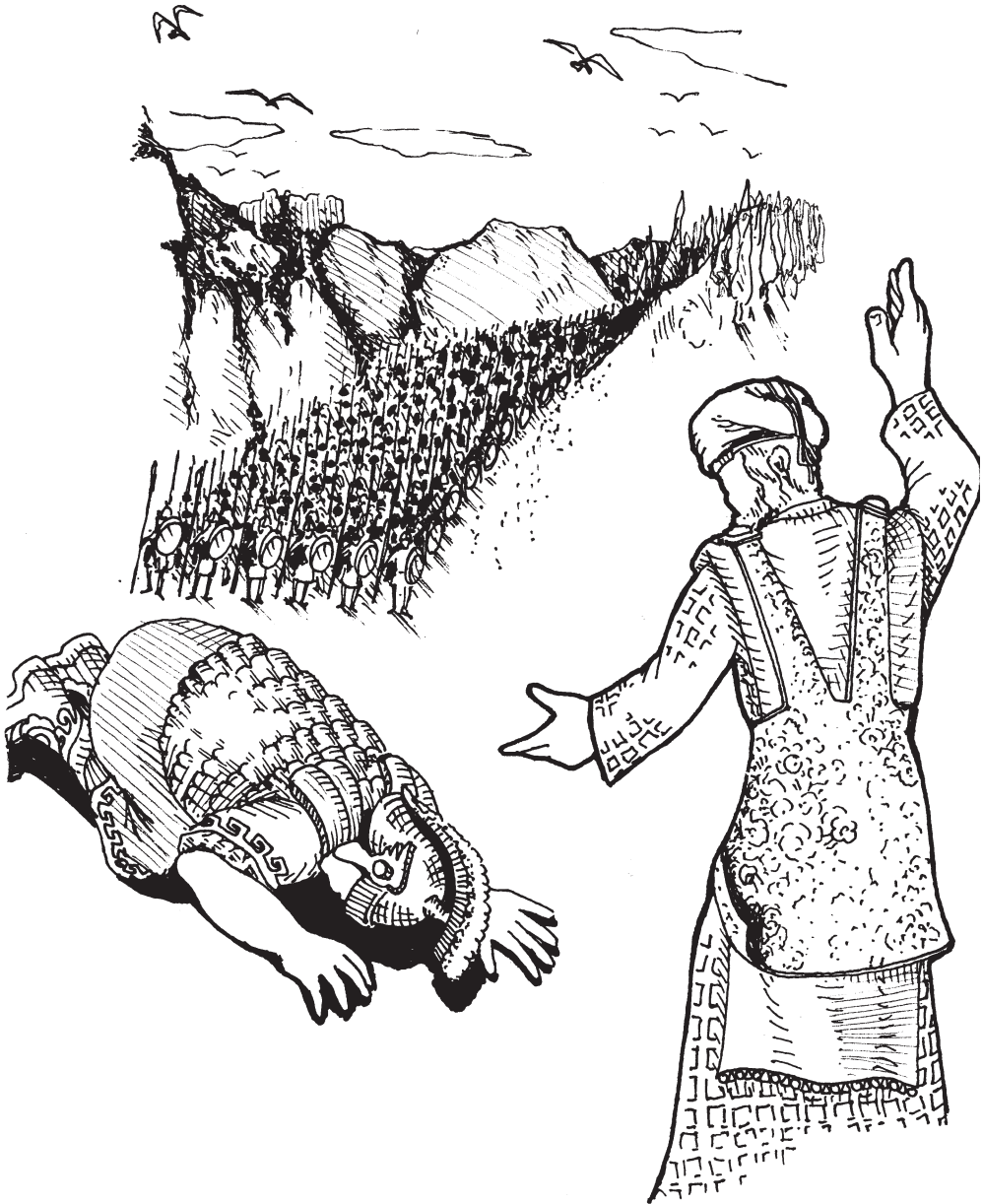
מֶלֶךְ מִקְדוֹנְיָה וּמֶלֶךְ הָעוֹפּוֹת

ל"פְּנֵי שְׁנַיִם רַבּוֹת", הֵחֵל רַבִּי מוֹנִישׁ בְּסִפּוּרוֹ, "חֵי מֶלֶךְ אֲדִיר וְאַלְכֶסְנֶדֶר מוֹקְדוֹן שְׁמוֹ. צָעִיר הָיָה הַמֶּלֶךְ, אָף עַז כְּנֶמֶר וְגִבּוֹר כְּאִרִי. הוּא צָעַד בְּגֵאוֹן בְּרֹאשׁ חִילוֹתָיו וְכִבֵּשׁ מְדִינָה אַחֵר מְדִינָה. בְּזוֹ אַחֵר זֶה נִפְּלוּ לִפְנֵיו מִמְּלָכוֹת יָוֶן וּפָּרָס, תּוֹרְקִיָּה וְסוּרִיָּה, צוּר וְאַרְס, כּוּשׁ וּמִצְרַיִם. אָף לְאַרְצֵנוּ הַקְדוּשָׁה הִגִּיעַ, וְהִכְהֵן הַגָּדוֹל שְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק יָצָא לְהַקְבִּיל אֶת פָּנָיו בְּרֹאשׁ מִשְׁלַחַת כְּהֲנָנִים. וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת הִכְהֵן הַגָּדוֹל בְּהִדְרוֹ הַשְׁתַּחֲוָה לִפְנֵיו אַפִּים אֲרָצָה, כִּי רָאָה אֶת פָּנָיו כִּרְאוֹת פְּנֵי אֱלֹקִים" –

קְרִיאוֹת תַּמְהוֹן וְהַשְׁתַּאֲוֹת עָלוּ מִפִּיּוֹת הַמְּאֻזְיָנִים הַדְּרוּכִים, וְרַבִּי מוֹנִישׁ הִמְשִׁיךְ בְּסִפּוּרוֹ:

"וַיְהִי הַיּוֹם, וְאַלְכֶסְנֶדֶר מוֹקְדוֹן יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מְלָכוּתוֹ וּמַעֲבִיר לְעֵינָיו רוּחוֹ אֶת מַסְכַּת כְּבוֹשָׁיו: הוּא כִּבֵּשׁ אֶת פָּרָס וְשָׁטַף אֶת סוּרִיָּה, הִבְקִיעַ לְמִצְרַיִם וְהִכְנִיעַ אֶת כּוּשׁ, עָבַר אֶת מְדִבְרֵיּוֹת לֹב וּמִגֵּר אֶת מַמְלַכַת אֲפְרִיקָי. הוּא טָפַס עַל הַרְרֵי חֹשֶׁף וְחָצָה אֶת מְדִבְרֵיּוֹת עָרֵב, וְעַד לְהוֹדוֹ הִרְחֹקָה הִגִּיעַ וְהִבִּיא מִשָּׁם פִּילֵי מְלַחְמָה. כְּבוֹשָׁיו חוֹבְקִים עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. אִישׁ לִפְנֵיו לֹא שָׁלַט עַל אֲרָצוֹת כֹּה רַבּוֹת וּשְׁטָחִים כֹּה נִרְחָבִים...

אוּ אַז מְלָאָה אֶת לְבוֹ תְּשׁוּקָה אֲשֶׁר לֹא נִתְּנָה לוֹ מְנוּחָה: הוּא בִקֵּשׁ לְרְאוֹת אֶת כָּל מַמְלַכְתּוֹ מִמַּעוֹף הַצִּפּוֹר. לַחֲבֹק בְּעֵינָיו בְּמִבְט אֶחָד אֶת כָּל מְרֻחְבֵי הַקִּיסְרוֹת הָאֲדִירָה.

וְאַלְכֶסְנֶדֶר מוֹקְדוֹן הָיָה מוֹשֵׁל נִמְרָץ. אִם הִגָּה רַעְיוֹן – נִגַּשׁ מִיָּד לְהוֹצִיאוֹ אֶל הַפֶּעַל!

הוא הורה לצוד עֲבוּרוֹ נְשָׁרִים, נְשָׁרִים רַבִּים כָּל הָאֶפְשָׁר. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יִלְכֹּד אֶת הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, יִקְבַּל בְּשָׂכְרוֹ לִיטְרָה זָהָב.

הַצִּידִים נִהְיוּ אֶל אַרְמוֹן הַמְּלוּכָה, וְעַמָּם כְּלוּבֵי נְשָׁרִים. מִמְּרוֹמֵי חֲגוּי הַסֵּלַע הִבִּיאוּם, סָכְנוּ נַפְשָׁם לִלְכָּדָם. נְשָׁרִים רַבִּים הִבִּיאוּ, הָאֶחָד גָּדוֹל וְעֶצוֹם מִחֲבָרוֹ. וּמִכָּלֶם נִבְחַר הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, נֶשֶׁר עֶזְק וְאִים לְמֶרְאָה, וּמוֹטֵט כְּנָפָיו בְּהַפְרָשָׁן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה. הַצִּידִים שִׁלְכְּדוּהוּ קָבְלוּ אֶת שָׂכָרָם מֵאוֹצֵר הַמְּלוּכָה, וְהִקְיִסָּר כְּרוֹף שִׁלְשֵׁלֶת בְּרוֹזֶל סָבִיב רָגְלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הָעוֹפּוֹת.

וְאִזְ צִוָּה לְהִרְעִיבוֹ.

ביום הראשון צפה הנָּשֶׁר לְמִנַּת הַבֶּשֶׂר שְׁלוֹ, וּמִשְׁבּוּשֵׁשׁ הָאֵכֶל לְבוֹא סָמַר אֶת נּוֹצוֹתָיו וְצָרַח בְּקוֹל מֶר.

ביום השני טפח בכִּנְפָיו הָאֲדִירוֹת בְּזַעַם וְנָקַר אֶת שְׁלֹשֶׁת הַמִּתְכַּת בְּמִקְוֵרוֹ הַמַּעֲקָל. זָעַמוּ הָיָה נּוֹרָא, וְעִינָיו הוֹצִפוּ דָם.

אָף ביום השלישי הוֹתֵשׁ מֵרֵב רָעֵב, מִפְּעֵס וּמִהֲתַאֲמָצוֹת. הוּא שָׁמַט אֶת צִנָּאָרוֹ וְהִתְכַּנֵּס בְּתוֹךְ עֲצָמוֹ. עָתָה לֹא הָיָה עוֹד הַנָּשֶׁר כֹּה מִסְפֵּן. רַק רָעֵב הָיָה, מִשְׁפָּל וְנִכְנָע.

אוּ אִז עָטָה הַמֶּלֶךְ אֶת אֲדָרְתוֹ וְנָטַל בְּיָדוֹ אֶת חֲנִיתוֹ הָאֲרָכָה. בְּקִצָּה הַחֲנִית תָּחַב אֲמָצַת בֶּשֶׂר עֲסִיסִית וְהִחְזִיק אֶת הַחֲנִית גְּבוּהָ מֵעַל לְרֹאשׁוֹ. הוּא קָרַב אֶל הַנָּשֶׁר הַמֵּרָעֵב, הִתְיַשֵּׁב עַל גְּבוֹ, וְהוֹרָה לְנִתֵּק אֶת שְׁלֹשֶׁת הַבְּרִזִּל.

רִיחַ הַבֶּשֶׂר עָלָה בְּאִפּוֹ שֶׁל הַנָּשֶׁר. הוּא שָׂרָבֵב אֶת צִנָּאָרוֹ וְנִשָּׂא אֶת רֹאשׁוֹ אֶל עַל, הַבְּחִין בְּאֲמָצַת הַבֶּשֶׂר הַמְּגֵרָה הַנְּעוּצָה בְּרִמְחַ שְׁמַעְלִיו. הַנָּשֶׁר פָּעַר אֶת מִקְוֵרוֹ וּפָרַשׁ אֶת כִּנְפָיו הָאֲדִירוֹת, הוּא טָפַח בָּהֶן בְּעֵז וְהִמְרִיא מֵעָלָה, כְּדִי לְהַשִּׁיג אֶת הַבֶּשֶׂר הַנִּכְסָף. אָבֵל הַבֶּשֶׂר הָיָה נְעוּץ בְּרֹאשׁ הַחֲנִית הַמְּחֻזָּקֶת בְּיַד הַמֶּלֶךְ שָׂרָבֵב עַל גְּבוֹ הַנָּשֶׁר, וְכָל שֶׁהַנָּשֶׁר הִגְבִּיהָ עוֹף כֵּן עָלְתָה עִמּוֹ אֲמָצַת הַבֶּשֶׂר, וְהִמְרָחַק שְׂבִינֵיהֶם לֹא קָטַן בְּכֵהוּא זֶה.

הַנָּשֶׁר טָפַח בְּכִנְפָיו בְּכַח רֵב וְהִרְקִיעַ שְׁחָקִים. הוּא עָלָה מֵעָלָה מֵעָלָה, גְּבוּהָ יוֹתֵר וּמִהֵר יוֹתֵר, וְחָשַׁב כִּי הִנֵּה, אִם יַעֲפִיל עוֹד קִצָּת, אִם יִדְּאָה מִהֵר יוֹתֵר – יִשָּׁיג אֶת גִּתַּח הַבֶּשֶׂר, הַתְּלוּי מֵעַל לְרֹאשׁוֹ וְלֹעֵג לְמֵאֲמָצִיו...

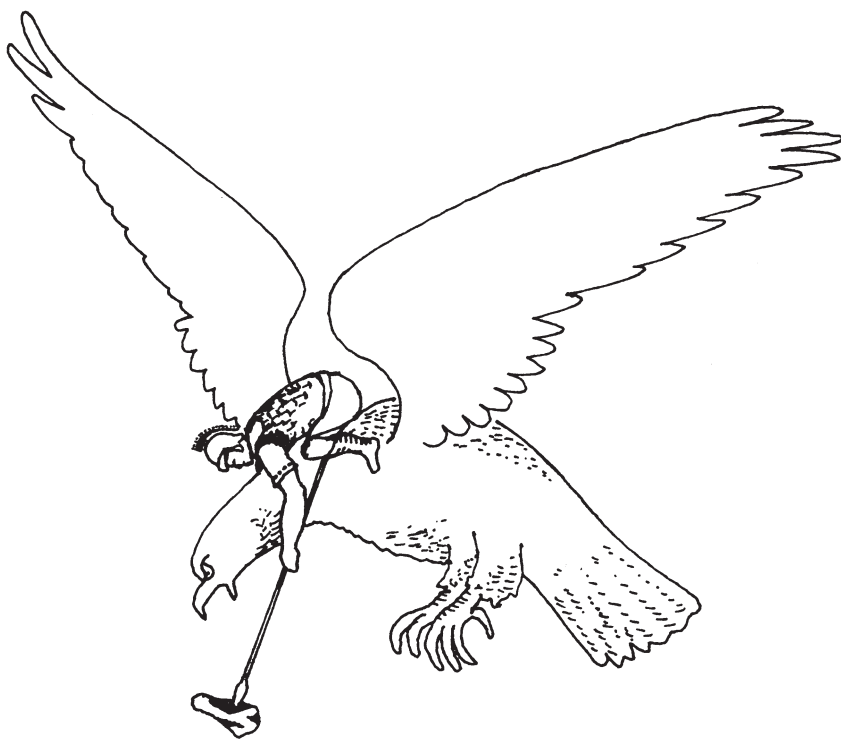
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְמִיד הַנָּשֶׁר בְּמַעוֹפּוֹ וְעָלָה לִגְבְּהֵים מְסֻחָרְרִים, הִשְׁקִיף אֶלְכִּסְנֵדֶר מוֹקְדוֹן מִטָּה אֶל הָאָרֶץ הַמְּשֻׁתָּרַעַת תַּחְתָּיו, וְרָאָה כִּיצַד הָאֲנָשִׁים הוֹלְכִים וְקֹטְנִים עַד אֲשֶׁר נִעְלְמוּ מֵעֵינָיו. אֲרֻמֹּן הַמְּלוּכָה הִתְגַּמַּד וְהִצְטַמַּק עַד אֲשֶׁר הִפִּךְ לְנִקְדָּה זַעִירָה, וְאֵלּוּ הָאֲפָק סָבִיב הֶלֶךְ וְהִתְרַחֵב. הוּא יָכַל הָיָה לְרֹאוֹת לְמִרְחָקִים עֲצוּמִים. הִנֵּה

הַתְּגִלָּה לְעֵינָיו הָעִיר הַסְּמוּכָה, רְחֹבָה וּשְׁטוּחָה, וְכָל גְּדֻלָּה כְּפִסֵּת
יָד. גַּם הָעִיר הַטְּשֻטְשָׁה וְנִמּוּגָה וְשִׁרְשֻׁרֵת הַהָרִים אֲשֶׁר סָבִיב הַמְּמֻלָּכָה
נִרְאָתָה כְּתִלּוּלִית עֶפְרַם מִתְמַשְׁכֶּת. הַיָּם הַגָּדוֹל הַתְּגִלָּה לְעֵינָיו, מִיָּמֵינוּ
הַכְּחָלִים מִתְנוֹצְצִים לְאוֹר הַחֲמָה, וְעִשְׂרוֹת אֵיִים פְּעוּטִים מְשַׁבְּצִים
בּוֹ כְּפָנִינִים...

הַנָּשָׂר הַמְּשִׁיף לְהַעֲפִיל מֵעֵלָה וְחוּג הָרֹאִיָּה הַתָּרֹחַב עוֹד יוֹתֵר.
הַמֶּלֶךְ לֹא הִבְחִין עוֹד בְּעָרִים, וּבְדֶרֶכִים הַמְתַּפְתָּלוֹת בִּינִיָּהוּ. הַיִּכְשָׁה
נִרְאָתָה לְעֵינָיו כְּמוֹ חֲלוֹק צִפְעִים מְרַבֵּב: כְּתָמִים דְּהוּיִים שֶׁל מִישוּרִים
צֹהֲבֵהֶם וְהָרִים חוּמִים, שְׂדוֹת יִרְקִים וּפְסָגוֹת שֶׁלֹּג תַּכְלָכְלוֹת, בְּזֹלַת
שְׁחָרָה וּטְלָאִים עֲנָקִיִּים שֶׁל יָם כָּחוֹל וְרוֹגֵעַ. כָּל זֶה מִתְגַּלֶּה לְפָרְקִים
וְנִסְתָּר לַפְּעָמִים עַל יְדֵי קָרְעֵי הָעֲנָנִים הַצְּחוּרִים הַמְּשִׁיטִים תַּחְתָּיו.

הוּא הָקִיף אֶת הַכֹּל בְּעֵינָיו וְרָאָה כִּי הָעוֹלָם צוּרְתּוֹ כְּכַדּוֹר עֲנָק
וְעַל מְרִבִּית שִׁטְחוֹ יָם וּמִדְבָּר... עֶצֶב הַתְּגִנָּב אֶל לְבוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ
וְתַפֵּס אֶת מְקוֹמָהּ שֶׁל הַגְּאוּהָ הָרַבָּה. הוּא הָרַבָּה לְהַתְפָּאֵר בְּכֹךְ

שֶׁהוּא שְׁלִיט עַל רַבּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם – וְהֵנָּה עוֹלָם זֶה פָּרוּשׁ עִתָּה לְפָנָיו וּמִרְבִּיתוֹ שׁוֹמֵמָת. אֵךְ מִים וְחוֹל, לֹא תִרְבוּת וְיָשׁוּב! וְהוּא שָׁב וְנִזְכָּר בְּדַבָּרִים הַנוֹקְבִים שֶׁשָּׁמַע מִן הַדְּמוּת הַפְּלֵאִית, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁל הַיְּהוּדִים: "דַּע לָךְ, הַמֶּלֶךְ" אָמַר לוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, "כִּי אֵין זֶה רְבוּתָא לְשִׁלּוּט עַל הָעוֹלָם. הִרְבָּה יוֹתֵר קֶשֶׁה לְאָדָם לְשִׁלּוּט עַל עַצְמוֹ... שְׁנַיִם רְבוּת לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ עָלִינוּ מֶלֶךְ אָדִיר, וְשִׁלְמָה שָׁמוּ. הוּא שְׁלִיט כְּמוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם – וְהָיָה גַם הַחֶכֶם מְכַל אָדָם. וְכֵה אָמַר הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה: טוֹב אֶרְךָ אַפִּים, מִגְבוּר. וּמוֹשֵׁל בְּרוּחוֹ, מְלוּכָד עִיר..."

הָאוֹיֵר בְּמֵרוֹמִים הַתְּדִלְדֵּל, וְכַחוֹ שֶׁל הַנֶּשֶׁר הַמַּעֲנָה אֲזַל. הַמֶּלֶךְ הַעִיף מִבֶּט נֹסֵף עַל כְּדוּר הָאֶרֶץ שֶׁהִשְׁתַּרַע תַּחְתּוֹ – וְהִנֵּמִיךְ אֶת הַחֲנִית נוֹשֵׂאת הַבֶּשֶׁר מֵטָה, מַחוּץ לְטוֹחַ מְקוּרוֹ שֶׁל הַנֶּשֶׁר.

הַנֶּשֶׁר שָׂרַב מֵטָה אֶת צִוְּאָרוֹ הָאֶרֶץ כְּדִי לְהַשִּׁיג אֶת הַבֶּשֶׁר הַנִּכְסֵף בְּטָרִם יִצְנַח אֶרְצָה, אֵךְ לֹא הִגִּיעַ אֵלָיו. בַּחֲמַת זַעַם פָּרַשׁ אֶת כַּנְפָּיו וְצָלַל מֵטָה, מֵטָה, בַּעֲקָבוֹת הָאֲמִצָּה הַמַּתְקַלֶּסֶת בּוֹ. הוּא גִלַּשׁ מִמְּרוֹמִים, וְתוֹף רָגַע קֵט עֲמָדוֹ רִגְלָיו בַּחֲצַר הָאֶרְמוֹן. רַק אֲזִי הוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת הַבֶּשֶׁר הַנִּכְסֵף וְהַנֶּשֶׁר עָט עָלָיו בְּרַעֲבָתָנוֹת.

אֶלְכַסְנֶדֶר מוֹקְדוֹן הֵבִיט סְבִיבוֹ וַרְאָה אֶת כָּל שְׂרָיו וְיוֹעֲצָיו נִצָּבִים סְבִיב בְּמַעְגָּל נִרְחַב וּמִתְבּוֹנְנִים בּוֹ בִּירְאָת כְּבוֹד. הֵם חֲזוּ בְּטִיסָתוֹ שֶׁל מֶלֶכָם וּבִשְׁלִיטָתוֹ הָאֲמִיצָה בְּנֶשֶׁר הָעֵנָק, וְצָפוּ לְשִׁמְעַ מִפִּיו עַל חַיּוֹתָיו בְּשִׁחָקִים.

הַמֶּלֶךְ שָׂכַח בֶּן רָגַע אֶת הַבְּדִידוּת הַנוֹרָאָה שֶׁחָשׂ עַל גְּבִי הַנֶּשֶׁר וְאֶת דְּבָרֵי הַחֲכָמָה שֶׁל שְׁלֵמָה, הַמֶּלֶךְ הַחֶכֶם מְכַל אָדָם. גִּאֲוָתוֹ נַעֲוָרָה בּוֹ מִחֲדָשׁ וְהוּא זָקָף אֶת קוֹמָתוֹ וְאָמַר: "הָעוֹלָם כָּלוּ נִגְלָה לְפָנַי כְּעַל כַּף יָדִי, וְכָלוּ שְׁלִי הוּא! רְאִיתִי וְהֵנָּה אֵין הָעוֹלָם שְׁטוּחַ כְּאֲשֶׁר נִרְאָה הוּא לַעֲיִן אֵלָּא עָגַל הוּא כְּכַדּוּר עֵנָק. יָפָה הוּא הָעוֹלָם, וְשְׁלִי הוּא! הִבֵּה וְאַצְוֶה כִּי יִפְסְלוּ אֶת דְּמוּתִי בְּשִׁישׁ צָחוּר וּבֹא אֶרְאֶה אֲנִי, אֶלְכַסְנֶדֶר מוֹקְדוֹן, נוֹשֵׂא עַל רֹאשִׁי כְּדוּר עֵנָק: אֶת כְּדוּר הָעוֹלָם!"

רבי מוניש הפסיק את ספורו ובחן את פניהם של שומעיו המקסמים. חיוך קטן עלה על שפתיו והוא הניד בראשו: "אלכסנדר הגדול, שליט העולם, צוה לחצב את דמותו כאלו הוא נושא את העולם על ראשו. אך כעבר ימים מעטים מת במחלת הקדחת ונקבר בנכר –

או אז נשא אותו העולם בקרבו..."

רבי מוניש סיים את ספורו המפלא, ובחדר השתררה דממה קסומה. במשך רגע ארוך היו הנערים נתונים תחת רשמו העז של הספור. דמיונו של ליכלה הצתה והוא חשב בקדחתנות כמה חפושיות תדרשנה כדי לשאת אותו לחלל, וכיצד תראה העירה ממעוף החפושית... הוא נעור מהרהורו למגע כף ידו של רבי מוניש על שכומו: "רואה אתה, ליכלה: גם הצפור כפופה לאדם. הוא רשאי לדאות על גב הנשר כשם שהוא רוכב היום על סוס, ולקיים במלוואה את ברכת הבורא וצויו: 'מלאו את הארץ וכבשוה', ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרומשת על הארץ..."

אך יודע אתה, ליכלה, האדם עצמו פמוהו פעולם קטן, וגם בו נוכל להבדיל ולהבחין בין ה'בהמה' לבין ה'אדם' שבו. יש בו כח עבודה ויגיעה, כחות סבל ומשא כסוס וכחמור – ולעמלתם יש בו כחות רוחניים של למוד תורה וקיום מצוות, של התעלות וקדושה: כחו של 'אדם'! וגם על כחות אלו חל צווי הבורא יתברך ל'אדם' לרדות בכל 'חיה'. שה'אדם' שבו ישלט על ה'בהמה', ושכח הקדושה ישתמש בכחות העבודה והמשא לצרכיו, וישעבדם לעבודת הבורא!" –

"אך יתרה מזו", המלמד התרגש ומבטו חדר לתוך תוכו של תלמידו הנפעם, "האדם אכן משול לעולם קטן, וקיים בו גם כח נוסף: הצפור! 'הצפור' שברוח האדם הוא כח הדמיון המעפיל אל על, מרחף ומתעופף במרחבים אין סוף, ללא גבולות ומחצות, ללא תחומים ומגבלות. חפשי כצפור, פורש כנפים ומעופף –

וְגַם עָלָיו נִצְטָה ה'אָדָם' לְמַשָּׁל!

גַּם הוּא חָיָב לִהְיוֹת כְּפוּף ל'אָדָם' וּלְשֵׁרֶת אֶת יַעֲדוֹ, וְאֵל לוֹ
לְאָדָם לְהַסְחֵף אַחֲרָיו...

וְהָרִי אֵלָיו הָיָה אֶלְכָּסְנֶדֶר מוֹקְדוֹן נוֹתֵן דְּרוֹר לְנֶשֶׁר לְעוֹף כְּרֻצָּנוֹ –
הָיָה הַנֶּשֶׁר נוֹחַת בְּמִדְבָּר שְׁמָמָה וְהַמֶּלֶךְ הָיָה נוֹתֵר בְּלֵב הַיְּשִׁימוֹן
לֹא מִים וּמִזוֹן, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לָשׁוּב לְעוֹלָם לְאַרְמוֹנוֹ וּלְנִתְיָנוֹ! –

לִיכָלָה הָאֵזִין לְדַבָּרִים וְהֵם נִגְעוּ לְלִבּוֹ עַד מְאֹד. בַּחֲזוֹנוֹ רָאָה
עֲצָמוֹ כְּאֶלְכָּסְנֶדֶר קְשִׁישָׁא, דּוֹאָה עַל גֵּב הָעוֹף הָעֵנֶק וְגוֹמָא בְּטִיסָה
אַחַת אֶת יַעַר זִיכְלִין... הוּא נֹחַת בְּמִדְבָּר שְׁמָמָה בֵּין צוּקֵי מְגוֹר
וְגִיאִיוֹת פְּעוּרִים, וְסָבִיבוֹ הִתְקַבְּצוּ אֲרִיוֹת אִימָתָנִיִּים בְּמַעְגָּל שְׁהֵלָה
וְנִסְגָּר. רַעְמָתָם הָעֵנֶקִית הִתְבַּדְּדָה בְּרוּחַ הַמִּדְבָּר הַלּוֹהֶטֶת וְעֵינֵיהֶם
הִזְהָבוֹת בְּהִקּוֹ לִנְגַהּ הַשֶּׁמֶשׁ הַמְכָּה בְּעֹז. הִנֵּה הֵם מִתְקַרְבִּים
וּמִלְתַּעֲוִיתֵיהֶם הָאֲפֵלוֹת חוֹשְׁפוֹת לְשׁוֹנוֹת אֲרָגְמָן רוֹטְטוֹת וְשְׁנֵי שְׁנֵיהֶם
חֲדוּת. הֵם הִתְקַרְבוּ עוֹד יוֹתֵר, וְהֵכֵל פִּיהֶם הָחֵם טָפַח עַל פִּנּוֹ –

וְאֵז עָלָה בְּאֲזָנוֹ קוֹל רַעַשׁ מוֹזֵר וּמַחָה בְּבַת אַחַת אֶת הַחֲזִיוֹן
הַפְּרוּעַ...

בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁמַע שֶׁקְשׁוּק גִּלְגָּלִי מְרַכֶּכָה, שֶׁעֲטַת פְּרָסוֹת סוּסִים
וְדִנְדּוֹן פְּעַמּוֹנִים, וְהַחֲזִיר אֶת הַנֶּעַר אֶל הַמְּצִיאוֹת. הָרַעַשׁ הִחְרִיג
הַצִּיב בְּפָנָיו מִסְפֵּר שְׁאֵלוֹת שֶׁלֹּא סָבְלוּ כָּל דְּחוּי. הֵן תִּבְעוּ פִּתְרוֹן
מִיָּד!

מִחוּ פֶּעַל בְּקִדְחָתָנוֹת, קָלַט אֶת הַנְּתוּנִים וְנִתַּח אֶת מִשְׁמַעוֹתָם –

הַלְמוֹת הַפְּרָסוֹת סִפְרָה לוֹ, כִּי הַמְּרַכֶּכָה רְתוּמָה לְאַרְבָּעָה סוּסִים.
מְרַכֶּכָה בְּעֵלֶת שְׁנֵי צִמְדֵי סוּסִים מְצוּיָה רַק בְּרִשּׁוֹתָיו שֶׁל פֶּאן
זִיכְלִינְסְקִי, הַפְּרִיץ הָאֲצִיל, אֲבָל דִּנְדּוֹן הַפְּעַמּוֹנִים הַבְּהִיר מִיָּד כִּי
אֵין זֶה מְרַכֶּכָתוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ –

אם כן הוא, הרי שְׁהַעֲרָה הנדחת התכבדה זה עתה בבקור יוצא דפן של אדם רם מעלה, השועט בצִהְרֵי יום קיץ ברחוב היהודים – מיהו האורח האלמוני, לשם מה הגיע, וכיצד נקלע לרחוב היהודים השלו?

רעש גלגלי המרכבה נדם במפתיע וזמזום הדבורים שב לנסר באויר.

הדבר הגביר את התעלומה עשרת מונים: המרכבה נעצרה כאן, ברחוב היהודים, במרחק מה מן ה"חדר"! להערכתו, לא הרחיקה מן החצר הרביעית – חשוב מהיר העלה שהיא חונה בצד בקתתו של ר' זליג השוחט.

כלום נשבר יצול הכרכרה, או שמא קרס אחד הסוסים תחתיו? לא... הוא לא שמע קול נפץ ואף לא צהלת סוס. המרכבה נעצרה באטיות ובהדר!

והדבר מתמיה שבעתים? מה לו לפריץ במרכבה ההדורה ולשוחט החסיד והעני?

רבי מוניש בחן את פניו של ליכלה ופלט אגחה כבושה: הנער הפליג שוב על כנפי דמיונו! הספור הנפלא החטיא את מטרתו... "שוב למקומך, ליכלה", אמר בקול ציף, "והשתדל נא להקשיב. אנו מצויים בעצומה של סוגיה מעניינת וחשובה! הבה נחזר בקצרה על סוגי העדויות וההבדלים ביניהם" –

ליכלה חזר למקומו, אך לא מצא מנוח. הכל נמחה מדמיונו: החפושיות המעופפות והנשר הדואה, פלאי פסת המגנט שבכיסו והמנהרה שתכנן לחפור מתחת לכסא המלמד. כל מעיניו התמקדו בחידת מרכבת האצילים הרתומה לארבעה סוסים אפירים, ולצליל הפעמונים הרך הבוקע ממנה.

הוא צפה בקצור רוח לשעת הפסקת הצהרים, כדי להסיר את הלוט מ"תעלומת האציל בבית השוחט".

פְּתוּרֹנוֹת רַבִּים עָלוּ בְּמַחֲזוֹ כְּסַעֲרַת גָּלִים מִתְנַחֲשֵׁלֶת. הֵם זָרְמוּ
כְּאֶשֶׁד אֲדִיר שֶׁל נְחוּשִׁים וְהִשְׁעָרוֹת –

אֶךְ הַמְצִיאוֹת עָלְתָה עַל כָּל דְּמִיוֹנוֹתָיו!

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי הַצִּדִּיק הַמְּפֹלֵא

הפִּסְקַת הַצְהָרִים הַגִּיעָה, וְלִיבְלָה פֶּרֶץ הַחוּצָה כְּרוּחַ סְעָרָה. הוּא - הַעִיף מִבֵּט מָהִיר לִשְׁמָאלוֹ, וְאָכֵן - לֵיד בִּקְתַת הַשּׁוֹחֵט חֲנֻתָה מִרְפָּכָה מְרַשִּׁימָה בַּהֲדָרָה, מְקַפֶּת בַּעֲדַת יְלָדִים נִרְגָּשִׁים, שֶׁהִשְׁתַּחֲרָרוּ בַּשָּׁעָה זֹאת מִן הַ"חֲדָרִים" הָרַבִּים.

לִיבְלָה הִשְׁתַּלַּב מִיָּד בַּמַּעֲגָל הַיְלָדִים אֲשֶׁר כָּתְרוּ אֶת הָעֲגָלוֹן הַזֶּה. הִלָּה הַפָּנָה אֵלֵיהֶם אֶת גִּבּוֹ בְּאִדִּישׁוּת, וּמִרְחַ אֶת גִּלְגָּלִי הָעֲגָלָה בַּשְּׂכֵבֶת עֲטָרָן עָבָה. לִיבְלָה הִבִּיט בָּעֲגָלוֹן וְהִדְבֵּר נֶעְתָק מִפִּיו:

הָעֲגָלוֹן הִיָּה יְהוּדִי!

לֹא הִיָּה כָּל סֶפֶק בַּדְּבָר: יְהוּדִי לְמַהֲדָרִין! פְּאוֹתָיו הִשְׁחָרוּת מִתְבַּדָּרוֹת לְקָצֵב תְּנוּעוֹתָיו, וְצִיצִיּוֹתָיו מִשְׁתַּלְשָׁלוֹת מִבַּעַד לְמַעֲלוֹ.

הִנֵּה לָךְ מִמַּד חֲדָשׁ לְתַעֲלוּמַת הַכְּרִפָּה: מִיָּהוּ הַפְּרִיץ אֲשֶׁר מִנָּה יְהוּדִי לְנִהָג בַּמִּרְפָּכָתוֹ?

"מִיָּהוּ הַפְּרִיץ בַּעַל הַמִּרְפָּכָה?" הִרְהַר לִיבְלָה בְּקוֹל, וְזָכָה לְהַפְתָּעָה הָרַבָּה בִּיּוֹתָר: הוּא נִשְׁטָף בַּמִּבּוּל שֶׁל צַעֲקוֹת וּגְעָרוֹת מְכָל עָבֵר. הַיְלָדִים הִבִּיטוּ בּוֹ בַּמִּבֵּט מוֹכִיחַ וְהִתְרַחֲקוּ מֵעָלָיו כִּמְפָנִי מִחֲלָל אֶת הַקֹּדֶשׁ...

"בּוֹשׁ וְהִפְלֵם לָךְ", צַעֲקוּ הַכָּל, "וְכִי כֵךְ מְדַבְּרִים עַל הַצִּדִּיק?"

"צדיק? מי שמע על פריץ – צדיק?!"

תגובתו עוררה זעזוע. התקבלה בדממת הלם. כעבר רגע ארוך
חדרה ההפכה ללבבות: "ליבלה אינו יודע", צהלו הילדים, "הוא
כלל אינו יודע! רבי מאיר'ל הגיע לעירה!"

ליבלה פער את פיו כהלום רעם: רבי מאיר'ל בעירה!

סוף סוף עומדת משאת חיי להתגשם – לראות את איש הפלא
פנים אל פנים!

הוא חלם עליו כה רבות, וחזר ושנן את ספורי מופתיו שהלכו
ברבים, ועוד הוסיף עליהם בדמיונו כהנה וכהנה.

עתה טפס בלולינות על הגדר, והבריח בבקלה את עדת
התרנגולות ששוטטה בחצר. בדחילו ורחימו הנדקף על בהונות
רגליו ונסה להשקיף אל תוך הבית פנימה, אף לשוא. תריסי חדר
המגורים היו מוגפים, ומחלון המטבח הפתוח נתו לעברו קיתון
מים דלוחים מידי המבשלת הנרגזת. הוא נתר ארצה בזריזות ונפנף
לעבר החלון הפתוח באגרוף קמוץ.

"נרטבת כהגן, ליבלה", צהלו חבריו.

"חייב אדם לטפל בטרום יראה את פני הצדיק!" הפטיר ליבלה
בכבד ראש, ונער מבגדיו את נתזי המים.

המשפחה כבר הסבה לארוחת הצהרים כאשר הדלת נפתחה
לרוחה ובפתח הופיע ליבלה, פאותיו הרטבות נוצצות, ועיניו
זורחות בהתרגשות: "רבי מאיר'ל כאן!" קרא בקול, "הוא הגיע
לעירה, ומתארח בבית השוחט!"

התגובות שעורר היו שונות מן הקצה אל הקצה.

אבא אמר: "כשנכנסים אומרים שלום".

ואמא אמרה: "צהרים טובים. סגר אחריך את הדלת, וטל ידים
לסעודה".

אָחִיו זֹשָׁא אָמַר בְּלֶעָג: "בֶּקֶר טוֹב – כָּלֵם יוֹדְעִים זֹאת מִזְמָן".
וְאֵלּוֹ גָּצִיל, אָחִיו הַצָּעִיר, הוּא בֹלַע בְּחִפְזוֹן אֶת הָאֵכָל שֶׁבִּפּוֹ
וְשָׁאֵל כְּבִדְרָף אָגָב: "נוֹ, לִיבְלָה: הָאֵם טִיסַת הַחֲפוּשִׁיּוֹת הַצְּלִיחָה?"
לִיבְלָה נָתַן בּוֹ מִבֶּט מִקְפִּיא. אָבֵל לֹא רַק הוּא, כָּלֵם הִפְנוּ אֶת
מִבֶּטֶם אֶל גָּצִיל, שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לְהִרְאוֹת שְׂוֹה נֶפֶשׁ וְאֲדִישׁ. הוּא חִטֹּט
בְּקִרְקָעִית צִלְחָתוֹ בְּאַרְשֵׁת מְרֻכָּזָה, וְהִסְבִּיר בְּאֶרֶץ רוּחַ לְאִיטְרִיּוֹת
שֶׁשָּׁלָה: "סִפְרוּ לִי שְׁלִיבְלָה בְּצַע טִיסַת בְּכוֹרָה שֶׁל מְרֻכַּבַת חֲפוּשִׁיּוֹת.
הֵן עָפוּ לְעֵבֶר רַבִּי מוֹנִישׁ וְהִפְחִידוּ אוֹתוֹ כְּהֶגֶן. הֵיוּ שָׁם שְׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה..."

"שָׁקֵר!" הִתְפַּרֵץ לִיבְלָה, "חֲכָה, גָּצִיל, אֲנִי עוֹד אֶתַּפֵּס אוֹתָךְ..."
וְאֵז נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל אָבִא, שָׁקוֹל וְשֶׁל כְּדֻרְכּוֹ: "שְׁלוּשָׁה נְעָרִים
נִהְגוּ כָּאֵן שְׁלֹא כְּשׁוֹרָה –

מִי שֶׁסָּפַר לָךְ זֹאת, גָּצִיל, עָבַר עַל אֲסוּר רִכִּילוֹת.
וְכֹאֲשֶׁר אֶתָּה מְסַפֵּר זֹאת לָנוּ, הָרִי זֶה הַלְבָּנָה פָּנִים בְּרַבִּים.
וְאֲשֶׁר לְלִיבְלָה" –

אָבִא נָתַן בּוֹ מִבֶּט כֹּה כָּאוֹב שֶׁלְבוֹ שֶׁל הַנֶּעֶר הִתְחַמֵּץ בְּקִרְבּוֹ
וְהוּא בִקֵּשׁ לְהַעֲלֵם מִן הַמָּקוֹם. הוּא הִשְׁתּוֹקֵק לְהַבְלֵעַ בְּאֲדָמָה אוֹ
לְהַתְנַדֵּף בְּאֵוִיר – אָבֵל נָסִים כְּאֵלָה קוֹרִים רַק בְּסִפּוּרֵי הַמוֹפְתִים
שֶׁל רַבִּי מֵאִיר'ל...

"– בְּאֲשֶׁר לְלִיבְלָה", אָמַר אָבִא, "מָה בְּאַמֶּת קָרָה שָׁם,
בְּמִצִּיאוֹת?"

"שׁוּם דְּבָר... אֲמָנָם רִתְמָתִי כְּמָה חֲפוּשִׁיּוֹת לִקְנִי סוּף וְהֵן אֲכֹן
הַתְּעוּפָפוּ, אָבֵל הַדְּבָר הִזֵּה בְּשַׁעַת הַהִפְסָקָה, כְּאֲשֶׁר רַבִּי מוֹנִישׁ
הַתְּנַמְנָם. אֲנִי הִתְרַתִּי מִיָּד אֶת הַחֲפוּשִׁיּוֹת, לִפִּי בְּקִשְׁתּוֹ..."

הִנֵּה כֶּף יָדַע לִיבְלָה לְהַצִּיג אֶת הַדְּבָרִים בְּאֹזֶר תָּמִים כָּל כֶּף,
וּמִבְּלִי לְהוֹצִיא חֲלִילָה שָׁקֵר מִפִּיו...

”ובשעור עצמו הקשבת, ליבלה?”

והנה, היתה זו אחת הפעמים שבהן אחזה בליבלה חרטה עמקה על השעות בהן התבטל ועל הדמיונות שסחפוהו עמן. הוא היה מוכן לתת את כל אשר לו כדי שיוכל להנהן לאביו בחיוב. הוא היה מוכן להקריב ארבעה כפתורי בדיל ושתי משרוקיות קנים בעד הזכות לומר ”כן” –

אבל ליבלה לא הוציא דבר שקר מפיו, ונאלץ לשתק במבוכה. אבא לא אמר כלום. רק הביט בעצב רב, ודמעות נקוו בעיניו. וליבלה הביט באביו, וגם עיניו נמלאו דמעות. אף מה בידו לעשות? הרי עודנו נער קטן והדמיונות כה עזים וסוחפים. הוא מנסה לדחותם, אבל הם קורצים ומפתים ופשוט באים וגוררים אותו עמיהם...

”אין בפני ברה”, אמר אבא באנחה מרה, ”אני חייב לשוחח עם רבי מוניש”...

באותה שעה ישב רבי מוניש בביתו ומבטו נעוץ בגמרא הגדולה. הוא נשא את ראשו מן הגמרא ובהה בחלל החדר בחסר רכוז. לבסוף נאנח וסגר את הגמרא הכבדה: ”אין בפני ברה”, הפטיר באנחה מרה, ”אני חייב לשוחח עם אביו של ליבלה”...

הוא קם ממקומו בהחלטיות, לבש את מעילו העליון ויצא אל הרחוב מוצף השמש. כאשר עבר ליד בית השוחט נאלץ לפלס לעצמו דרך בהמון הילדים המתגודדים.

”סליחה, נערים חביבים. הניחו לי לעבר, פנו דרך”, פזם רבי מוניש בטוב לב, ”מה ההתרגשות הרבה, כלום לא ראיתם מימיכם מרפכה?”

”רבי, רבי, זו לא המרפכה!” קראו הזאטוטים בקול, ”רבי מאירל הגיע, והוא מתאכסן בבית השוחט!”

"אם כן הסו, ילדים חביבים, ואל תפריעו את מנוחת הצדיק",
השיב רבי מוניש. "וגם אתם נוחו מעט בטרם תשובו ללמודיכם.
ועתה פנו דרך, הניחו לי לעבר..."

בעמל רב הצליח לפלס לעצמו דרך בהמון הילדים ונחלץ מן
המערבלת הקולנית. הוא נאנח בהקלה – ואז נעצר במקומו.

"רבי מאיר'ל בעירה!" – מלמל בהתפעמות, כאלו חדרה הידיעה
המרעישת לתודעתו זה עתה! הוא, רבי מוניש המלמד, עושה
עתה את דרכו אל ביתו של ליבלה, הוא עומד להודיע לאביו את
החלטתו הנחרצת. זוהי ההחלטה הקשה ביותר שקבל בחייו,
מעולם לא נקט בצעד דומה –

ואולי הוא טועה?

אולי אין זו הדרך?

איזו רשות יש לו להתאש מתלמיד, איך מתר לחרץ את גורלו
של נער בהבל פה?

ובמיוחד, כאשר הצדיק נמצא בעירה. הצדיק הפלאי והקדוש...

רבי מוניש פנה על עקבותיו ופלס את דרכו חזרה בין המון
הילדים. הוא עקף את המרפכה ההדויה ונכנס בשער החצר. לפני
הדלת הנעולה חגר את מעילו באבנט התפלה, ונקש על הדלת
בלב חרד.

הדלת נפתחה מיד בידי יהודי גבֵה וצנום, שפניו הוארו למראה
האורח –

"הכנס, רבי מוניש, ברוך הבא..."

רבי מוניש המשיך לעמד על מדרגת העץ והשיב בהסוס: "ברוך
הנמצא, רבי זליג. אמר לי, האם... האם הרבי נח עתה?"

"לא, רבי מוניש. הוא בחדר הספרים, יושב ומחכה לך".

"מחכה לי!" תמה המלמד. "נהרי אינו מכיר אותי כלל! ובכלל, אני" –

בעיניו של השוחט נצנץ חיוך שובב: "אדרבה, רבי מוניש, תשא אל אותו על כך! הרבי בקש ממני במפגיע כי פאשר תופיע אכנים אותך לחדרו מיד, ללא דחוי!"

רבי מוניש פער את פיו, אף המלים לא יצאו מתוכו. הוא הניד בראשו ללא אמר, נשק למזוזה ונכנס אל הבית. חצה את המבוא האפלולי, ועמד לפני הדלת הסגורה.

רבי מוניש נקש בהסוס על דלת החדר, ופתח אותה לאטה. תריסי החדר היו מוגפים, והוא טבל באפלולית רוגעת. על השלחן הענק במרכז החדר היתה פרושה מפת קטיפה ירקה רקמה באדם, ומעליה זרחו שני נרות בפמוטי כסף ממרקים.

ובראש השלחן ישב הצדיק, וראשו רכון אל הגמרא הגדולה הפתוחה לפניו.

רבי מוניש קפא במקומו וסקר את דמותו של הרבי. צעיר לימים הוא הרבי, ודמותו האצילית אומרת הוד. פאותיו השחרות מסתלסלות ויורדות עד לגמרא הגדולה, זקנו הנאה עשוי בקפידה ומצחו החור נחרש בתלמי קמטים אנב עיון מעמיק בסוגיה הסבוכה.

רגע ארוך נצב רבי מוניש כמסמר למקומו, מביט בדמות הקורנת בחדרת קדש ופוחד להפריע את הרבי מלמודו. ואז הנהן הצדיק בראשו והקמטים נעלמו ממצחו הרם. הסוגיה גלתה לפניו את צפונותיה, וכל מכמניה נפרשו לפניו כשהם מאירים באור יקרות. הוא נשא את עיניו והביט ברבי מוניש.

רעד עבר בגופו של רבי מוניש. מבטו של הצדיק חדר בעדו

כמחט מלבנת. שתי עיניו הזוהרות האירו כשתי אלמות אור, והקרינו עצמה וכח כל ישערו.

רבי מוניש התעשת, ונגש בחרדת קדש.

"שלום עליכם, רבי" מלמל, ורכן לנשק את היד המושטת.

"עליכם שלום, רבי מוניש", החזיר הרבי במאור פנים, "חפיתי לך"...

"כן, רבי", ענה רבי מוניש בפזור נפש, "באתי לבקש עצה" –

"בענינו של ליבלה", השלים הרבי.

רבי מוניש הנהן בראשו. הוא הפסיק זה כבר לתמה מנין יודע הצדיק כל דבר. הוא השלים עם העבדה שהרבי יודע הכל, אף מצא לנכון להסביר.

"ליבלה הוא כשלון צורב עבורי, רבי. הוא נער חנני ומחונן, ער ופקח, נבון ושנון. קל תפיסה, פשרוני ובעל זכרון נדיר – ובכל זאת לא הצלחתי ללמדו מאומה! הוא שבוי בקסם דמיונותיו ובברק המצאותיו, ואינו שות לבו לדבר זולתם. נסיתי בטובות – וביד חזקה, הטפתי לו מוסר – והמשלתי משלים מושכי לב. והכל לשוא, מאום לא נקלט"...

"כן" ... אמר הרבי מהרהר.

"כן", התלהב רבי מוניש, "אני משחית את דברי על אנשים ערלות! ואני נחשב למלמד מעלה, רבי, ושכרי כפול מן האחרים. אומרים עלי שאני מצליח ללמד גם בולי עץ, וכאן – מאומה. אף לא דבר! ... אני מקבל את שכרי עבור למוד הנער ללא כל הצדקה, ויש בכך חשש של גזל וגנבת דעת! זה עתה החלטתי לסור אל אביו ולהתפטר מן המשרה, להחזיר לו את שכר הלמוד של כל השנה. הבריות ירגנו עלי, ואביו יכעס – אספג את עלבוני, אף לא אהיה גזלן! ... והנה שמעתי בדרך כי הרבי הגיע אל

הַעֲיִרָהּ, חֲשַׁבְתִּי בְּלִבִּי: הִבָּה אֲשָׂא לְבַעֲצָתוֹ. לֹא אוֹכֵל עוֹד לְשֵׁאת אֶת הַנֶּעֱרָר עַל מַצְפוּנִי. הַדְּבָרִים הַגִּיעוּ לְנִקְדַּת מִפְּנֵה, יֵשׁ לְהַבִּיאֵם לְיָדֵי הַכֶּרֶעָה!"

דְּמַעוֹת חֲנָקוּ אֶת גְּרוֹנוֹ שֶׁל רַבִּי מוֹנִישׁ וְקִטְעוּ אֶת דְּבָרָיו הַנִּרְגָּזִים. הַצִּדִּיק נִשָּׂא אֵלָיו אֶת עֵינָיו הַמְּאִירוֹת וְהִנִּיעַ אֶת רֹאשׁוֹ בְּתוֹנָה: "לֹא יִתְכַּן!" מְלַמֵּל. "נֶעֱרָר יְהוּדִי שֶׁלֹּא יִלְמַד מְאוּמָּה? בֵּן לָעַם קְדוֹשׁ שֶׁקָּבַל אֶת הַתּוֹרָה בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וּמָסַר נַפְשׁוֹ עֲלֶיהָ בְּמִשְׁךְ דּוֹרוֹת אֵין סָפּוֹר... וְהָרִי אִם יִדְרֹשׁ לַעֲבֹר עַל אַחַת מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה – יִמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשִׁמְחָה, וְכֵאן מְבִלָּה הוּא אֶת יָמָיו בְּבִטְלָה כְּאִלּוּ לֹא צָנְהוּ הַבּוֹרָא עַל לְמוֹד הַתּוֹרָה!"...

הוּא תָּלָה אֶת עֵינָיו בְּמִלְמַד, וְשָׂאֵל: "וּבִכְכֵּן, רַבִּי מוֹנִישׁ – כִּיצַד תִּסְבִּיר אֶת הַסְּתִירָה הַנּוֹרָאָה?"

הַמְּלַמֵּד הִשִּׁיב לוֹ בְּמִבְטָ נְבוֹךְ, וּמִשְׁךְ בְּכַתְּפוֹ לֹלֵא אָמַר. אֵין זֶה עֲסָקוֹ לִישֹׁב סְתִירוֹת שֶׁל דְּרוֹשׁ. אוֹתוֹ מַעֲנִין דְּבַר אֶחָד בְּלִבָּד: לִיבְלָה הוּא כְּשָׁלוֹן צוֹרֵב. נֶעֱרָר שֶׁהִפְקֵד בִּידָיו לְלַמְדוֹ וּלְהַחֲכִימוֹ, וְהוּא מַעֲלָה חֲלוּדָה...

רַבִּי מְאִיר'ל הַבְּחִין בְּמִבּוֹכָתוֹ, וְהַחֲלִיט לָשִׁים לָהּ קֶץ: "הִבָּה נִדְּבַר גְּלִיּוֹת, רַבִּי מוֹנִישׁ. לֹא גִלְךְ סָחֹר סָחֹר, אֲלֵא נִגְשׁ לַעֲצָם הָעֵנִין: אַתָּה נָחוֹשׁ בְּדַעְתְּךָ לְהַחֲזִיר לְאֲבִיו שֶׁל לִיבְלָה אֶת הַפְּקָדוֹן שֶׁהִפְקֵד בִּידְךָ. לוֹמַר לוֹ כִּי נִכְשַׁלְתָּ בְּמִשְׁמַתְךָ וְהַנֶּעֱרָר אֵינוֹ לוֹמַד מְאוּמָּה" –

"כֵּן, רַבִּי", אֲשֶׁר הַמְּלַמֵּד בַּעֲגָמָה.

"יְהִי כֵּן, אֲבָל יִהְיֶה עָלֶיךָ לְהוֹכִיחַ אֶת טַעֲנָתְךָ! אַתָּה תִּשׁוּב לְכָאן הָעָרֵב, בְּחִבְרַת הַנֶּעֱרָר וְאֲבִיו. בְּרִצּוֹנִי לְבָחֵן אוֹתוֹ עַל הַסּוּגִיּוֹת שֶׁלְמַד!"

"אֲבָל, רַבִּי", אָמַר הַמְּלַמֵּד הַנֶּדְהָם, "הָרִי הוּא לֹא לְמַד מְאוּמָּה!"

"זאת נראה בעצמנו", השיב הרבי בחייד. "אם אמנם כן הוא, הרי שהתפטרותך מצדקת לחלוטין" –

והוא הושיט לרבי מוניש את ידו לפרדה.

רבי מוניש ירד במדרגות העץ כשהוא מבלבל לחלוטין: "מבחן שכזה", מלמל לעצמו בתמהון כשהוא משרף את דרכו לביתו של ליבלה, "והרי אני בטוח שהנער איננו יודע מאומה. מה טעם אפוא במבחן המיתר שיכלימו בפני, וילבין את פניו בפני הרבי ובפני אביו? צר לי על הנער המסכן. זו תהיה עבורו השפלה נוראה!"

אף אבוי, הס מלהזכיר! והרי: "כל המהרהר אחר רבו – כמהרהר אחרי השכינה". הרי זהו רצונו של הצדיק בעצמו... והלא אין להכחיש כי הצדיק יודע הכל, אין דבר נעלם ממנו, ואין נסתר מנגד עיניו!

ואולי הרבי יודע שליבלה יצליח במבחן? אולי יתרחש נס פלאי, אולי זהו עוד מופת בשרשרת נפלאותיו של הרבי? אף לא, הדבר לא יתכן! כדי לדעת – חייבים ללמד! שום נס אין בכחו להחדיר דפי גמרא למחו של אדם... נחרצים דברי הגמרא: "אם יאמר לך אדם, לא יגעתי ומצאתי – אל תאמן!"

ואולי... אולי החליט הצדיק שרק השפלה פמבית תטלטל את ליבלה מהרהוריו? אולי החליט לנקט בטפול בהלם?

ובכן, יתכן...

ואולי דרך זו תעזור? נער מסכן...

רבי מוניש נד בראשו ברחמים והקיש על דלת ביתו של ליבלה, להזמין אותו ואת אביו לביתו של הצדיק.

פרק רביעי

סופת שלג בעצומו של קיץ

לאחר תפלת ערבית נכנסו השלושה לחדרו של הצדיק. רבי מוניש היה נבוך. לבו נקפו על חלקו במעמד המוזר הזה. מוטב היה לו להניח לענינים כמות שהם. לו לא עורר את הפרשה הכאובה...

ואולי טעה בפנותו אל הצדיק בבקשת עזרה?

אביו של ליכלה היה עצוב ומסגר. הוא ידע כי בבחינה יתגלה קלונו של בנו והוא יקע בפמבי פנער הוזה, בטלן ריק מתכן...

רק ליכלה עצמו לא היה שתף לרגשות אלו, הוא היה מקסם כלו. המבחן וה"חדר" נמחו מלבו, וכל מעיניו התמקדו בדמותו המאירה של הצדיק. עולם האגדות של ליכלה התממש והתגלם בדמותו של הרבי היושב מולו.

"קרב הנה, ליכלה", אמר הצדיק בקול רך מתנגן. "הנה, הב לי את ידך, כך..."

ליכלה התקרב, והצדיק חפן בכפו את כף ידו.

"ועתה אמר נא לי, נערי: אתם לומדים ב'חדר' את התורה הקדושה" –

הדבור נעתק מפי הנער הנפעם, והוא יכל היה רק להנהן בראשו לתשובה.

– "את התורה הקדושה, תורת חיים", המשיך הצדיק בדבריו, "התורה אשר נתנה לנו בהר סיני בקולות וברקים, ענן ולפיד אש. בחרדת אלקים וגדודי מלאכים..."

ליבֵּלָה בָּלַע כָּל מֵלָה בְּשָׁקִיקָה. חֲזָה בְּדַמְיוֹנוֹ אֶת מַעֲמַד הַר סִינִי. עַל חֲשֶׁרֶת הָעֲנָן וְסַעֲרַת הַבְּרָקִים, קוֹלוֹת הַשּׁוֹפָר וְלִהְבוֹת הָאֵשׁ – וְהֶרְבֵּי הַמְּשִׁיךְ בְּדַבְּרָיו: "כֹּה קְדוֹשָׁה הַתּוֹרָה וְנִעְלָה, וְעַם זֹאת חִיָּה וְתוֹסֶסֶת. עֲמָקָה עַד בְּלִי דֵי – וּמִיּוֹבֶנֶת לְכָל הוֹגָה בָּהּ. כָּל סוּגְיָה בָּהּ כֵּים בְּלִתִּי נִדְלָה, וְעַם זֹאת כָּלָה מִתְקַשֶּׁרֶת לְמִקְשָׁה אַחַת. פְּלִאִית, אֱלֻקִּית: 'הַמִּכְתָּב – מִכְתָּב אֱלֹקִים הוּא, חֲרוּת עַל הַלִּיחוֹת', וְעַם זֹאת, לִיבֵּלָה: "זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" – לִפְנֵי כָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתָּנוּ..."

הַצַּדִּיק הִפְסִיק אֶת דְּבָרָיו לְרַגַע. רָשָׁמָם שֶׁל הַדְּבָרִים הָיָה מֵהֶמָּם. לִיבֵּלָה לָטַשׁ אֶת עֵינָיו וּבָלַע בְּצִמָּא כָּל מֵלָה.

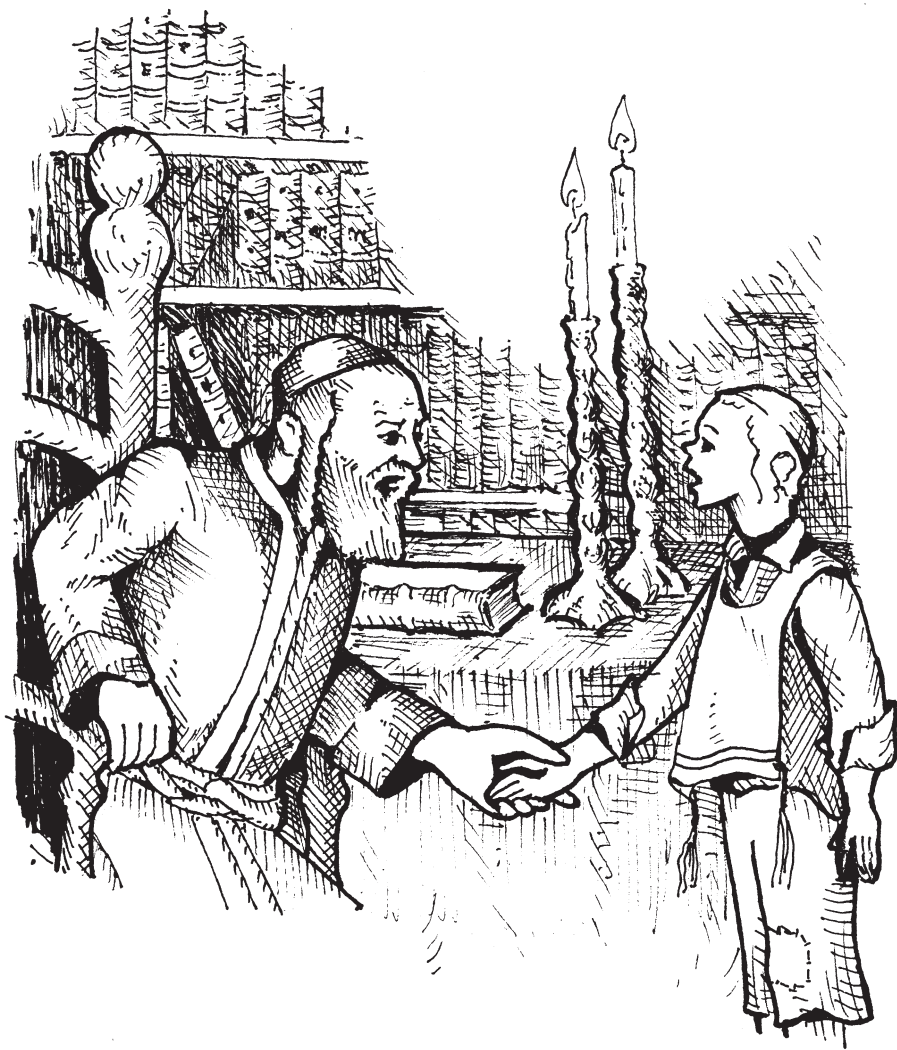
רק רִבִּי מוֹנִיִּשׁ נָשָׁךְ אֶת שִׁפְתָיו וְחָשַׁב בְּלִבּוֹ בְּמִרְרוֹת: "מִזְלוֹ שֶׁל הָרִבִּי, שָׁאִין כָּאֵן חֲפוּשִׁיּוֹת... לִיבֵּלָה אָף יַחְזֹר אֶל ה'חֹדֶר' וְהִפֵּל יִשְׁכַּח מִלִּבּוֹ..."

הָרִבִּי נָתַן בְּמִלְמַד מִבֶּט חוֹדֶר וְהוּא נִרְעַד כָּלוּ. הוּא שָׁכַח לְרַגַע כִּי הָרִבִּי קוֹרָא מִחֲשָׁבוֹת מִמֶּשׁ כָּאֵלוֹ נִהְגוּ בְּקוֹל רֶם...

"אָמַר נָא לִי, בְּנִי", לָחַשׁ הָרִבִּי בְּעֵינָיִם בּוֹרְקוֹת, "הֲאִם אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אוֹצָר יָקָר שָׁאִין מְשָׁלוֹ בְּכָל הָעוֹלָם? שֶׁהִיא נִחְמָדָה מִזֶּהָב וּמִפָּז רֶב, וּמִתּוֹקָה מִדְּבַשׁ וְנִפְתַּת צוּפִים? הֲאִם הֵנָּךְ מוֹדֵעַ לְכָף שֶׁכָּל מֵלָה שֶׁנִּלְמְדַת הִרְיָה מִצְוָה מְשַׁלְמַת, מִצְוָה יָקָרָה יוֹתֵר מִתְקִיעַת שׁוֹפָר בְּמוֹסָף שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹתֵר מִנְטִילַת לוּלָב בְּהִלָּל שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת. אַתָּה יוֹדֵעַ זֹאת?"

שׁוּב הִנֵּהן לִיבֵּלָה בְּרֹאשׁוֹ, וְהִפְעֵם בְּמִבּוּכָה חֲפוּיַת רֹאשׁ. הוּא הִבִּין הֵיטֵב לְאִיזָה כּוּוֹן מוֹבִילָה הַשִּׁיחָה.

וְהוּא כָּבַר שְׁבַע שִׁיחוֹת כָּאֵלוֹ...

הַרְבֵּי הַתַּעֲלָם מִמְּבוֹכָתוֹ: "וּבִכְךָ, אִם הִנֵּךְ יוֹדֵעַ כָּל זֹאת, הֲבֵה וְאַשְׁאֲלֶךָ שְׂאֵלָה. שְׂאֵלָה אַחַת וַיַּחֲדָה –

הָרִי לֹא רַק אֶתָּה לְבַדְּךָ מִכִּיר בְּעֶרְךָ תוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה. הֵן שָׁבַח הַתּוֹרָה בּוֹקֵעַ מִמָּאוֹת פְּסוּקֵי תִהְלִים הַשְּׁגוּרִים בְּפִי כָּל יְהוּדִי, וְשִׁגוֹר בְּהִמּוֹן מִימְרוֹת חַז"ל הַיְּדוּעוֹת לְכָל בֵּר בִּי רַב –

אִם כֵּן, בִּיצֵד זֶה יִתְכַּן, שֵׁשׁ יְהוּדִים הַמְּסַגְּלִים לְהוֹצִיא רִגַע אֶחָד לְבִטְלָה, הֵיכּוֹלִים לְבִזְבֹּז וְלוֹ רִגַע קָטַן מִזְּמַנִּם, לְהַשְׁחִיתוֹ לְרִיק? אָה?"

מִשְׁלָא קָבַל תְּשׁוּבָה לְשְׂאֵלָתוֹ, הַמְּשִׁיךְ: "אֲמַר נָא לִי, אֵיךְ יָכוֹל יְהוּדִי לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ: 'אֲבִינוּ אָב הַרְחֵמֵן. הַמְּרַחֵם – רַחֵם עָלֵינוּ, וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהִבִּין וּלְהַשְׁכִּיל, לְשַׁמֵּעַ, לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה', לְזַעַק: 'כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאַרְךָ יְמֵינוּ וּבָהֶם נִהְיָה יוֹמָם וְלַיְלָה' – וּלְאַחַר מִכֵּן לְשַׁקֵּעַ בְּשִׁיחַת רַעִים רִיקָנִית?"

הַשְׂאֵלָה נִחְתָּה עַל לִיבָלָה בְּהַפְתָּעָה, וְהוּא נָשָׂם לְרוּחָהּ בְּהִרְגָשָׁת הַקִּלָּה. הוּא הָיָה בְּטוֹחַ שֶׁהִנֵּה עוֹמֵד הוּא לְהִיּוֹת מוֹקֵעַ עַל בְּטָלְנוּתוֹ וּמְשׁוּגוּתוֹ – וּלְפֶתַע נּוֹכַח לְדַעַת כִּי הַרְבֵּי שׂוֹאֵל מִן שְׂאֵלָה כְּלָלִית, קָשְׁיָה עַל כָּלִל יִשְׂרָאֵל...

"אֶתָּה שׁוֹתֵק, לִיבָלָה. אֵינִי בְּפִיד מַעֲנָה. אִם כֵּן, אֲמַר לְךָ אֲנִי מִהִי הַתְּשׁוּבָה: אֲמַנִּם, כָּל הַיְּהוּדִים מִכִּירִים בְּעֶרְפָּה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה – אֵךְ לֹא כָּלָם מוֹדְעִים לְעֶרְכּוֹ שֶׁל הַזְּמַן!"...

הַרְבֵּי שָׁקַע בְּהִרְהוּרָיו לְרִגַע קָטַן, וּלְאַחַר מִכֵּן הַמְּשִׁיךְ לְשׁוֹחַח בְּקוֹל חֲרִישִׁי, כְּדוֹבֵר אֶל עַצְמוֹ: "פַּעַם הִלְכָּתִי לְבִקֵּר חוּלָה אֲנוּשׁ. זָקֵן הָיָה הָאִישׁ, וְחוּלָה, וּשְׁעוֹתָיו סְפוּרוֹת... צָרִיךְ הָיִיתָ לְרִאוֹת! בְּכָל כַּחוֹת נִפְשׁוֹ נֶאֱבָק כְּנֶגֶד מֶר הַמָּוֶת! אַח, אֱלֹהֵי הַתְּאַפְּשֵׁר לוֹ לְחַיּוֹת יוֹם אֶחָד נּוֹסֵף, אֱלֹהֵי יָכֹל לְהַרְוִיחַ עוֹד יוֹם – כִּי אֲזַי לֹא הָיָה קֶץ לְשִׁמְחָתוֹ!"

הרבי הניד בראשו בתוּגָה, וּנְפִנָּה בְּאַצְבָּעוֹ: "שים לב, ליבֵּלָה: מה בְּקָשׁ אוֹתוֹ אָדָם? הוּא הִתְחַנֵּן לְתוֹסֶפֶת אֲמִלָּה שֶׁל חֲצִי יוֹם זָעִיר. וְאַיִזָּה חֲצִי יוֹם! – חֲצִי יוֹם שֶׁל זְקָנָה וְחֹלִי, דְּוִי וּמִכְאוֹב –

וּמִי יוֹדֵעַ כִּמָּה יָמִים תְּמִימִים, שְׁבוּעוֹת חֲדָשִׁים וְאַף שָׁנִים בְּזָבֹז אוֹתוֹ זֶקֶן לָרִיק בְּשִׁמוֹנִים שָׁנוֹת חֲיָיו! שְׁעוֹת לְרַבּוּאוֹת חֲלָפוֹ לֶהֱן בְּרִיקָנוּת, לֵאלֹא נִצּוּל וְלֵאלֹא תַכְלִית... וְהָרִי הָיוּ אֵלּוּ יָמִים בְּהִלָּכָה, מְלֵאֵי בְּרִיאוֹת וְאוֹן! יָמִים זוֹהָרִים, שְׁטוּפֵי שִׁמְשׁ עֲלוּמִים..."

עֲצָב רַב עָמַד בַּחֲדָר, וְהָרַבִּי הִמְשִׁיךְ בְּלִחְיִשְׁתּוֹ הַנוֹקְבֶּת: "אֲכֹן, מַעֲטִים הֵם הָאֲנָשִׁים הַמְּאֻשָּׁרִים, הַמְּכִירִים בְּעֶרְכּוֹ שֶׁל הַזְּמָן..."

וּסְפָר: "בַּדּוֹר שֶׁלִּפְנֵינוּ חִי גֵאוֹן אֲדִיר, וְרַבִּי יַעֲקֹב עֲמִדִּין שָׁמוּ. בַּחֲדָר לַמּוֹדוֹ נָעוּ מַחוּגֵי שֶׁל אוֹרְלוּגִין עֲנֹק, שֶׁבְּכָל רֶבַע שָׁעָה הִשְׁמִיעַ צִלְצוּל עֲנָג. אוֹ אִזְ הִיְתָה דְּמָעָה נוֹשֶׁרֶת מַעֲיֵנוֹ שֶׁל הַגֵּאוֹן עַל גְּבֵי סִפְרָיו הַפְּתוּחִים, וְהוּא הָיָה מְקוֹנֵן לְעֲצָמוֹ בְּקוֹל: "יַעֲקֹב יַעֲקֹב, עוֹד רֶבַע שָׁעָה חֲלָפָה וְאַיִנָּה..."

אֵלּוּ הָיוּ הָאֲנָשִׁים מְכִירִים בְּעֶרְכּוֹ שֶׁל הַזְּמָן – לֹא הָיוּ מַחְמִיצִים וְלוֹ רִגַע קָטַן! הֵם הָיוּ הוֹגִים בַּתּוֹרָה לֵאלֹא הָרַף – הֵלֵא כֵן, לִיבֵלָה?"

וְלִיבֵלָה הִסְכִּים בְּכָל לֵב.

חִיוֵף הָאִיר אֶת פְּנֵי הָרַבִּי. הוּא שָׁלָה מִפִּיס אֲפוּדָתוֹ שְׁעוֹן זָהָב נִהְדָר. לַחֵץ עַל הַקְּפִיץ הַזָּעִיר, וּמִכֶּסֶה הַזָּהָב הַזֶּדֶקֶר בְּנִקְיָשָׁה. לוֹחַ הַשְּׁעוֹת נִחְשָׁף בְּכָל יָפִיו.

"רְאֵה נָא, לִיבֵלָה: אֲנָשִׁים אֵינָם מְסַתְּפָקִים עוֹד בְּאוֹרְלוּגִין הַגְּדוֹל הַתְּלוּי עַל הַקִּיר. כָּל אֶחָד נוֹשֵׂא עִמּוֹ שְׁעוֹן פִּיס זָעִיר. כָּל אֶחָד מְמַנֶּה לְעֲצָמוֹ מַעוֹרֵר אִישִׁי, שִׁיזְכִּיר לוֹ אֶת חֲשִׁיבוֹת הַזְּמָן! הֲרֵאִיתָ מִימֶיךָ שְׁעוֹן כֹּה נֶחְמָד?"

לִיבֵלָה הִנִּיד בְּרֹאשׁוֹ בְּשִׁלְיָה. מַעוֹדוֹ לֹא נָתַן לוֹ לְהִתְבּוֹנֵן בְּשְׁעוֹן זָהָב מְקָרֹב. עֵינָיו שֶׁל הַצִּדִּיק זָהָרוּ. הוּא נָשָׂא אֶת רֹאשׁוֹ אֶל רַבִּי

מוֹנִישׁ וּבִקֵּשׁ כִּי יָבִיאוּ לוֹ כּוֹס קָפָה. רַבִּי מוֹנִישׁ שָׁמַח לַהֲזַדְמָנוּת
לְשֵׁמֶשׁ אֶת הַצְדִּיק. אָךְ יֵצֵא הַמְּלָמֵד מִן הַחֹדֶר, הַרְצִינוּ פָּנָיו שֶׁל
הַרְבִּי. הוּא פָּנָה בְּדַחִיפוֹת אֶל הָאֵב וְאָמַר לוֹ: "בְּמָטוֹתָ מִמֶּךָ, אֲנִי,
אָמַר לוֹ כִּי לֹא יֵשִׁים חֵלֶב בְּקָפָה!"

הָאֵב מָהַר לְהַדְבִּיק אֶת הַמְּלָמֵד, וְהַצְדִּיק נִרְכַּן אֶל הַנֶּעֱר וְלָחַשׁ
לוֹ בְּאָזְנוֹ: "לִיבְלָה, הָאֵם אַתָּה יוֹדֵעַ לְנַצֵּר סוּד?"

"כֵּן", עָנָה הַנֶּעֱר בְּגִאוֹן. "וְאֵנִי גַם שׁוֹמֵר אֶת הַבְּטָחָתִי!"

"נִהְדָּר! בּוֹא וְאִלְמָדְךָ לְכוּנֵן אֶת הַשְּׁעוֹן. מָה הַשְּׁעָה עֲתָה?"

לִיבְלָה הִסְתַּפֵּל בְּלוּחַ הַשְּׁעוֹת, וְעָנָה: "שָׁבַע, וְעֲשִׂים וּשְׁמוֹנָה
דְּקוֹת".

"זָכַר זֹאת וְאֵל תִּשְׁפַּח! וְעֲתָה, שִׁים לֵב: מִשָּׁךְ אֶת הַנִּצְרָה כָּלִפִּי
מַעֲלָה, כָּךְ..."

וְכַעַת סוֹבֵב אוֹתָהּ שְׁמַאלָה... הִבֵּה נִרְאָה, הִמָּ... לְחִמֵּשׁ וְאַרְבָּעִים.
טוֹב?"

לְבוֹ שֶׁל לִיבְלָה פָּעַם בְּמַהֲרָה. הוּא אָחִז בְּיָדוֹ אֶת הַשְּׁעוֹן
הַיָּקָר, מִשָּׁךְ בְּטַבְעֵת וְסוֹבֵב אוֹתָהּ שְׁמַאלָה. הַשְּׁעוֹן רָצָה לְנָגֵד עֵינָיו
וְכָל הַחֹדֶר הִתְעַרְפֵּל. הוּא הִסְפִּיק לְמַקֵּם אֶת הַמַּחֲוִגִּים בְּזִמְנָם
הַמְּבֻקָּשׁ, וְאִז אָפַף אוֹתוֹ חֲשָׁךְ מַחְלָט. רָאָשׁוֹ הָיָה סֹחֲרָחַר עָלָיו,
וְהוּא הָיָה מְבַלְבֵּל לְחִלּוּטִין.

הוּא נֶעֱר אֶת רָאָשׁוֹ לְגֶרֶשׁ מִמֶּנּוּ אֶת הָעֶרְפֵּל וְלָשׁוּב לְעֲשִׂתוֹנוֹתָיו.
הוּא נִסָּה לְבַחֵן אֶת מַצְבּוֹ בְּצִלְלִיּוֹת הַדַּעַת וּבִקְרֹר רֹחַ: חֲשָׁךְ מְסָבִיב,
הוּא מְצוּי בְּמַקּוֹם אָפֵל וְשׁוֹמֵם. וְשָׁמָּה אֲבָדָה לוֹ רְאִיתוֹ, חִלְלִיָּה?
דְּמוּתוֹ שֶׁל הַצְדִּיק נְמוּגָה לְפָתַע, וְיַחַד עֲמָה נְגוּזוֹ גַם הַשְּׁלָחַן הָעֵנֶק
וְהַמְּפָה הַיָּרֻקָה, פְּמוֹטֵי הַכֶּסֶף וְהַנִּירוֹת הַדּוֹלָקִים... הַחֲשָׁךְ כִּסָּה הַכָּל,
וְיַחַד עֲמוֹ חֵשׁ בְּדָבָר מָה נוֹסֵף שֶׁהַתְקַשָּׁה לְהַגְדִּירוֹ... אָךְ, וְדָאִי –
הָרִי זֶה הַקָּר הָעֵז הַחוֹדֵר לְעֲצָמוֹת! רֹחַ חֲרָף מְקַפֵּיאָה הַסְתַּעֲרָה

לעברו גלים גלים וטרפה בפניו פתיתי שלג עוקצנים. לא יתכן...
שלג בעצומו של ליל קיץ? ואולי הוא חולם? ! אף לא, אין זה
חלום. הקר מוחשי ומצמרר, פתיתי השלג דוקרים, ובידו אחוז
עדין השעון העגל, שעון הזהב היקר שהפך כעת להיות מזכרת
מהחדר הנעים בו ששה...

ליכלה נסה לאתר את מקומו, להחליץ משום מקום זה ולהגיע
לאן שהוא, אף התקשה להרים רגל: נעליו התחפרו בשכבת השלג
הסמיכה שהוסיפה להערים באין הפוגות.. במאמץ רב הצליח לעקר
את רגליו ממלכדת השלג – ואז הגיח לפתע גוף אפל מן העלטה,
התנגש בו בעצמה אדירה והפילו על פניו.

ליכלה השתטח על מרבד השלג הטובעני, והגוף הזר נפל עליו
וכסהו כליל.

הגוף המסתורי התנתק מליבלה והתרומם לאטו, ולאחר מכן לחש בהתמרמרות: "אוף, עומד לו באמצע הדרך כמו חזן על הבימה!"

ליבלה הצליח לקום על רגליו ונער בפראות את השלג מבגדו: "מה פרוש?" צעק, "ולו גם חפצתי לעמד על ראשי, כלום עסקך הוא זה? מאימתי אסור להעצר בדרכים? ומדוע הפלתני – כלום תפקידך הוא לסלל את הדרך ולהסיר ממנה מכשולים?"

"ששש... שקט", לחש הנער האלמוני, "הנמך את קולך!"

"ראו!" צרח ליבלה במלא ראותיו, "הוא עוד מחלק פקדות! אמר מדוע התנגשת בי? מדוע אינך נושא עמך פנס?"

"השתגעתי?" לחש הלה בחרדה, "הנמך את קולך, אנטון ישמע אותנו! ומה בכך אם נתקלתי בכך – והרי גם אתה עצמך אינך נושא פנס!"

ליבלה השתתק לנכח הטעון ההגיוני. אמת ויציב: מה לו להלין על הנער האלמוני שנתקל בו בחשכה המחלטת... אבל מיד שב והתקומם כנגד ההשואה: אני איני נושא עמי פנס משום שנתתי לכאן ממקום בו קניץ בעצומו, ואלו הוא –

ואז חלפה במחו מחשבה מוזרה ומעוררת פלצות: ואולי... אולי גם הנער הזה נקלע לכאן מאיזה שהוא קיץ רחוק? אולי זהו המקום אליו משלכים כל הנערים מכל המקומות?

אולי גם הוא סובב איזו שהיא נצרה זעירה בשעון זהב קסום?

מתוך העלטה בקע לפתע אור פנס חור, וקול רטון גם נשא על כנפי הרוח העזה.

"אבוי!" קרא הנער הזר, "אנטון הגיע! אתה הוא האשם, הזעקת אותו בצעקותיך! בוא ונברח" –

ליבֵּלָה אֶבֶד כָּלִיל אֶת עֲשָׂתוֹנוֹתָיו: הֲרִי לָךְ חִידָה נֹסֶפֶת לְצֶרֶד
הַתְּמִיּהוּת. מִיְהוּ אֲנִטוֹן הַנּוֹרָא, וּמִדּוֹעַ יֵשׁ לְבָרַח מִפָּנָיו?

וְהִשָּׂאֶלָה הָעֶקְרִית: לָאֵן בּוֹרְחִים כָּאֵן...

אִוְרוֹ שֶׁל הַפֶּנֶס הֵלֵךְ וְהִתְקַרֵּב, וּבְעֵקֶבּוֹתָיו נִשְׁמַע פָּרִץ צָחוּק
פָּרוֹעַ: "הוּא הוּ – סוֹף סוֹף נִתְפַּסְתֶּם בְּכַף! הַפֶּעַם שׁוֹב לֹא תִמְלָטוּ
מִיָּדִי"...

הַנַּעַר הָאֱלֵמוּנִי מִשָּׁף בְּזֻרְעוֹ שֶׁל לִיבֵלָה, וְהֵם נִשְׂאוּ אֶת רַגְלֵיהֶם
בְּרִיצָה בְּהוּלָה. אִוְרוֹ שֶׁל הַפֶּנֶס קָרַטַע אַחֲרֵיהֶם בַּחֲשֻׁכָּה כְּאִשֶּׁר
בְּעֵלְיוֹ בּוֹסֵס בְּתַלּוּלִיּוֹת הַשֶּׁלֶג בְּנִסּוֹתָיו לְהִדְבִּיק אֶת הַנַּעֲרִים קִלִּי
הַרְגָּלִים, אֵף עַד מְהֵרָה נִתְקַל בְּגוֹשׁ קָרָח וְהִשְׁתַּרַע עַל מַרְכָּד הַשֶּׁלֶג.
הַפֶּנֶס נִשְׁמַט מִיָּדוֹ, הַתְּגַלְגָּל מַעֵט וְכִבָּה, וְקוֹל גְּדוּפָיו הִדְהִד בְּרִמָּה
בְּמִשָּׁף שְׁעָה אֲרָכָה.

שְׁנֵי הַנְּעָרִים לֹא הִסְפִּיקוּ לַחֲזוֹת בַּמֶּאֲרֶע הַמְרָנִין. הֵם רָצוּ בְּכָל כָּחֵם, וְהִתְרַחֲקוּ בַּמְהִירוֹת מִן הָעֵנָק הַמְּאִים. לְלִיבְלָה לֹא הָיָה כָּל מִשְׁגַּח הַיָּכֵן הֵם, לָאֵן הֵם רָצִים. הוּא לָפֶת אֶת יָדוֹ שֶׁל חֶבְרוֹ וְרָץ בְּעֶקְבוֹתָיו בַּחֲשֻׁכָה הַנוֹרָאָה, לְתוֹךְ הַסּוּפָה הַמְּשִׁתּוֹלֶלֶת וּמַעֲרִבֶלֶת פְּתוּתֵי הַשָּׁלֵג. דִּבֶּר אֶחָד טוֹב הָיָה בְּרִיצָה. הִיא חֲמָמָה, וְהַפִּיגָה מַעֲט אֶת צִנֹּת הַקֹּר הַנוֹרָא.

הַנְּעָר הָאֵט אֶת רִיצָתוֹ וּפָנָה יְמִינָה, וְכַעֲבֹר רָגַע קֵט נֶעֱצַר כְּשֶׁהוּא מִתְנַשֵּׁם וּמִתְנַשֵּׁף. לִיבְלָה עָמַד דְּרוֹךְ מֵאַחֲרָיו וְחִכָּה לִבְאוֹת. הוּא הִבְחִין בְּגוֹשׁ אָפֶל הַמְּזִדְקָר לַפְּנִיָּהִם מִתּוֹךְ הָעֲלֻטָּה. כְּלוּם זֶהוּ מְכֻשׁוֹל נוֹסֵף בְּדֶרֶכוֹ הַפְּלֵאִית, אוֹ שָׁמָּה זֶהוּ יַעַד הָרִיצָה?

וְאוֹלִי.. אוֹלִי אֵין זֶה אֵלָּא תַעֲתוּעַ דְּמִיּוֹן נוֹסֵף?

הֵם נִשְׁמּוּ בַּכְּבֻדוֹת, גָּמְאוּ אוֹיֵר מְקַפֵּיא לְרֹאוֹתֵיהֶם הַמִּסְרוֹת. לְאִטָּם נִרְגְּעוּ מַעֲט מִן הָרִיצָה הַמְּתִישָׁה. הָרוּחַ שָׂרָקָה בְּעִזֹּ וְהִטִּיחָה אֶת פְּתוּתֵי הַשָּׁלֵג בְּגִבָּם. הַחֶבֶר שָׁלַח אֶת יָדוֹ קְדִימָה – וּלְפֶתַע נִפְעַר פֶּתַח בַּחוּמַת הַחֲשֻׁכָה: דִּלֵּת רַחֲבָה נִפְתָּחָה לַפְּנִיָּהִם אֶל עוֹלָם חֲמִים וּמֵלָא אוֹר, וְהַשְּׁנִים נִכְנְסוּ בַּעֲדָה פְּנִימָה.

פרק חמישי

משפחה מאמצת

ליבֵּלָה סָגַר אֶת הַדֵּלֶת בַּפְּנֵי הַסֵּעֶרָה, וְסָקַר בְּעֵינָיו אֶת סְבִיבוֹתָיו. .. הוּא נֶצֶב בַּפֶּתַח שֶׁל חֵדֶר מְגוּרִים הוֹמָה. הָאֵחַ הַמְּסַקֵּת הַפִּיצָה חָם נָעִים, וּבְאוֹר עֶמֶד נִיחּוּחַ מְגֵרָה שֶׁל עוֹגָה נֶאֱפִית. שְׁנֵי יְלָדִים שִׁחֲקוּ עַל רִצְפַּת הָעֵץ וְנִנְעֲרָה צְעִירָה טוֹתָה בְּכִישׁוֹר, אָדָם מְבֹגֵר יֹשֵׁב בְּרֹאשׁ הַשֻּׁלְחָן וְגִבּוֹ אֶל הַדֵּלֶת וּפְרִיץ הָרוּחַ שֶׁחֵדֶר פְּנִימָה עִם פְּתִיחַת הַדֵּלֶת בָּשׂוּר לוֹ עַל בֶּא הָאוֹרָחִים. הוּא סָבַע עַל פֶּסֶאוֹ וְשָׂאֵל בַּפִּלְיָאָה: "כִּבֵּר חוֹזְרָתָ, לִיזֹר?" וְאִזּוֹ הַבְּחִין בְּלִיבֵּלָה וּפִיּוֹ נִפְעֵר בַּתְּדֵהָמָה.

"נִרְאָה שְׂאִינִנִּי אוֹרֵחַ קְרוֹא", חָשַׁב לִיבֵּלָה בְּתוֹגָה. כְּשֶׁהִשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו וְרָאָה אֶת שְׁלוּלִית הַמַּיִם הַנִּקְוִית תַּחְתָּיו, יָכַל גַּם לִהְבִּין אֶת הַסֶּבֶה... אֵךְ לֹאן יִפְנֶה? כָּלוּם יֵצֵא אֶל הַסֵּעֶרָה הַמְּשִׁתּוֹלֶלֶת בְּלִיל הָאֶפֶל, וְאֵל אֲנִטוֹן הַמְּסִתּוֹרִי וְצַחוֹקוֹ הַנּוֹרָא? הוּא יִנְסֶה לְהִשָּׂאֵר כָּאֵן, בְּחֵדֶר הַמָּסָק, כָּכֵל שְׂיוֹכֵל.

וּבְעוֹד מַחְשָׁבוֹת אֵלּוֹ מִתְרוֹצְצוֹת בְּמַחוֹ, קָם בְּעַל הַבֵּית מִכֶּסֶּאוֹ וְהִנִּיחַ יָד חֲמָה עַל כֶּתֶפוֹ הַרְטָבָה: "אוֹרֵחַ חֲדָשׁ? בְּרוּךְ הַבֹּא! מַה שְׁמֶךָ?"

"לִיבֵּלָה", עָנָה הַנֶּעֱר.

אִשָּׁה צְעִירָה הִזְדַּקְפָּה בְּרִגְעַ זֶה מִפֶּתַח הָאֵחַ, פְּנִיָּה סְמוּקוֹת מִחֵם הָאֵשׁ וּבִידֶיהָ תְּכֵנִית עוֹגוֹת מִהֲבִילָה. בְּמִבְטַח טוֹרף סִקְרָה אֶת

הַמְתַּרְחֵשׁ וּמִיד קָרָאָה בְּקוֹל: "אָבוֹי, הַנֶּעַר רוֹעֵד כָּלוּ! כֹּה רָטֵב הוּא, הַמְסַכֵּן... בּוֹא, נִעְרִי, קָרֵב אֶל הַתְּנוּרָה... הִנֵּה כֶּף! ... רְאוּ נָא, הוּא רָטֵב כָּלוּ, מִכֶּפֶךְ רִגְלֵי וְעַד רֹאשׁ! חֲלִץ אֶת נַעְלֶיךָ. עוֹד תִּצְטַנֵּן, חֲלִילָה! ... נוֹרָא וְאִים, הָרִי אֶתְּהָ לְבוּשׁ בְּגָדֵי קִיץ קָלִים! הָרִי זֶה שְׁעוֹרוֹרִיָּה, מִי מְסַגֵּל לְשַׁלַּח נֶעַר לֵלֵב סוּפֹת שֶׁלֵּג מִשְׁתוֹלֶלֶת בְּבָגְדִים שְׂכָאֵלוּ? שֵׁב נָא, שֵׁב! רְאוּ, פְּאוֹתָיו קְפּוּאוֹת" ... פִּיהָ לֹא פָסַק מְלַדְּבֵר בְּעוֹד יְדִיהָ טוֹרְחוֹת לֵלֵא הָרֶף. הִיא הִתְקִינָה מוֹשֵׁב נוֹחַ לִיד הָאֵח, וְעִטְפָה אֶת כַּתְּפָיו שֶׁל לִיבְלָה בְּשִׁמְכָה חֲמָה, חֲלָצָה אֶת נַעְלָיו סְפּוּגוֹת הַמַּיִם, וְשִׁטְחָה מִגִּבַּת מִתְחַתִּיו.

"נֶעַר מְסַכֵּן", מְלַמָּה, "בּוֹדָאֵי תִרְצָה לְשִׁתּוֹת מִשְׁהוּ חֵם?"

"כֵּן", עָנָה לִיבְלָה הַנְּבוֹנָה, "בְּבִקְשָׁה... כּוֹס תֵּה חֵם" ...

"תֵּה?" שָׁאֲלוּ כָלֵם בְּתִדְהֶמָּה. הַנֶּעַר הִפְסִיקָה לְטוֹוֹת, וְהִילָדִים קָטְעוּ אֶת מִשְׁחָקָם.

"תֵּה", הִפְטִירָה בְּעֶלֶת הַבֵּית בְּרִטוֹן. "אִיזוֹ מֶלֶה מוֹזָרָה! מִיד אָבִיא לָךְ סֶפֶל חֶלֶב רוֹתַח!"

לִיבְלָה הָיָה הַמוֹם. לְהִיכֵן נִקְלַע? ! אֲנָשִׁים אֵלּוֹ אֵינָם מִן הַיָּשׁוּב! מִי לֹא שָׁמַע אוֹדוֹת כּוֹס תֵּה מִהִבִּילָה בְּעִצּוֹמוֹ שֶׁל לַיִל חֶרֶף קָר? אֵין זֹאת, אֵלֹא שֶׁנִּקְלַע לְחֶבֶל אֶרֶץ נִדָּח בְּפִאֲתֵי תֵבֵל, מְקוֹם אֲשֶׁר שָׁמְעוּ שֶׁל הַתֵּה טָרָם הַגִּיעַ –

וְאִם כֵּן, כִּיצַד יוּכַל לְחֹזֵר מִכָּאן לְעִירוֹ, אֶל הוֹרֵיו הַדּוֹאֲגִים?

"סִלְחוּ נָא לִי", מְלַמָּה בְּמִבּוֹכָה, "הִיכֵן אֲנִי נִמְצָא?"

"בְּמַעֲוֹנוֹ הַדֵּל שֶׁל שְׁמִיל הָרִצְעָן", הִצְהִיר בְּעַל הַבֵּית בְּחִגִּיגִיוֹת. "אֶתְּהָ רִשְׁאֵי לְחוּשׁ עֲצָמָךְ כְּאַחַד מִבְּנֵי הַבֵּית!"

"כֵּן... תוֹדָה" ... גִּמְגָם לִיבְלָה, וְחָשׁ עֲצָמוֹ חֲסֵר יֵשַׁע וְגִלְמוֹד. "אָבֵל הִיכֵן מְצוֹי בֵּיתוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרִצְעָן?"

דְּמָמָה מְעִיקָה הַשְׁתַּרְרָה בְּחֹדֶר הַגָּדוֹל. רַק פְּצָפוּץ הַזְּרָדִים שֶׁבָּאָח
הַפְּרִיעַ לִשְׁקֵט הָאָרֶץ.

קוֹלוֹ שֶׁל הָרִצְעָן הִפָּר אֶת הַדִּימְיָה: "הֵמָּה... אִתָּה נִמְצָא בְּעִירָה
זִיכְלִין, אִם זֹאת בִּקְשָׁתְ לַדַּעַת. בְּמַלְכוּת פּוֹלִין – אִם לִכְךָ הַתְּכוֹנֶנֶת"...

לְאַחֵר הַרְהוּר נּוֹסֵף הַשְּׁלִים: "בְּעוֹלָם הַזֶּה, אִם נִרְצָה לְדִיֶּק"..."
הַנֶּעֱר שֶׁהֵבִיאוּ פָּעַר עֵינִים מִבְּעֻתוֹת, וּפָסַע לְאַחֲרָיו. חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא
עֶסֶק לוֹ עִם רוּחַ מַעוֹלָם אַחֵר.

לִיבְלָה הַנִּיד אֶת רֹאשׁוֹ בְּעִגְמָה. הַתְּשׁוּבָה הַמְּשֻׁלְמֶת לֹא הִקְלָה
עָלָיו אֶת מְבוֹכָתוֹ. הַהֶפֶץ הוּא הַנִּכּוֹן: הִיא בְּלִבְלָה אוֹתוֹ עוֹד יוֹתֵר...
הָרִי הוּא מְפִיר אֶת זִיכְלִין כִּכְף יָדוֹ, וְהוּא בְּטוֹחַ כִּי אֵין בָּהּ רִצְעָן
בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל! וְנֶעֱר זֶה שֶׁהֵבִיאוּ לְכָאן – לִיזֹר קָרְאוּ לוֹ פֹּה? –
הוּא מְשֻׁכָּנֵעַ שְׁאִינָנוּ בֶּן הַמָּקוֹם...

יֵשׁ כָּאן אִיזוֹשְׁהִי טָעוֹת, טָעוֹת אֵימָה!

וּלְפֶתַע נִצָּנֵץ בְּמַחוֹ רַעִיוֹן. רַעִיוֹן מִחֲרִיד.

זֶה הִיָּה עָלוּל לַהֲיוֹת הַמִּפְתָּח לְפֶתֶרֶן הַתַּעְלֹמָה, אָבֵל הוּא הִיָּה
כֹּה מוֹזֵר וּמִבְעִית, שְׁלִיבְלָה לֹא הֵעִז לַהֲעֵלוֹתוֹ עַל דֵּל שְׁפָתָיו.

לְבִסּוֹף אֶזֶר אִמָּץ וְשָׂאֵל בְּקוֹל רָפָה:

"מָה הַתְּאָרִיד הַיּוֹם?"

"אוֹר לִכ"ד בְּטַבַּת", הִשִּׁיב בְּעַל הַבֵּית.

"כֵּן. לֹא לִכְךָ הַתְּכוֹנֶנֶת"..." – מִלְמֵל הַנֶּעֱר הַמִּסְר – "רִצְיָתִי
לְשָׂאֵל... כְּלוּמָר, מַהִי הַשְּׁנָה?"

מִלְמוּל שֶׁל הַפֶּתַח נִשְׁמַע בְּחֹדֶר.

"שִׁפ"ט", עָנָה הָרִצְעָן. "חֲמִשָּׁת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁמוֹנִים
וְתִשְׁע לְבְרִיאַת – "

ובטרם סים את תשובתו, התוירו פניו של ליכלה והוא אבד את הכרתו.

כלם זנקו ממקומם בבהלה וכתרו את הנער המעלה. האם שפשפה את רקותיו בחמץ והאב טפטף לתוך פיו מעט יין שרף. פניו של ליכלה התעונו והוא עלע לגרונו את המשקה החרף, אך פניו נשארו חורות כסיד ועפעפיו שמוטות. ליזר הוא שעוררו מעלפונו. הוא צרח לפתע: "אנטון בא!" וליכלה הזדעזע ופקח את עיניו בחרדה... עיניו היו פקוחות, אבל הוא לא ראה מאומה. סחרחרת עזה פקדה אותו ויאוש כבד מלא את כל ישותו: חששו האים התאמת, והיה לעבדה מחרידה –

הוא נעקר מתקופתו, ונסוג מאתים ושש עשרה שנה אחורנית! לא המקום הוא שהשתנה, אלא הזמן. לא הרצען ומשפחתו נשתלו בזיכלין, אלא הוא שהגיע אליהם מאימתי...

הוא חש ביד התומכת את סנטרו ובספל המגש לפיו. אדי היין השרף עלו לאפו והוא ענה את פיו בבחילה והניע בראשו במרץ: "לא", לחש, "לא, אני בסדר..."

"יהודי אינו מסרב לעשות ברכה..." התעקש בעל הבית. "לחיים!"

"לחיים!" הריעו כל בני המשפחה.

"לחיים". ענה ליכלה בקול רפה, ברוך וגמע את המשקה המר.

"הוטב לך?" שאלה האשה בדאגה.

"ברוך השם", השיב ליכלה בפנים חורות. הוא טרם נרגע מן הדיעה המרעיש שנתתה עליו במפתיע. הוא התקשה להסתגל לעבדה שאשה צעירה זו יתכן והיא שכנתה של סבת – זקנתו...

ואולי היא סבת זקנתו עצמה? – הרי לך תסבכת...

"אתה חור וחלש", אמר בעל הבית. "עליך להכנס מיד למטה. ליזר יציע לך את מטתך בחדרו!"

"נקנה שלא חלית בדלקת ראות", הוסיפה האשה בדאגה. רבוננו של עולם, להקלע לסופת שלג בבגדים כה קלים!"...

"נו, שנה עמקה ושלוחה היא סגלה בדוקה לבריאות! היכן מתגוררים הוריד, ליבלה?"

השאלה נזרקה בקול קליל, כבדרך אגב, כסיום טפל של משפט. אבל כלם זקרו את ראשיהם וצפו בדריכות לתשובה אשר תסיר את לוט המסתורין מהופעתו של האורח הפלאי. כמעט שנתן היה למשש את המתח בידיים. אפלו ליזר שהציג כבר את רגלו על מדרגות העליה בדרך להציע את מטת האורח, גם הוא קפא במקומו ושרבב את צווארו בסקרנות דרוכה.

אולם התשובה בוששה לבוא.

פניו של ליבלה האדימו, ולחיו בערו במבוכה עזה. הוא שמע את השאלה, וחש במתח שנוצר בחדר. הוא ידע שמצפים לתשובתו – אך מה יכול לספר למארחו? האם יספר כי הגיע לכאן מנכבי העתיד ונחת פה הישר מן הזמן שטרם היה? הרי הוא עצמו עדין נרעש ונדהם, ואיך יספר זאת לאחרים. הלא יחשבוהו למטרף, בעל הזיות... שתיקתו התארכה, והמתח בחדר התחלף במבוכה. ליזר עלה אל העליה וכבר ירד ממנה – ומצא את הנוכחים באותו מצב מעיק... אביו הבחין בבואו, ושמח להפיר את הדממה: "בכך, בחורים – מטותיכם מצעות והשעה כבר מאחרת. כלם למטות – ומיד! הזהר בדרךך, ליבלה, שכן איש אינו מוצא בחדרו של ליזר את ידיו ואת רגליו..."

"גם הוא עצמו אינו מוצא אותם בחדרו", קראה האחות מגלגל הכישור.

"זו הוצאת דבה!" התקומם ליזר, "הנה, בכל בקר אני יורד משם פשידי ורגלי עמי!"

"אבל משום כך אתה מאחר תמיד לרדת, משום שאתה טרוד בחפושם!"

"לא לחנם אסרו חז"ל להרבות שיחה עם האשה", רטן ליזר, "שיחה עמן לא תסתיים לעולם, תמיד יש להן תשובה! בוא, ליבלה..."

"תערב עליך שנתך, ותקום בריא ורענן", ברכו האב. ליבלה הנהן בראשו וקם מכסאו בכבדות. בגדיו הלחים העלו הבל לבנבן, ולאות מוזרה פשטה בכל איבריו. הוא מלמל ברכת "לילה טוב" סתמית, ועלה בעקבות חברו החדש.

תוך דקות מספר נעלמו כל הילדים בחדריהם, והרצען ואשתו נותרו לבדם מול האח המסוקת.

"נו?" שאלה האשה.

"הם..." השיב הבעל.

רגע ארוך בהו השנים באש הדועכת לאטה. הבעל גחן והוסיף גזרי עצים אחדים, והאשה התבוננה במעשיו בדומיה.

"ובכן?" גששה בהסוס.

הוא תלה בה עינים מהרהרות. לא היה קשה לנחש את כונתה: היא תהתה מה ארע כאן הערב, מיהו הנער המסתורי שאיננו יודע היכן הוא נמצא ומהו התאריך, הנער שנצב בבגדי קיץ קלים בלב מערבלת שלגים אימה... שאלות נוקבות, ללא ספק. אבל הוא בעל הבית, ועליו למצא את פתרון!

הוא גרד בערפו במבוכה וקמט את מצחו. לרגע המהם לעצמו זמזום טורדני, ואז פתח ואמר בקול החלטי ובוטח: "נו, הרי זה

פְּשוּט עַד מְאֹד! כָּל מָה שֶׁעָלִינוּ לַעֲשׂוֹת הוּא לְחַבֵּר אֶת פְּסוּט
הַמִּידָע שֶׁבִּידְנוּ לְשַׁלְמוֹת אַחַת" –

הָאִשָּׁה תִּלְתָּהּ בּוֹ עֵינַיִם מַעְרִיצוֹת. אֵין חֶכֶם כִּבְעָלָה!

"לִפְנֵינוּ יֶלֶד נְבוֹךְ" –

"יֶלֶד מְקַסִּים!" קִטְעָה אוֹתוֹ אִשְׁתּוֹ.

– "שֶׁנִּקְלַע לְמִקְוֶה זֶר, לְבוּשׁ בְּבִגְדֵי קִיץ בַּעֲצוּמָה שֶׁל סַעֲרַת
שְׁלָגִים" –

– "בְּגִדָיו הֵם מְאִיכוֹת מַעְלָה", קִטְעָה אוֹתוֹ בִּשְׁנִית. "וְהֵם
שְׁלָמִים וְנִקְיִים, לֹלֵא טְלָאֵי וּרְבָב!"

"טְבִיעֵת עֵין שֶׁל אִשָּׁה", חִיף הִבְעֵל. "וּבִכָּן, הַפְתָּרוֹן מִזְדַּקֵּר
לְעֵין! הַנֶּעֱר הוּא יְתוֹם וְגִלְמוּד. הוֹרִיו נִפְטָרוּ, וְהוּא הֶעֱבֵר לְהַשְׁגָּחָתוֹ
שֶׁל קְרוֹב מִשְׁפָּחָתוֹ מִתְנַכֵּר... אִישׁ אֵינוֹ דּוֹאֵג לְחִנוּכוֹ, וְאִישׁ אֵינוֹ
מְסַפֵּק אֶת צְרָכָיו. נוֹתְנִים לוֹ לְלַבֵּשׁ אֶת בְּגִדֵי בְנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת
רַק לְאַחֵר שֶׁעֲבָרָה עֹנָתָם, בְּגִדֵי חֶרֶף בְּקִיץ וּבְגִדֵי קִיץ בַּחֶרֶף..."

"אָבוֹי, נֶעֱר מִסְכֵּן!" קִרְאָה הָאִשָּׁה וְסִפְּקָה כְּפִיָּה.

בַּעְלָה נֶאֱנַח עֲמֻקּוֹת, וְהִמְשִׁיךְ לְשַׁחֲזֹר אֶת הַמֵּאֲרָעוֹת: "הוּא סָפַג
מְנָה כֹּה גְדוֹשָׁה שֶׁל בִּזְיוֹנוֹת וְהִתְעַלְלִיּוֹת עַד שֶׁנִּפְשׁוֹ נִקְעָה מִמַּצְבוֹ
הָאֵים, וְהוּא הִחְלִיט לְבָרוּחַ הַרְחָק כָּכָל שִׁישְׁאוֹהוּ רִגְלָיו! דֶּרֶךְ אֶרְכָּה
עָשָׂה בְּשֶׁלֶג וּבִכְפּוֹר, בִּיָּמִים וּבִלֵּילוֹת. וְכֵן מָצָא אֶת עֲצָמוֹ בְּלֵב
עִירָתָנוּ, בַּעֲצוּמָה שֶׁל סוּפַת שֶׁלֶג נוֹרְאָה..."

"וְשָׁמָּה אִמְלָלָה", קוֹנְנָה הָאִשָּׁה. "אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא נִפְקִיר אוֹתוֹ
לְנִפְשׁוֹ, נִכּוֹן? בְּבִיתָנוּ יִמָּצָא קֵן שֶׁל אוֹר וְחֵם, שׁוֹב לֹא יִדַּע מִחֲסוֹר
וְהִתְנַפְּרוּת. מַעֲתָה לֹא תִחַסֵּר לוֹ עוֹד אֶהְבָּה וְתִשׁוּמַת לֵב. הֲלֹא כֵן,
שְׁמִיל?"

וְשׁוֹב הִנֵּהן בַּעְלָה בְּרֹאשׁוֹ: "אִם הָאִפּוֹטְרופּוֹס לֹא יַעֲרֶךְ אַחֲרָיו

מצוד!" והאשה החניקה אנקה, בהצמידה אצבעותיה לפיה הפעור באימה.

ליזר דלג במעלה המדרגות כשבידו בדל נר זעיר, השתחל לעלית הגג והתפתל במבוכיה בזריות שהזכירה לליבלה את חמקמקנותו הלולינית של שועל ערבות בנככי מאורתו. לאורה של השלהבת הפעוטה נראתה עלית הגג כמרתף אוצרות אגדי, גדוש תבות צופנות סוד וזרוע בחפצים מסתוריים. מקורות התקרה הנמוכות השתלשלו עצמים מוזרים והטילו צללים כבדים ומעוותים על קירות העליה הנמוכה. ליבלה הבין מדוע איש אינו מוצא את ידיו ורגליו בסבך אוצרותיו של ליזר. הוא נסה לעקב אחר צלליתו של חברו המתמרון את דרכו בין הארגזים והמכשולים הרבים, נתקל ללא הרף בחפצים הפזורים וראשו נחבט בקורות הנמוכות. הוא השתוקק להגיע כבר אל סופו של המסע המתיש, ויש לשער כי דכדוכו לא היה נמוג לו ידע כי בשעה זו ממש החליטו בעלי הבית לאמצו בתור יתום גלמוד, בודד ועזוב...

קורות הגג שתמכו את תקרת הרעפים השתפלו באלכסון אל רצפת העליה, וליבלה נאלץ להתכופף ולגחן עד אשר השתופף וכרע על ברקיו. הוא זחל בעקבות חברו אל פאתי העליה, שם נגלו לעיניו שני מזרני קש מחפים בשמיכות כבדות.

"זוהי מטתך", ערף ליזר הפרה ביניהם, "ונאני חוזר מיד!" ואכן, תוף כדי דבור נעלם ואיננו, ועמו בדל הנר הזעיר. ליבלה נשאר לבדו, רובץ בחשכה הכבדה בירכתי עלית גג זרה. פוחד לפסע פסיעה. הקורות הכבדות חרקו תחת עמס השלגים, הרוח נהמה פניה מרעבת והצללים הגיחו ממחבואם והקיפו בהמוניהם את האורח הנפחד. ואם בכך לא די, עלה לפתע מתוף העלטה קול רשרוש מהיר ושקשוק מים נשפכים: משהו חמק ועבר לידו, וטפות מים נתזו עליו. הפחד שתק אותו כליל!

ואז שמע את קולו של ליזר לוחש בעלטה: "אתה שם ליבלה?"

הִבֵּאתִי מִיָּם לְנִטִּילַת יָדַי שֶׁל שְׁחִירַת! שְׁמַתִּי אֶת קַעְרֹתָךְ
לְמֵרָאשׁוּתֶיךָ, וְאֵלּוּ זֶה שְׁלִי נִצְבֹּת בֵּין שְׁתֵּי הַמְּטוֹת. קָרָא 'קְרִיאַת
שְׁמַע' וְהִרְדֵּם. לִילָה טוֹב!"

"לִילָה טוֹב", הִשִּׁיב לִיבְלָה וְגִשָּׁש אֶת דְּרָכּוֹ אֶל מִזְרָנוֹ. הוּא
מִצָּא אֶת אֲלֶמֶת הַקֶּשׁ, הִשְׁתַּחֲל לְתוֹכָהּ – וְהִפָּךְ אֶת קַעְרֹת הַמִּים
עַל פִּיהָ. הַמִּים הַקָּרִים הִרְטִיבוּ אֶת הַמִּזְרָן, לִיבְלָה פָּלַט צֹחַת
מִחָאָה וְזָנַק הַחוּצָה – וְרָאשׁוּ נִחְבָּט בְּקוֹרַת הַתְּקָרָה. הוּא סָטָה
מַעְלִיָּה בְּזִהִירוֹת וְנִסָּה לְהִתִּישֵׁב בַּפֶּאֶת "מְטוֹת" – וְצָנַח לְתוֹךְ קַעְרֹת
הַמִּים הַשְּׂנִיָּה. הוּא קָפֵץ כְּנִשּׁוּף נִחָשׁ, וְנָחַת בְּכָל כֹּבֵד מִשְׁקָלוֹ עַל
לִיזֵר הַנִּדְהָם. הוּא מֵהֵר לְהִתְגַּלְגֵּל מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה עַל הָרִצְפָּה מוּצָפֶת
הַמִּים, הִשְׁעִין אֶת רִאשׁוֹ עַל אֲרֻזֹּת אוּצְרוֹת, וּפָרַץ בִּבְכִי מֵרָ.

מִן הַחֲשֵׁכָה עָלָה קוֹלוֹ הָרוֹעֵד שֶׁל לִיזֵר: "אֵל תִּבְכֶּה, לִיבְלָה" –
הִתְחַנֵּן בְּרִטֹט – "אֵל תִּבְכֶּה, יְהִיָּה טוֹב"...

מִשָּׁלָא נִעְנָה הוֹסִיף וְאָמַר: "אֵל תִּצְטַעַר עַל הַמִּים שֶׁנִּשְׁפְּכוּ.
אֲתָה עֲדִין זֶר כָּאן, וְאֵינְךָ מְכִיר אֶת הַמָּקוֹם. בְּעוֹד יָמִים מְסֻפָּר
תּוֹכֵל לִנְטֹט אֶת דְּרָכְךָ בְּעֵינִים עֲצוּמוֹת!"

אָבֵל לִיבְלָה שָׁמַע אֶת הַתְּחִיזִית הָעֲגוּמָה הַמִּנְבֵּאת לּוֹ לְבִלּוֹת כָּאן
עוֹד יָמִים מְסֻפָּר, וּבְכִיּוֹ הִתְעַצֵּם. הוּא אֵינּוּ רוֹצֵה לְשִׁהוֹת כָּאן, הוּא
חָפֵץ לָשׁוּב לְבֵיתוֹ הַנָּעִים! הוּא רוֹצֵה לְנִשֵּׁק לְהוֹרִיו וּלְכַרְכֵּם בְּבִרְכַּת
"לִילָה טוֹב" וְלִשְׁכֵּב בְּמִטָּתוֹ שְׁלוֹ... גִּעְגּוּעֵיו גָּבְרוּ עָלָיו וְהִתְיַפְּחוּתוֹ
גָּבְרָה.

לִיזָה בָּהָה בְּעֶלְטָה וְהִאֲזִין לְהִתְיַפְּחוֹת הָרוֹטְטֶת בַּחֲסֵר אוֹנִים.

"אֵל תִּבְכֶּה", מְלַמֵּל בְּתַחֲנָה. "אָנָּה, אֵל תִּבְכֶּה! הִשְׁתַּדֵּל לְהִרְדֵּם,
וּמָחָר עִם שְׁחַר אַפְגִּישְׁךָ עִם הַחֲבֵרִיָּה! מָחָר אָנוּ נִפְגָּשִׁים בְּבֵיתוֹ
שֶׁל 'יַחֲיָאֵל'..."

הַמְּלִים הָאֲחֵרוֹנוֹת הִדְהִימוּ אֶת לִיבְלָה. הוּא נִשָּׂא אֶת רִאשׁוֹ מִן

הארגז ובכיו נקטע בפתאומיות: "מה פרושו של דבר? חפשה בעצומו של חרף? והרי עם שחר חייבים הכל למהר אל החדר!"

"החדר נסגר!" צהל ליזר.

"הכיצד: נסגר? איזה נער יהודי איננו הולך אל החדר? והרי תגדלו ללא תורה והדרכה, פעמי הארץ מבהקים!"

"המ'... – השמיץ ליזר בנסותו לחקות את אביו, "המ'... האם רצונך לומר שאינך יודע מה מתרחש כאן?"

אבל ליבלה באמת לא ידע... הוא זחל אל מזרנו הלח, והקשיב בחשכה לספורו של ליזר.

פֶּרֶק שְׁשִׁי

מְזֻמַּת הַצֹּרְרִים

הִישׁוּעִים יְדוּעִים לְשִׁמְצָה: זֶהוּ מְסֻדָּר קִנְאִי שֶׁל כְּמָרִים וּנְזִירִים – חֲשׂוֹכִים שֶׁהִטִּיל אֶת חֲתָתוֹ אַף עַל הַנוֹצְרִים, וְשֵׁם לוֹ לְמַטְרָה אֶת רְדִיפָתָם שֶׁל הַיְּהוּדִים. הִישׁוּעִים הֵם שֶׁהִבִּיאוּ לְגֵרוּשׁ הַיְּהוּדִים מִסְפָּרֵד וּלְשִׁרְפַת הַתְּלֻמוֹד בְּאִיטָלְיָה, שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת שֶׁהָיוּ אֶת מְעֻזָּם הָעֵקָרִי. אוֹלָם הִישׁוּעִים בִּקְשׁוּ לְהִרְחִיב אֶת גְּבוּלוֹת הַשְּׁפָעָתָם וּלְטָשׁוּ עֵין עַל פּוֹלִין הִרְחוּקָה. אַרְץ זוֹ נִדְמָתָה לָהֶם כְּטָרֶף קָל: הִיא הֵיטָה שְׁסוּעָה בֵּין גְּדוּדֵי הַמֶּלֶךְ וְצִבְאוֹתֵיהֶם הַפְּרָטִיִּים שֶׁל אֲצִילִיו, וְנִקְרָעָה בֵּין תַּכְכֵּי הַכְּנָסִיָּה לְבֵין כַּחַם הָעוֹלָה שֶׁל הָעִירוֹנִיִּים. אַרְץ אֲשֶׁר כְּזוֹ הִנָּה כֹּר נִרְחָב לַפְּעִילוֹת הִישׁוּעִים, אֲשֶׁר מֵאַחֲרֵיהֶם מְסֻרַת עֲשִׂירָה שֶׁל הִסְתָּה וְחֲתֻרְנוֹת. הֵם יִבְחָשׁוּ בַקְּדֻרָה הַמְּבַעֲבַעַת מִבְּלִי לְתֵת לָהּ רִגִיעָה: יָסִיתוּ אֶת הָאֲצִילִים כְּנֻגַּד הַמֶּלֶךְ, אֶת הָעִירוֹנִיִּים כְּנֻגַּד דְּכּוּי הָצֶבָא, אֶת הַכְּמוּרָה בְּרָאשֵׁי הָעָרִים, וְאֶת כָּלֶם יַחַד בִּיְהוּדִים... הֵם יִגְרְמוּ לְמִלְחָמַת הַכָּל בַּכָּל, יִטִּילוּ אֶרֶס בַּקְּדֻרָה הַרוֹתַחַת וַיִּבְסְסוּ אֶת מְעַמָּדָם הֵם, כְּאוֹתוֹ קֶצֶף עֹכוֹר הַצֶּף מִמַּעַל...

זוֹ הֵיטָה מְזֻמָּתָם שֶׁל הִישׁוּעִים. וְהִיא הֵיטָה עֲלוּלָה לְהַצְלִיחַ, לִילִי צֶץ בְּדִרְכָּה מְכֻשׁוֹל בְּלִתִּי צְפוּי –

בְּפוֹלִין הַשְּׁסוּעָה וְהַמְּנוּנָה הִיא מְעַמָּד יָצִיב אֶחָד, מְלָכֵד וּמִגְבָּשׁ, שֶׁעַמָּד בְּשִׂיא פְּרִיחָתוֹ וְשִׁגְשׁוּגוֹ: הָיוּ אֵלָיו הַיְּהוּדִים תַּחַת הַנְּהַגָתוֹ הָאִיתָנָה שֶׁל "נוֹעַד אֲרַבְעַת הָאֲרָצוֹת", שֶׁהִרְכֵּב מִנְצִיגֵי הַקְּהִלּוֹת וְכִפְף אֶת עֲצָמוֹ לְהִדְרֹכָתָם שֶׁל גְּדוּלֵי הַדּוֹר. הַנוֹעַד פָּקַח עַל עֲנִיגֵי הַיְּהוּדִים

כְּמִשְׁלָה לְכָל דָּבָר: רָאִשָׁיו פָּרְסְמוּ צוּיִם וְקִבְּעוּ תְּקֵנוֹת, יִצְגּוּ אֶת
עַמָּם כְּלָפֵי הַשְּׁלִטוֹנוֹת וְרִפְּכוּ אֶת עַל הַגְּזֹרוֹת וְנִטְלָה הַהִגְבְּלוֹת. הִיתָה
זוֹ הַנְּהִיגָה תְּקִיפָה, גָּאָה וְאַמִּיצָה, אֲשֶׁר נִשְׁמָעָה לְלֹא סִיג לְהַכְנוּתָם
שֶׁל גְּאוּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְגִאוּנִים אֵלּוּ הִבְחִינוּ מִבְּעוֹד מוֹעֵד בְּחִתְרָנוֹתָם שֶׁל הַיִּשׁוּעִים,
וְעָמְדוּ עַל גֹּדֶל הַסִּכָּנָה. הֵם יָדְעוּ שֶׁכָּלִי נִשְׁקָם הָעֶקְרִי שֶׁל הַיִּשׁוּעִים
הוּא שְׁנֵאת יִשְׂרָאֵל, וְהִסְתַּתְּתָם הַפְּרוּעָה תִּבְיָא לְתַחֲרוֹת שְׁלוּחַת רֶסֶן
בֵּין הַמַּעֲמָדוֹת הַשְּׁלִיטִים מִי מֵהֶם יִצִּיק לַיהוּדִים בִּיְתֵר שְׂאֵת. לְפִיכָךְ
מָהְרוּ לְהַעֲמִיד אֶת "וְעַד אֲרַבַּע הָאֲרָצוֹת" עַל גֹּדֶל הַסִּכָּנָה, וּשְׁלִיחֵי
הַוַּעַד נִרְתְּמוּ לַפַּעֲלָה בְּהוֹלָה: הֵם פָּנוּ אֶל הַמֶּלֶךְ וְהָאֲצִילִים, לְעִירוֹנִים
וְלִכְנִסְיָהּ, וְהִבְהִירוּ לָהֶם אֶת הַסִּכָּנָה הָאוֹרֶכֶת לְכֹל מִפְּלִשְׁתָּם שֶׁל
חֲתָרְנִים בְּלִתֵּי נְלָאִים שִׁסְכְּסְכוּ בִּינֵיהֶם וַיִּקְצְרוּ אֶת פְּרִי הַמְּרִיבָה.

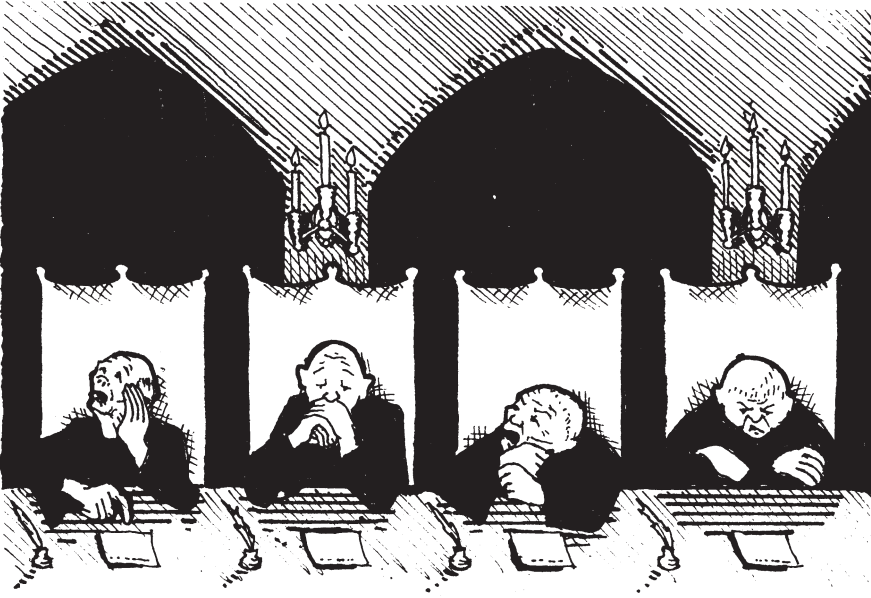
נִסְיוֹנוֹת הַשְּׁכָנוּעַ נִשְׂאוּ פֶּרִי, וְהַדָּרֵךְ נִחְסְמָה בְּפָנֵי הַיִּשׁוּעִים:
הַמֶּלֶךְ לֹא הִפִּיר בָּהֶם וְהַצָּבָא לֹא גִוְּנָה עֲלֵיהֶם, הַכְּמָרִים לֹא פָּנוּ
לְמַעַנָם אֶת בָּמוֹת הַהִטָּפָה וְהָעִירִיוֹת לֹא הִקְצוּ לָהֶם מִגְרָשִׁים
לַפְעִילוֹת.

מִתְקַפְּתָם שֶׁל הַיִּשׁוּעִים דָּעָכָה בְּעוֹדָה בְּאַבָּה תּוֹדוֹת לְעֲרֻנוֹתָם
שֶׁל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וְצִיְתָנוֹתָם שֶׁל רָאִשֵׁי הַקְּהֵלוֹת. מִשְׁלַחַת הַיִּשׁוּעִים
חֲזָרָה לְאִיטְלִיָּה חֲפוּיֹת רֹאשׁ, וְרִבְבוֹת יְהוּדֵי פוֹלִין נִשְׁמוּ לְרוּחָהּ.

רָאִשֵׁי הַיִּשׁוּעִים חָרְקוּ שִׁנֵּיהֶם בְּזַעַם וְחִמְתָּם בְּעָרָה בָּם לְהִשְׁחִית.
הַיְּהוּדִים שְׁנוּאֵי נַפְשָׁם הִמִּיטּוּ עֲלֵיהֶם כְּשִׁלּוֹן צוֹרֵב, וְעִבְדָּה זוֹ
הוֹסִיפָה שָׁמֶן לְמִדּוֹרֵת הַמִּשְׁטָמָה הַיּוֹקֶדֶת בְּנַפְשָׁם. הֵם הָיוּ נַחוּשִׁים
בְּדַעְתָּם שֶׁלֹּא לְהִרְשׁוֹת לַיהוּדִים לְסַכֵּל אֶת מַאֲמָצִיהֶם וְלָשִׁים אוֹתָם
לְלַעַג וְלִקְלָס, וְכִנְסוּ הַתִּיעָצוֹת חֲרוּם כְּדִי לְהַפִּיק לְקָחִים מִן הַתְּבוּסָה
הַמִּשְׁפִּילָה וְלַהֲתוֹת דְּרָכִים לְהַצִּלַחַת הַמַּעֲרָכָה.

הִיִּשִּׁיבָה כְּנִסָּה בְּמִרְתֵּף אֶפְלוּלִי בְּאַחַד מֵאַרְמוֹנוֹת הַנִּתְקֵן אֲשֶׁר
בְּרוֹמָא, וְגִלְיֻמוֹתֵיהֶם הַשְּׁחָרוֹת שֶׁל הַנְּאֻסִּים שִׁקְפוּ נֶאֱמָנָה אֶת הַלֶּךְ
רוּחָם. רֹאשׁ הַמִּשְׁלַחַת שֶׁגִּרְשָׁה מִפוֹלִין קָם מִמְּקוֹמוֹ אֲבֵל וְקוֹדֵר,

וְסָקַר בְּעִגְמוּמִיּוֹת אֶת מַהֲלָךְ הַמֶּאֲרָעוֹת. הוּא סֵיִם אֶת דְּבָרָיו בְּנִימָה
שֶׁל יָאוֹשׁ קוֹדֵר: "כָּל מְזֻמּוֹתֵינוּ יוֹשְׁמוּ לָאֵל, כָּל עוֹד נֶצְבִּים רַבָּנִים
כֹּה פְקָחִים בְּרֹאשׁ הַיְּהוּדִים, וּלְמֻרוֹתָם סָרִים עֶסְקָנִים כֹּה מְסוּרִים!"

הַנוֹכָחִים הִנִּידוּ רֹאשָׁם בְּעֶצֶב, וּבִמְרִתָּף הַשְּׁתַּרְרָה מְבוֹכָה קוֹדֵרָת.
רֹאשׁ הַמְּסֻדָּר טִפַּח עַל הַשֻּׁלְחָן: "כָּל עוֹד לֹא כָּבִשְׁנוּ אֶת פּוֹלִין
יִמְשִׁיכוּ הַיְּהוּדִים לַחֲיּוֹת בָּהּ, וּבְרֹאשָׁם יַעֲמְדוּ רַבָּנֵיהֶם הַנְּבוֹנִים. אֵין
בְּיָדֵינוּ לְשַׁנּוֹת אֶת הַדָּבָר! רַק לְאַחַר שְׁפוֹלִין תִּמָּסַר לְיָדֵינוּ, נוֹכַל
לְהַחִיל עֲלֵיהֶם אֶת גּוֹרְלָם שֶׁל יְהוּדֵי סִפְרָד..."

הַחֲזוֹן הַמְּרַנֵּין הִפִּיחַ רוּחַ תְּקוּנָה בְּאַסְפֵּה הַמְּדַכְדְּכֵת. גְּרוּשׁ סִפְרָד
וְאִמִּי הָאֵינְקְבִיזִיָּה נָחֲשָׁבוּ לַפְּסָגַת הַהֲצֻלָּה. הָיוּ גּוֹלַת הַכּוֹתֶרֶת
בְּהִשְׁגֵּי הַיְּשׁוּעִים, וְדִי הָיָה בְּהִזְכָּרָתָם כְּדִי לַעֲזוֹד אֶת הַרוּחוֹת!
הַנוֹכָחִים הָיוּ נְכוּנִים לְכָל מֵאֲמָץ כְּדִי לַחֲזוֹר עַל הַהִשָּׁג הַמְּרַנֵּין! ...
הַנוֹאֵם חָשׁ בְּשִׁנּוּי הָאִוִּירָה, וַחֲיִף בְּהִנָּאָה זְדוּנִית: "אֲנִי עוֹמְדִים

בפני משימה נעלה, ולא נתן לקמץ יהודים להכשילה! עלינו לחסל את השפעת היהודים בפולין – למי יש איזה שהוא רעיון?"

ואז העלה משהו את שמו של גרגוריוס.

השם המציע התקבל בשתיקת תדהמה. הוא לא השתלב כאן כלל. הוא לא השתלב בשום מקום שהוא...

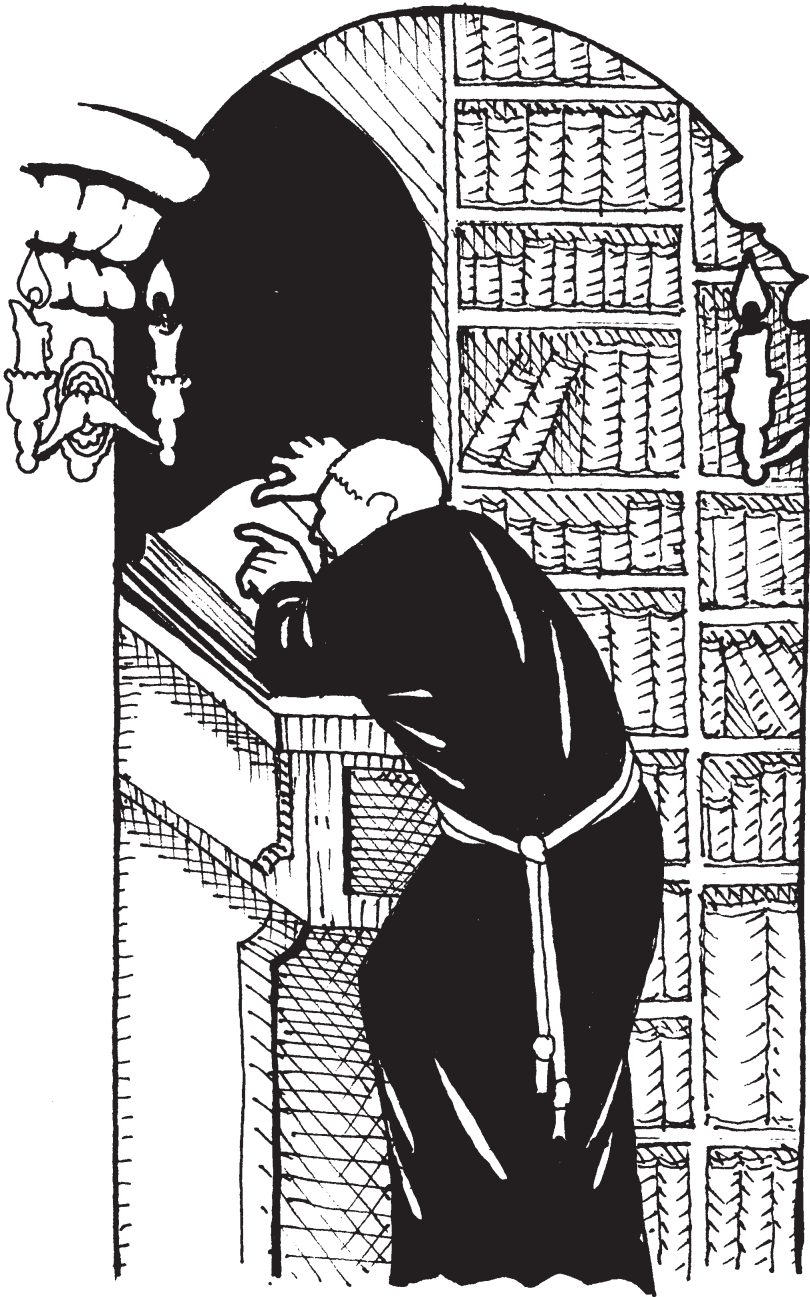
אולם בעיניו של ראש המסדר נצת זיק הערכה, והוא חיף את חיובו המצמרר: "זה רעיון נועז – אבל הוא עשוי להצליח! תודה לכלכם. הישיבה נעולה!"

הנוכחים קמו ממקומם נבוכים, ועזבו את המרתף במלמול של תהיה.

מי היה גרגוריוס זה, ששמו המכר לכלם נתקל בתדהמה רונית בוז?

גרגוריוס היה נזיר ישועי ממוצא פולני, אף למרות ששלט היטיב בשפה הפולנית והיה בקי בארחות הארץ ובמנהגיה, ולמרות היותו נצר למשפחת אצלה ותיקה, לא נכלל בין חברי המשלחת שיצאה לפולניה. הוא לא היה איש עסקנות ותככים, אלא איש ספר מתבודד ומתנזר. הוא בלה ירחים תמימים בספריית הוויקינג, ונכר באוצרותיה בקדחתנות בלתי נלאית. את כל ישותו מלאה מטרה נכספת, והוא חתר אליה בעקשנות ובהתמדה: יקדה בו שגאה עונת ליהודים ולדתם, והוא החליט למצא בקיעים וסדקים באמתותה של התורה שבעל פה, ולשלל בכך את מקורה האלקי.

במלא להט שנאתו היוקדת נרתם למבצע, כשהוא מלווה בברכת חבריו ובעדודם הנלהב. בעיני רוחו חזה את התהלה והכבוד שיפלו בחלקו כאשר יסכם את ממצאיו בכרך עב כרס. זה יהיה ספר אשר ישים קץ לופוחי הנפל של הכמרים הנבערים כנגד הרבנים המלמדים והשנונים!

מעֲתָה לֹא יַעֲמְדוּ עוֹד הַכְּמָרִים חֲפוּיֵי רֹאשׁ וּפַעוּרֵי פֶה לִנְכַח תְּשׁוּבוֹתֵיהֶם הַקּוֹלְעוֹת שֶׁל הָרִבְנִים וְזִיק הַלַּעַג הַנוֹצֵץ בְּעֵינֵיהֶם... לֹא! מַעֲתָה דִּי יִהְיֶה בְּכֶךְ שֶׁהַכְּמָר יִפְתַּח אֶת סִפְרוֹ שֶׁל גִּרְגּוּרִיוֹס וַיִּצְטַט מִתּוֹכוֹ מִסְפָּר שׁוּרוֹת, וְאָז יֵשָׁא אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּישִׁיר מִבֶּט אֶל אִישׁ שִׁיחוֹ, וַיֹּאמֶר בְּחִיוּךְ מִתַּחֲסַד: "וּבִכְן, מַה תְּשׁוּבָה תָּשִׁיב עַל זֹאת? מְלִים כְּדוֹרְבֹנוֹת, הָא? "וְהָרֵב יִשְׁפִּיל עֵינָיו וַיִּמְלָמֶל מִשְׁהוֹ בִּלְתִּי נֹהִיר. הַכְּמָר יִכְרַז כְּמִנְצַח, וְהִיהוּדִים יִגְרְשׁוּ מִמָּחוּז נוֹסֶף...

דְּמִינוּתֵיו הִרְקִיעוּ שְׁחָקִים, אֵךְ כָּכֵל שֶׁהַתְּקַדֵּם בְּעִבּוּדָתוֹ נִשְׁמָטָה הַקְּרָקַע מִתַּחַת לְרִגְלָיו. כָּכֵל אֲשֶׁר פָּנָה וּבְכָל סִפֵּר שְׁעִין, גְּלָה מַעֲיָנוֹת בִּלְתִּי נִדְלִים שֶׁל חֲכָמָה אֱלֹקִית וְתִבּוּנָה נִשְׁגָּבָה. גְּדִלוֹת רוּחָם שֶׁל מֵאוּרֵי הַתּוֹרָה הִזְהִירָה נִכְחוּ בְּכֵל יַפְעָתָה וְלַעֲגָה לוֹ עַל שְׁגִינּוֹתָיו. הוּא חָשׂ אֶת הַבְּטָחַת מֹשֶׁה רַבִּינוֹ הַמִּתְגַּשְּׁמֶת בְּמֵלֶא עֲצָמָתָה –

"רֹאה", דְּמָה לִשְׁמַע אֶת קוֹלוֹ שֶׁל הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, "לִמְדָתִי אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים כְּאֲשֶׁר צִוִּי ה' אֱלֹקֵי –

וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם! כִּי הִיא חֲכָמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים!"

הַכְּמָר הַמִּתְסַפֵּל הִבִּין שֶׁכֵּל יִגִּיעוּ לְרִיק. לֹא יַעֲלֶה בִּידוֹ לְקַעֲקַע אֶת חוֹמַת הַתּוֹרָה הַבְּצוּרָה וְלַעֲרֹעַר אֶת דְּבָרֵי חֲכָמִיָּה, אֲשֶׁר עָלִיהֶם הָעִיד הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה: "דְּבָרֵי חֲכָמִים כְּדוֹרְבֹנוֹת וּכְמִסְמְרוֹת נְטוּעִים!"

אָבֵל הַהִפְרָה בְּתִבּוּסָתוֹ רַק הַגְּבִירָה אֶת תְּסַכּוּלוֹ וְלִבָּתָּה אֶת זַעֲמוֹ. אֵיךְ יוֹכֵל לְהוֹדוֹת בְּכַשְׁלוֹנוֹ וּלְשִׁים עֲצָמוֹ לַלַּעַג וּלְקָלָס? מַה יֹּאמְרוּ חֲבָרָיו הַתּוֹלִים בּוֹ תִּקְנוֹתָם? חֵיב הוּא לַעֲמֹד בְּדַבּוּרוֹ וּלְצִידֵם בְּנִמּוּקִים מְשֻׁכְּנָעִים אֲשֶׁר יַצְעִידוּם לִנְצָחוֹן בּוֹכּוּחֵיהֶם הַתְּכּוּפִים! לֹא הִיָּה מְנוֹס. בְּאֵין בְּרָרָה הַחַל לְזִיף מֵאֲמָרֵי חַז"ל, וְלַעֲוֹת אֶת מִשְׁמַעוֹתָם. הוֹצִיא מִשְׁפָּטִים מִהֶקְשָׁרָם, וְתִרְגָּמָם בְּתִרְגּוּם מְעַקֵּל וּמִסָּרִס.

בַּד בְּבַד שָׁקַד עַל אֶסּוֹף מְדַקְדָּק שֶׁל כָּל דְּבָרֵי הַשְּׁנֵאָה וְהַפְּלַע שֶׁהִשְׁמִיעוּ כְּמָרִים נִבְעָרִים בְּמִרוּצַת הַדּוֹרוֹת, כְּשֶׁהוּא מִשְׁמִיט אֶת תְּשׁוּבוֹתֵיהֶם הַנִּצָּחוֹת שֶׁל הָרִבְנִים. אֶת מִמְצָאָיו עָרַךְ בְּקוֹנְטֵרִסִּים

וְהַפִּיצָם בֵּין חֲבֵרָיו, אֲשֶׁר קִבְּלוּם בְּהֶעֱרָכָה וְהִחֲלוּ לִרְאוֹת בְּנִזִּיר
הַמְּלָמֵד אֶת אֶחָד מִמְּאֻרוֹת הַכְּנִסְיָה וּגְדוּלֵי מְלֻמְדֵיהָ וְהוֹגֵי דַעוּתֶיהָ.

הַכְּמָרִים מִהָרֹו לְנַצֵּל אֶת קוֹנְטֵרָסִיו שֶׁל גְּרַגּוֹרִיוֹס, אֵךְ רָאָה זֶה
פֶּלֶא: כָּל אֵימַת שְׂאֵחַד הַכְּמָרִים נִסָּה לְצַטֵּט מִן הַקּוֹנְטֵרָסִים וּלְהִבִּים
אֶת אֶחָד הָרִבְנִים בְּהוֹכָחָה נִצַּחַת, הִיָּה הִלָּה פּוֹרֵץ בְּצַחֻק רָם
וּמַעֲמִידוֹ כְּהֶרֶף עֵין עַל טְעוֹתָו הַנִּבְעָרָת – אוֹ סְלוּפּוֹ הַמְרָשָׁע...

הַכְּמָרִים הַנְּבוֹכִים נֶאֱלָצוּ לְסִגָּת בְּבִשָּׁת פָּנִים. מְלָמְלוּ שְׂאִין הֵם
אֲשָׁמִים. כֶּךָ כְּתוּב בְּקוֹנְטֵרָס שְׁבִידָם. צֹר לָהֶם שֶׁהוֹטְעוּ וְהִטְעוּ.
הַתִּנְצִלוּתָם הַתִּקְבְּלָה בְּלִגְלוּג, וְעַד מִהֲרָה יִדְעוּ הַכָּל כִּי הִסְתַּמְכוּת
עַל גְּרַגּוֹרִיוֹס הִיא מִתְכוּן בְּדוּק לְכַשְׁלוֹן מְבִישׁ! הַנִּזִּיר הַחֲטָטָן
הַבְּחִין שֶׁהִדְרִישָׁה לְקוֹנְטֵרָסִיו חֲדָלָה, וְאַחֲדִים מֵהֶם אֵךְ הִחֲזִרוּ לוֹ
בְּצִרוּף הָעֲרוֹת מַחְכִּימוֹת וְחוֹת דַּעַת נִחְרָצָת...

גְּרַגּוֹרִיוֹס הַתִּקְשָׁה לְהַבְלִיג עַל עֲלֻבוֹנוֹ וְחָרַק שְׁנַיִם בְּתַסְכוּל מָר.
הוּא נִבְר בְּסִפְרִים בְּמִשְׁנָה מְרִץ וְקוֹה כִּי הִנֵּה יַחֲשֹׁף אֶת הַקְּטַע
הַמְרָעִישׁ שִׁיְהַפֵּךְ אֶת תְּבוּסָתוֹ לְנִצָּחוֹן מוֹחֵץ, אֵךְ בְּסִתֵּר לְבוֹ יָדַע
גַּם הוּא שֶׁכָּל עֲמָלוֹ לְשׂוּא, וְאִין לוֹ סְכוּי לְהַבְקִיעַ אֶת חוֹמַת הַיְּהוּדוּת
הָאֵיתָנָה. וְכֶךָ עָמַד לוֹ הַכְּמָר הַמִּתְסַכֵּל, גּוֹר כְּפוּף עַל הָעֲמוּד הָעֵנָק
וְאַצְבָּעוֹתָיו מְעַלְעֵלוֹת בְּעֲצָבָנוּת בְּדַפִּים הָעֵתִיקִים, עֵינָיו בּוֹעֲרוֹת
בְּשִׁנְאָה לוֹהֶטֶת וּפְיוֹ רוֹטֵט בַּחֲסֵר אוֹנִים... חֲבֵרָיו חָלְפוּ עַל פָּנָיו
בְּלֹא קוֹל וְהִנִּידוּ רֹאשָׁם בְּחִמְלָה: הֵם לֹא נִזְקְקוּ לְהוֹכָחוֹת כְּנֶגֶד הַדָּת
הַיְּהוּדִית כְּדִי לְבַסֵּס אֶת שְׁנֵאָתָם הַכְּבוֹשָׁה. לְהַפֵּךְ: הֵם שְׁנֵאוּ אוֹתָהּ
מִשׁוּם שֶׁהִיא צוֹדֶקֶת...

גְּרַגּוֹרִיוֹס לַחֲלָח אֶת אֲצָבָעוֹ בְּלִשׁוֹנוֹ וְהִפִּיךְ אֶת הַדָּף הָאַחֲרוֹן
בְּסִפֵּר הָעֵנָק. עֵינָיו רָצְדוּ עַל פָּנֵי כְּתָב הַיָּד הַצָּפוּף וּפָנָיו הִתְכַּרְכְּמוּ
בְּאַכְזָבָה גְּלוּיָה: עוֹד סִפֵּר מְאֻכָּזֵב הַגִּיעַ לְסִיּוּמוֹ מְבִלִּי לְהוֹשִׁיט וְלוֹ
סִיוַע קָטָן... הוּא סָגַר אֶת הַסִּפֵּר בְּטַפִּיחָה עֲזָה וְעָנָן אֶבֶק מְעַפֵּשׁ
עָלָה וְהִתְפַּשֵּׁט סְבִיב. קוֹרְאִים אֶחָדִים נִשְׂאוּ אֶת רֹאשָׁם לְקוֹל
הַטַּפִּיחָה, וְהִבִּיטוּ בְּנִזִּיר הַמְקָף בְּהִלָּת הָאֶבֶק בְּרַחֲמִים גְּלוּיִים. הִלָּה

הבחין במבטיהם, ופרצופו התענות בחרון אין אונים. הוא יראה להם, נדר בלב. הוא יוכיח לכלם מיהו גרגוריוס! עוד יבואו להשתחוות לפניו אפים ארצה ויבקשו את סליחתו...

בהחלטה נחרצת זו צרר את הספר המאכזב תחת בית שחיו, ופנה להחזירו למקומו. אתר את המדף, והסיט את הספרים לצדדים כדי לפנות מקום לספר שבידו. ולפתע נדרכו חושיו: מאחורי המדף היה מטל ספרון זעיר, זנוח ונשכח מלב. הוא שלח את ידו והוציאו ממחבואו, ולבו החסיר פעימה: זה הספר שחפש כל הימים, הספר שיחלצו ממצוקתו!

די היה בשמו, כדי להצית את דמיונו ולהחיות את תקוותיו. הוא החזיק בידו את "ספר הנוכח". וכוחו של המומר דדון כנגד רבי יחיאל מפריס, הנוכח היחיד שבו נצח הצד הנוצרי, ובעטיו נשרף התלמוד בצרפת! ללא ספק ראוי הנוכח הנדיר שיעתיקוהו לכל פלך ועיר ברחבי הממלכה!

עיניו של גרגוריוס הצטעפו בדק של ערגה, כאלו חזה במעמד המרגש: כיצד עשרים וארבע עגלות גדושות ספרי קדש יהודיים

מתלקחות והופכות לאפר... כל גופו רעד מהתרגשות. הנה, הגיע יומו הגדול! הוא חבק בהתרגשות את הספרון הדקיק ונשא בזהירות אל צמודו הרחב. בידים רוטטות פתח את הספר ושקע בקריאה מעמיקה. וראה זה פלא: ככל שהוסיף לקרא, הלך החיוך ונמחה משפתיו, והלהבה שיקדה בעיניו הפכה לגחלת צמומה... ככל שעזין בספר הדק הלך מפח נפשו וגבר, עד אשר הפך לאכזבה נצחת. הארמון שבנה בדמיונו, קרס והיה לעיי חרבות... חסר אונים נצב לנכח קלישותן של טענות המומר, ותשובותיו הנחרצות של רבנו יחיאל. הוא התמלא חרון אף על המומר המשפל אשר בחר בטענות כה מגוחכות, אף בסתר לבו ידע כי אכן אין בנמצא טענות משכנעות יותר... "מומר טפש, אויל נפתי", חשב בתסכול. "איך העזת לצאת לקרב נגד חכם היהודים, כשבדרך אף משענת קנה רצוץ!"...

ובעודו שקוע בהרהוריו הקודרים, קרב אליו בלאט אחד מפרחי הכמורה ולחש באזנו כי הוא נדרש להתיצב בפני ראש המסדר. רטט עבר בגוו של גרגוריוס.

הוא ידע כי ידרש למסר דין וחשבון על מפעלו ולסקר את תוצאות מחקריו. הגיע רגע האמת, ממנו חשש זה שנים! הוא יאלץ להודות בכשלונו המחלט, ולהתנצל על הזיופים שהפיץ בקונטרסיו, והבורות הנשקפת מהן.

הנה מתממש הסיוט הגדול הרודף אותו מזה שנים, בו חוגגת היהדות את מפלת שונאה המשבע, שפרה לעצמו את הבור בו נפל...

גרגוריוס גרר רגליו בכרכים פקות מפחד אל לשכתו של ראש המסדר, וקפא תחתיו בתדהמה: הלה ישב זקוף בכסאו הרם וחיף אליו בידדות!

"קרב נא, אחא גרגוריוס", קדם פניו במתק שפתיים. "אתה

נִרְאָה עֵיף וּמוֹתֵשׁ עַד מָאֵד... אָכֵן, מְשִׁימָה כְּבֹדָה נִטְלָתָה עַל כְּתִפֶּיהָ,
וְאַתָּה שׁוֹקֵד עָלֶיהָ בְּנֶאֱמָנוּת! הַכְּנִסֶּה מוֹקִירָה אֶת פְּעָלָהּ!"

דִּבְרָיו הָיוּ כְּמִים קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵיפָה. כְּמִנְגִּינָה נִפְלְאָה בְּאֲזֵנֶי
הַנְּזִיר הַמְתַּסְּכָל.

"אֲנִי עוֹשֶׂה כְּמִיטֵב יְכַלְתִּי", מְלַמֵּל גִּרְגֹּרִיוֹס בְּצִנִּיעוּת. וְזֶה הִיָּה
נְכוֹן.

"כְּלָנוּ עוֹשִׂים כְּמִיטֵב יְכַלְתָּנוּ לְמַעַן הָרַעִיּוֹן הַנֶּעֱלָה", נֶאֱנַח רֹאשׁ
הַמְסָדֵר, "אֵף הִיָּהּ דוֹת חֲזָקָה מְכַלָּנוּ"...

גִּרְגֹּרִיוֹס נִרְתַּע לְאַחֲרָיו לְשִׁמַּע דִּבְרֵי הַכְּפִירָה, וְרֹאשׁ הַמְסָדֵר
מָהָר לְהִרְגִּיעוֹ: "אֵל דָּאָגָה! הַכְּשִׁלּוֹנוֹת אֵינָם מְרַפִּים אֶת יָדֶינוּ. אָנוּ
מְמַשִּׁיכִים בְּמֶאֱמָצִינוּ, וְאֵף קוֹצְרִים פֶּה וְשֵׁם הַצִּלְחוֹת חִלְקִיּוֹת. הִנֵּה,
לְמִשָּׁל, גְּרוֹשׁ סִפְרָד... אֵף מֶה בָּצַע בּוֹ, אִם הִיָּהוּדִים נִדְדוּ מִסְפָּרָד
וּבָנוּ מִשְׁכָּנָם בְּפוֹלִין?"

בְּחֹדֶר הַשְּׁתַּרְרָה דְּמָמָה מְבִיכָה, וּגִרְגֹּרִיוֹס לֹא מָצָא בְּפִיו דִּבְרֵי
נַחֲמָה לְעוֹדֵד אֶת רוּחַ הַמְּמָנָה עָלָיו.

רֹאשׁ הַמְסָדֵר קָטַע אֶת דּוּמִיַּת הָעֶצֶב, וְנִימַת דִּבְרָיו הַשְּׁתַּנְתָּה
לְחִלּוּטִין. הוּא שִׁפַּע עֵתָה סְמִכוֹת וְהַחֲלָטִיּוֹת: "עֲבַדְתָּ קֶשֶׁה מָאֵד
בְּשָׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת, אָחָא גִרְגֹּרִיוֹס. מַגִּיעָה לָּךְ חֲפִשֶׁת מְרְגוּעַ" –

גִּרְגֹּרִיוֹס הִחְוִיר. אֲשֶׁר יָגוּר, בָּא. הוּא מְפָטֵר! קִבְּלַת הַפָּנִים
הַנָּאָה, הִיתָה לְהַמְתָּקַת הַגְּלוּלָה הַמָּרָה...

הוּא פָּצָה אֶת פִּיו כְּדִי לְמַחוֹת, אָבֵל רֹאשׁ הַמְסָדֵר הִסְהוּ בְּנִיד
יָד: "אַתָּה קְרוּבוֹ שֶׁל פֶּאן זִיכְלִינְסְקִי, הָאֲצִיל הַפוֹלְנִי. הֲלֹא כֵן?"

הַנְּזִיר נִדְהָם מִהַמְּפָנָה בְּשִׁיחָה.

"אָמְנָם בֵּן", מָהָר גִּרְגֹּרִיוֹס לֹאֲשֶׁר, "אָבִי הִיָּה – ..."

" – אחי אמו", השלים ראש המסדר. "הכל ידוע לנו! ובכן, אתה תסע לנפש בטירתו!"

"אה... אבל... עבודתי החשובה נמצאת עתה בעצומה, בשלב מכריע..."

"עבודתך החשובה" – חקה הממנה את קולו של הנזיר בלעג קר שלא הותיר ספק ביחס לדעתו על המחקר המקיף – "עבודתך החשובה לא תסבל כל עקר, אתה תטל אותה עמך!"

"אבל זה בלתי אפשרי! הספריה הגדולה... ללא ספק, גרגוריוס היה מבלבל עד מאד!

"לא תעזר בשום ספריה!" פסק ראש המסדר בקצור רוח. "אתה תטל את כל קונטרסיד, ותערך אותם לקבץ מגבש. הבנת? תענין

את קרובך האציל במחקרך החשוב, ותפטם את מחו ב'הוכחותיך'.
הוא אדם המוני ונבצר, וישכנע בנקל מפטפוטריך!"

פיו של גרגוריוס נפער בתדהמה. בדכדוך הבין כי תכניתו של ראש המסדר מחשבת לפרטיה. הוא יודע שמחקרו הוא גבוב פטפוטי סרק, ובחר להלעיט בו אצילים בורים ונבובים. אין כאן אפוא חרדה לבריאותו ופצוי על שנות עבודתו המסורה! לא, הם עומדים להשתמש בו כפתיון חסר חשיבות, כאמצעי להשגת מטרותיהם! כתולעת מתפתלת, הנעוצה בחכה כדי להעלות דג שמן בקרס!

כל עולמו חרב עליו: ברגע אחד הפך מהוגה דעות וחוקר מעמיק – לכלי משחק, לנער שליח...

אך מה בידו לעשות, כלום יוכל להתנגד? והרי חבר הוא במסדר, וחייב לצית! ובעצם, אין זה אלא לטובתו. לפחות שם יעריכו אותו. יתיחסו ברצינות למחקרו...

"כרצונך, אבי", השיב בציתנות נכנעת.

"בודאי שתעשה כרצוני", לעג לו ראש המסדר. "ועתה, הקשב לדברי: משלחתנו לפולין שבה בבשת פנים. היהודים הנחילו לה מפלה מוחצת. אתה תסע כעת לפולין, אך לא כשליחנו, אלא כנזיר בן אצלה הבא לבלות את חפשתו במולדתו ובחיק קרוביו. לחייך השקועות ועיניך הבורעות יוצרות תדמית של סגפן מלמד – התעורר! אתה שוב נעלב! וכתביך הרבים יקנו לך הערכה והוקרה. הלא בהם חפצת, הלא כן". ראש המסדר נהנה למראה סחרחרת הצבעים המתחלפת במהירות בפניו של קרבנו. "אתה תהנה חדוש מסקרון, בהיותך הנזיר הראשון שאינו מסית נגד היהודים בלבוי יצרים עקר, אלא מסתמך על טענות כתובות והוכחות נצחות" –

גרגוריוס היה מעדיף לשמע את דברי השבח האלו בעינים עצומות, שכן הבחין היטב בניצוץ הלעג שבעיני ראש המסדר...

הוא ענה את פניו במרידות, אך הניד בראשו בהכנעה. משימתו
הבהרה לו היטב: הטל עליו להתערות בחרצר הנסיך זיכלינסקי,
ולהרחיב לאט לאט את מעגל השפעתו. יועד לו תפקיד הנחש
הארסי המכיש בעקב, ומחכה בסבלנות שהארס יתפשט...

פרק שביעי

מפח נפש

מזחלת השלג נעצרה בשער אחזתו של האציל פאן זיכלינסקי, ונזיר שדוף ירד ממנה כשהוא נושא עמו צרור כבד. המזחלת שבה על עקבותיה ונעלמה מן העין, והנזיר הצטמר בגלימתו השחורה הקלה, שפסתה עד מהרה בפתותי שלג צחורים. הוא העיף מבט פרדה במזחלת המתרחקת, וענה פרצופו לנכח המעון הקודר שהשתרע לפניו. לא היתה זו טירת אצילים מתנשאת מקפת חפיר וחומה ועטורת מגדלים רמים, ואף לא בנין פאר המזכיר את היכלות רומי וארמונות כמריה. לפניו נצב בית לבנים נמוך ומשמים, חסר תאר ונטול הדר... אכן, עניה היא פולין ודלים הם בתי אציליה! הנזיר עקם את אפו בסלידה ונד בראשו בחמלה עצמית –

מקום נאה מצא לבלות בו את חפשתו...

אך מיד שב והזכיר לעצמו: אין זו חפשה, אני כאן בתפקיד! בנחישות הדרך את פשפש השער וחצה את החצר. התרנגולות המהדסות ברפש נשאו מקור מסקרן, ומפאת החצר הגיחו כלבים נזעמים. הנזיר חפן את שולי גלימתו ומהר להתדפק על הדלת הכבדה.

הדלת נפתחה כדי סדק ועינים חשדניות סקרו אותו באיבה גלויה. המשרת הכיר את הכמרים הנודדים, וגבש דעה נחרצת אודותם...

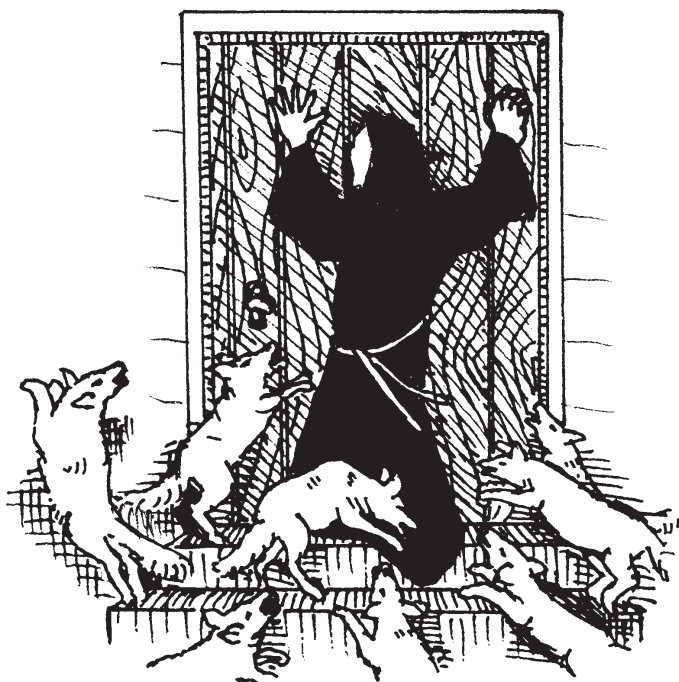
הַנְּזִיר קָד בִּירָאת כְּבוֹד וְשָׂאֵל: "הֲאֵם הָאֲדוֹן הָאֲצִיל בְּבִיתוֹ?"

"לֹא!" נָהֵם הַמִּשְׁרָת וְטָרַק אֶת הַדֶּלֶת בְּפָנֵי הַנְּזִיר הַנִּדְהָם.

גִּרְגּוֹרִיוֹס בִּהָה בַּדֶּלֶת הַנְּעוּלָה, וְגַם הַכְּלָבִים הִבִּינוּ אֶת מִשְׁמְעוּתָהּ:
הָאוֹרֶחַ אֵינוֹ רָצוּי בְּבֵית אֲדוֹנָם. הֵם פָּתְרוּ אוֹתוֹ, וְנָעְצוּ נִיבִיהֶם
בְּגִלְמָתוֹ הָאֲרָכָה... בְּכַעֲתָהּ הִכָּה בְּאֶגְרוֹפָיו בַּדֶּלֶת הַסְּגוּרָה וְנִצְמַד
אֵלֶיהָ כָּכָל יָכָלָתוֹ –

וּלְפֶתַע נִפְתְּחָה הַדֶּלֶת בְּשָׁנִית, וְהוּא נָפַל פָּנִימָה עַל הַמִּשְׁרָת
הַנִּדְהָם.

הַמִּשְׁרָת קָם בְּכַבְדוֹת מְקֻרְשֵׁי הָרִצְפָּה וְהִבִּיט בַּסְּלִידָה בַּנְּזִיר
הַשְּׂרוּעַ לְרִגְלָיו.

"מה רצונך", נהם, "והרי הודעתני לך שבעל הבית נעדר!"

"ה... הכלבים..." גמגם גרגוריוס, והצביע לעבר הניבים החשופים שבצבצו בפתח. "ג... גרש את הכלבים!"...

עו הִיָּה רצונו של המשרת להשליך את הנזיר הטרדן לכלבים המגוררים, אך נמנע מכך בשל הכבוד שרחש לגלימת הנזירים. הוא פתח את הדלת, והנזיר ברח בבהלה לתוך הבית. אמר מלה, והכלבים נסוגו בנהם אכזבה. גרגוריוס חזר לאטו, וחגר את שארית כבודו האבוד: "אנא, אמר לאדוניך כי בן דודו הגיע אליו לבקור מאיטליה הרחוקה!"

המשרת נשא את ידיו ופלפל בעיניו במחנה של יאוש תהומי: "שמו שמים", קונן כלפי קורות התקרה, "אדם זה הנו חרש מחלט! האדון איננו בבית, מבין אתה? הוא יצא לציד!"

גרגוריוס שמט את כתפיו ופיו התעוות. בקש לפרץ בבכי. לא זו היתה קבלת הפנים הלבבית שפה יחל לה...

רחמיו של המשרת נכמרו על הנזיר המאכזב, והוא גרד את פדחתו במבוכה: "בן דודו, אתה אומר. מאיטליה... חפה רגע קט, אשאל את הגברת!"

הוא נעלם במבוכי המסדרונות, וחזר כעבר רגע קט. שפתיו המשרפבות גלו כי לא הביא עמו בשורה מרנינה: "הגברת לא שמעה מעולם על קרוב איטלקי של בעלה", אמר בחשד.

גרגוריוס חש כאלו העולם מתמוטט על ראשו: "אבל... אבל..." גמגם במבוכה והדמעות חנקו את גרונו.

המשרת משך בכתפיו באדישות: "מכל מקום, הגברת אינה מוכנה להסתכן בהקפדתו של האדון, והיא מרשה לך לשהות בבית עד שובו ממסעו. בוא!" –

והמִשְׁרֵת פָּנָה בְּצַעַד הַחֲלָטִי לִירְכָתִי הַבֵּית, אֶל מְדוֹר הַמִּשְׁרָתִים,
כְּשֶׁגִּגּוֹרִיּוֹס נִגְרַר אַחֲרָיו, מִשְׁפָּל וּמְדַכְדֵּךְ...

דָּלֶת כְּבֹדָה נִפְתָּחָה לִפְנֵינוּ וּגְלִתָּה מֵאַחֲרֶיהָ כּוֹף אֶפֶל, מִדִּיף רֵיחַ
עֲבֹשׁ וְטַחֲב. אֲלֻמַּת קֶשׁ מְרַקִּיבָה, כֶּסֶא רְעוּעַ וְאַרְגָּז עֵץ צוֹלֵעַ הָיוּ
אֶת כָּל רְהוּטוֹ – אָבֵל תּוֹשָׁבָיו הָיוּ רַבִּים מִסְּפּוֹר: שְׂרָצִים וְחִלְדוֹת
אֲשֶׁר נִפְּצוּ בְּבִהְלֵה מְאוֹר הַנֵּר וְסִקְרוּ מִחוּרֵיהֶם בְּחִשְׁדָּנוֹת אֶת שְׂכָנָם
הַחֲדָשׁ. לַחֲיִיו שֶׁל הַנְּזִיר שָׁקְעוּ עוֹד יוֹתֵר, וּשְׁפָתָיו רָחֲשׁוּ מִלְּמוֹל
בִּלְתִּי נֹהֵר. הִיָּתָה זֹאת סִדְרַת נֶאֱצוֹת שְׁכֻנָּה לְכַתְּבָתוֹ שֶׁל רֹאשׁ הַמִּסְדָּר
וְרַעֲיוֹנוֹתָיו הַמְּזֻהָרִים...

הַמִּשְׁרֵת הִמָּתִין בִּירְאֵת כְּבוֹד לְסִיּוּמָה שֶׁל תְּפִלַּת הַלַּחֲשׁ, וְשָׁאֵל
בְּהִכְנָעָה: "הֵאֵם נִדְרָשׁ לָךְ מִשְׁהוּ נוֹסֵף?"

הַנְּזִיר הֶעִיף מִבֶּט עַל הַכוֹף וַיּוֹשְׁבֵיו וְנִקַּב אֶת הַמִּשְׁרֵת בְּמִבְט
בוֹעֵר: "לֹא, אַחָא", אָמַר בִּלְגִּלּוֹג, "וְכִי מָה חֹסֵר לִי? ! הֲבֵה לִי רַק
קֶסֶת דִּיּוֹ וְנוֹצוֹת לְכַתִּיבָה, וְאַשְׁקִיעַ עֲצָמִי בַּעֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ!"...

יוֹמִים תְּמִימִים עָסַק גִּגּוֹרִיּוֹס בְּכַתִּיבָה קִדְחָתָנִית, שְׁעוֹרָרָה תְּמִיָּה
וְהַעֲרָכָה בְּמְדוֹר הַמִּשְׁרָתִים. מִפְּעַם לִפְעַם הָיָה נוֹשֵׂא אֶת רֹאשׁוֹ
וּמֵאֲזִין בְּדִרְיָכוֹת, אָבֵל אֲזִינוּ קִלְטוֹ רַק אֶת צִיּוֹן הָעֶכְבְּרִים וְכִרְסוֹם
הַחֲלָדוֹת. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נִשְׁאַה עֲמָה הָרוּחַ תְּקִיעַת קֶרֶן מְרַחֶקֶת,
וְעִינָיו שֶׁל הַנְּזִיר אֹרוֹ: תְּקוּפַת שְׁבִיּוֹ מִגִּיעָה לְקֶצֶה!

הַנְּסִיף שָׁב מִמַּסַּע הַצִּיד בְּרַב הַמְּלָה. הוּא רָכַב עַל סוּסוֹ בְּרֹאשׁ
הַפְּמִלָּה בְּחִבְרַת פֶּאן שְׁטוּצִי־נִסְקִי, חִבְרוּ הָאֲצִיל. עֲדַת כָּלְבֵי צִיד
רַעֲשָׁנִים הִקִּיפָה אוֹתָם, וְקוֹלוֹת הַצִּידִים הַמְּבֹסָמִים גָּבְרוּ עַל תְּרוּעוֹת
הַקֶּרֶן הָרְמוֹת שֶׁבִּשְׂרוּ אֶת שׁוֹכְמָה לְאַחֲזָה.

פֶּאן זִיכְלִינְסְקִי חָצָה בְּגֵאוֹהָ אֶת הַחֲצֵר, כִּשְׁהוּא מִנִּיף מַעַל לְרֹאשׁוֹ
רֹאשׁ אֵיל עֲנֹק בַּעַל קֶרְנִים עֲצוּמוֹת מְמִידִים.

"פֶּנּוּ דֶּרֶךְ!" גָּעַר בַּעֲלִיצוֹת בַּעֲדַת הַכָּלְבִּים שֶׁקָּדְמָה אֶת פָּנָיו

בִּיבֻכּוֹת גִּיל, וְצָרָף לְקִרְיָאָתוֹ בְּעִיטָה שֶׁל חֶבֶה, "הִבִּיטוּ בְּשָׁלָל הַנֶּפֶלָא, רְאוּ אֶת הַקְּרָנִים הַנִּהְדָּרוֹת!"

הַמְשָׁרְתִּים יָצְאוּ אֶל הַמְּבֹא לְהַקְבִּיל אֶת פְּנֵי אָדוֹנָם, אוֹלָם לְמַרְבִּית הַפֶּלָא לֹא הִשְׁמִיעוּ אֶת קִרְיָאוֹת הַהִתְפַּעְעֵלוֹת הַרְגִּילוֹת. הֵם הִבִּיטוּ בּוֹ דוֹמָם, וְעַל פְּנֵיהֶם אֲרֻשֶׁת רְצִינּוֹת מַחְרִידָה...

"רְאוּ אֶת רֹאשׁ הָאֵיל הַנֶּפֶלָא!" רָעַם קוֹלוֹ שֶׁל הָאָצִיל. "הֲרֵאִיתֶם מִימֵיכֶם חַיָּה כַּה נֶפֶלָאָה?"

"הוֹרָה!" צָרַח פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי בְּמֶלֶא גְרוֹנוֹ, "תִּנּוּ כְּבוֹד לְאֲדוֹנֵיכֶם!"

אֵךְ כָּל תְּשׁוּבָה לֹא בָּאָה. בְּעֶלֶת הַבֵּית יָצְאָה לְקִרְאָתָם, וְלַחֲשָׁה בְּהִתְרַגְּשׁוֹת: "שִׁקֵּט, הַפְּסִיקוּ אֶת הַחִינָגָה הָרַעֲשָׁנִית! אִתָּה מִפְּרִיעַ אֶת בֶּן דּוֹדְךָ מֵעֲבֹדָתוֹ!"

הַעֲלִיצוֹת נִמְחָתָה מִפְּנֵי הָאָצִיל וְהוּא נָתַן בָּהּ מִבֶּט מִשְׁתָּאָה: "בֶּן דּוֹדִי, מֵעֲבֹדָתוֹ?"

"בֶּן דּוֹדְךָ מְאִיטְלִיָּה!"

פֶּאן זִיכְלִינְסְקִי הִסֵּב אֶת פָּנָיו אֶל חֲבֵרוֹ וְחָזַר עַל הַיְדִיעָה הַמוֹזְרָה: "הִשְׁמַעְתָּ, אָחָא? בֶּן דּוֹדִי, מְאִיטְלִיָּה... וְהָרִי אֵין לִי שׁוֹם בֶּן דּוֹד בְּאִיטְלִיָּה!"

"חָה חָה!" טִפַּח פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי עַל שִׁכְמוֹ בְּכַח רֵב וְקִרְנֵי הָאֵיל נִרְעָדוּ, "מִישֶׁהוּ חָמַד לוֹ לְצוֹן, וְהַשִּׁיג בְּבִיתְךָ אֲכֻסָּנִית חֲנָם!"

"לֹא!" הִתְקוּמְמָה הָאִשָּׁה, "הוּא נִזִּיר מְלָמֵד..."

עֵינָיו שֶׁל הָאָצִיל הִתְגַּלְגְּלוּ בַּחוּרִיָּהֶן, וְרֹאשׁ הָאֵיל נָפַל מִיָּדָיו וְהִתְגַּלְגַּל בְּרֶפֶשׁ: "וְאִתָּה הַנַּחֲתָ לְנִזִּיר נִבְעֵר לְשִׁטּוֹת בָּךְ?!"

הָאִשָּׁה הִתְחִירָה, וְאֵלוּ פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי פָּרַץ בַּצְחֹק אֲדִיר:

"חה חה, נזירים אלו משטים בכל העולם, אחא! הבה נעיף
בו מבט ונגבה ממנו את דמי הארוח..."

"נגבה את דמי הארוח במלואם!" סנן בעל הבית בחמה. הוא
דלג מעל לראש האיל ושמעט אל הבית פנימה.

האציל פרץ את דלת הקיטון בבעיטה עזה, והרגיל את עיניו
לאפלולית. הוא לא התרשם כל עקר מגבו הכפוף של הנזיר,
הגותן על גליונות הנזיר שפסו את התבה למרגלות החלון.

"זהו אפוא הנזיר הרמאי!" ... אמר בלעג.

גִּגְרֹרִיּוֹס שָׁמַע אֶת הַקְּבִיעָה הַנִּחְרָצָה, וְהִתְאַבֵּן מִפְּחַד: הָאֲמָנָם
כָּבֵר נֹדַע לְבֵן דּוֹדוֹ כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ בְּשֶׁקֶר יִסּוּדָהּ, וְכָל מַחְקָרוֹ הוּא
הוֹנָאָה כּוֹשֶׁלֶת?

"הַסְּתוֹכֵב, מוֹג לֵב, וְהִרְאָה אֶת פָּנָיו!" רָעַם קוֹלוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ.

גִּגְרֹרִיּוֹס הַסְּתוֹכֵב לְאִשׁוֹ, כְּנִדּוֹן לַמָּוֶת הַמוֹצֵא לְהוֹרֵג. חֲרוֹן פָּנָיו
הִדְגֵּשׁ שְׂבָעִתִּים עַל יְדֵי גְלִימָתוֹ הַשְּׁחֹרָה וְעֵינָיו הַבוֹרְקוֹת.

פֶּאן זִיכְלִינְסְקִי בָּחַן אֶת הַלְחִיִּים הַשְּׁקוּעוֹת וְאֶת הָעֵינִים הַבוֹעֲרוֹת
בְּאִשׁ זָרָה, וְשָׂרַבֵּב אֶת שְׂפָתָיו בְּבוֹז: "אֵתָּה מְתִימֵר לִהְיוֹת בֶּן
דּוֹדִי?!"...

"בֶּן", עָנָה הַנְּזִיר בְּהִכְנָעָה, "אֲנִי"...

הַקּוֹל הַחוֹרֵק עוֹרֵר זִכְרוֹן עָמוּם בְּמַחוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ. הוּא הַקְּדִיר
אֶת מַצְחוֹ וְסָפֵק אֶת כְּפָיו:

"הַמֶּתֶן... הָאֵין זֶה גִּרִּיק הַקֶּטֶן?"

סָמֵק חוֹר פָּרַח בְּלִחְיָיו שֶׁל הַנְּזִיר:

"גִּגְרֹרִיּוֹס", תִּקֵּן בְּעִנּוּהָ, "הָאֵחַ גִּגְרֹרִיּוֹס"...

"שְׁטִיטוֹת! גִּרִּיק הַסּוֹרֵר, בֶּן דּוֹדִי מִשְׁלַח הַרְסֵן שְׁנַעֲלָם לְפִתַּע
מִן הָעֵין! הֵיכֵן הֵייתָ כָּל הַזְּמַן? גִּרְפָּתָ אֶת פְּרוּטוֹתֵיהֶם הַדְּלוֹת שֶׁל
הַמַּאֲמִינִים הַתְּמִימִים אוֹ שִׁדְדָתָ אֶת אוֹצְרוֹת הַנְּתִיקָן?"

"...אוֹ שְׁנִיָּהֶם גַּם יָחַד", הִמָּהֵם פֶּאן שְׁטוּצ'ינְסְקִי מֵאַחֲרֵי גִבּוֹ.

גִּגְרֹרִיּוֹס הַנִּדְהָם הִעֲלָה עַל פָּנָיו עוֹיֵת שֶׁל חִיוּף: "אֵף לְצוֹן
חֲמֻדָּתָם לָכֶם עִם נִזִּיר יִשְׂרָאֵל... אֲנִי הַקְּדִשְׁתִּי אֶת עֲתוּתִי לְמַחְקָר
מַעֲמִיק, הָעֵתִיד לְשָׁנוֹת אֶת פָּנָיו עוֹלָמָנוּ הַשָּׁפֵל!"

"בְּמִטּוֹתָ מִמֶּךָ, הַשְּׂאִירָהוּ כְּמוֹת שְׁהוּא" ... רָטַן פֶּאן שְׁטוּצ'ינְסְקִי.

הַנְּזִיר יָרָה בּוֹ מִבֶּט נֹקֵב, אֵף קוֹלוֹ הַמְּשִׁיף לְלַחֵשׁ בְּהִכְנָעָה:

"אקנה שלא תכעס על שבחרתי את מעונך להשלים בו את עבודת הקדש..."

הפריץ הנדהם לא השלים עדין עם הגלוי המרעיש: "גרייק ההולל – ועבודת הקדש..."

"גרגוריוס, ברשותך!"

"גרגוריוס, כמובן... שהותך כאן לכבוד היא לנו! אנא, הצטרף אלינו ללגימת משקה..."

"איני שותה", אמר הנזיר בצדקנות. "די לי בנשימת אור המולדת ובקרכת ספרי!"

"אם כך אינך נזיר אמתי!" פסק פאן שטוצ'ינסקי בהחלטיות. "מעולם לא סרב נזיר ללגימת חנם! ואגב", הוסיף בחשדנות, "מהו נושא מחקרך העתיד לשנות את פני עולמנו? חוששני שאאלץ לחפש לי עולם אחר..."

גרגוריוס פצה את פיו לענות ופאן זיכלינסקי פרץ בצחוק אדיר: "נפלת בפח, אחא שטוצ'ינסקי! צפויה לך סקירה בת שעות על מספר חוטי הזקב אשר בגלימת האפיפיור!"

"חה חה!" רעם שטוצ'ינסקי, "אם זה נושא המחקר, הוא לא יסתים לעולם!"...

עיניו של הנזיר ירקו זקי אש, והוא נשא את ידו במחאה: "לא, אצילים נכבדים! לא יעלה בידיכם לשים ללעג מחקר רציני ומעמיק, לא תוכלו לבטל בהבל פה את החדשים הארפים בהם בליתי בספריות אפולוליות. את אלפי הספרים שסקרתי, ורכבות התעודות שקראתי..."

"סלח נא לאולתנו", קטע פאן שטוצ'ינסקי את הנואם הנפגע בבקשת סליחה לעגנית, "אבל אולי תואיל להחכימו בדבר נושא המחקר שישנה את פני העולם?"

גִּגֹּרִיּוֹס הִזְדַּקָּךְ בְּחִשְׁבֹּת, וְעִינָיו זָרְחוּ: "בּוֹדָאי! כּוֹתֶרְתּוּ הִיא:
חֲשִׁיפֶת הַתְּרָמִית וְהַדִּיּוֹף וְהַשֶּׁקֶר וְהַצְּבִיעוֹת וְהַהוֹנָאָה וְהַהֲטָעָה
הַמְּטַבָּעִים וְהַמְּשֻׁתָּתִים וְהַמְּנָחִים בִּיסוּד הַדָּת הַיְּהוּדִית וּמִנְהַגֶּיהָ
וְאַרְחוּתֶיהָ וְדִינֶיהָ" –

"חֲדָל!" צָרַח פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי וְאָטַם אָזְנוֹ. הוּא פָּנָה אֶל חֲבֵרוֹ
וְאָמַר: "בּוֹא, אַחָא, וְנִשְׁטֹף אֶת דְּבָרֵי הַהֶכֶל בְּלִגְמָה הַגּוֹנָה..."

גִּגֹּרִיּוֹס נָצַב עַל עֲמָדוֹ כְּהִלּוֹם רַעַם: "אָה... אֵינֶנִּי מִבֵּין", גִּמְגַּם.
"אֲנִי דוֹרֵשׁ הַסֵּבֶר!"...

"אֲמַנָּם כֵּן", הִסְכִּים בְּעַל הַבֵּית, "הֲרִי אֵינְךָ יָכוֹל לִפְגֹּעַ כֶּךָ
בְּאוֹרֶחַ, וּבִכֵּן דוֹדִי"...

"...וּבִנְזִיר תָּמִים דָּרָךְ", הִשְׁלִים גִּגֹּרִיּוֹס.

"כִּרְצוֹנְכֶם!" אָמַר פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי בְּחִרְיפוֹת. הוּא הִתְקַרֵּב אֶל
הַנְּזִיר, גָּחַן וְקָרַב אֵלָיו אֶת פָּנָיו, וְסָנַן מִבֵּין שְׁפָתָיו: "אַתָּה טָרַחַתָּ
בּוֹדָאי לְאַסֹּף אֶת כָּל הַיּוֹכֵחוֹת שֶׁנִּהְלָו כְּמִרְיָנוֹ עִם הַיְּהוּדִים מֵאָז
וּמֵעוֹלָם, הֲלֹא כֵן?"

גִּגֹּרִיּוֹס נִסּוּג לְאַחֹר, וְהִנִּיחַ יָד רֹעֶדֶת עַל עֲרֻמַּת כְּתָבָיו: "כֵּן...
בּוֹדָאי!... וְגַם אֶת כָּל טַעֲנוֹת הַמוֹמְרִים, וְאֵת – ..."

"מִסְפִּיק!" קָטַע פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי אֶת דְּבָרָיו בְּתַעֲבוֹב. "וְעַתָּה
אָמַר לִי, כְּלוּם יָדוּעַ לְךָ עַל וּכּוֹחַ אֶחָד שֶׁהִסְתִּים בְּנִצְחוֹן הַנוֹצְרִים?"

גִּגֹּרִיּוֹס הִחְזִיר וּשְׁפָתָיו רָעְדוּ: "וּכּוֹחִים רַבִּים נַעֲרָכוּ. הַיּוֹכּוֹחַ
הָרָאוּשׁוֹן – "

"דִּי!" צָעַק פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי. "עֲנֵה עַל שְׁאֵלָתִי בְּמִלָּה אַחַת,
כֵּן אוֹ לֹא!"

גִּגֹּרִיּוֹס הִחְרִישׁ.

"וּכּוֹחַ אֶחָד", צָרַח שְׁטוּצ'יִנְסְקִי, "אֶחָד וְיָחִיד!"

וגרגוריוס הניד ראשו בשתיקה אלמת...

פאן זיכלינסקי נחלץ להגנת קרובו: "מה לך אחא, כלום הפכת לאוהב יהודים?"

"חלילה!" מחה הלה בתקף, התגונן כנגד הדבה המוטחת בו. "והרי אף לפני שנה ארגנתי פרעות מצלחות בעירתי, ורחוב היהודים עלה באש! אבל נפשי נקעה מן הצביעות והשקר! רבות עקבתי אחר היהודים וארחויותיהם, וביכלתי להעיד כי דתם נעלה וחכמיהם פקחים ונבונים, הם חיים בצניעות ובטהר מדות" –

"ובכל זאת ארגנת נגדם פרעות!" קטע הפריץ את דבריו.

"בודאי! הרי כלנו מנצלים אותם לצרכינו – כאשר המלך יוצא למלחמה, נתבעים היהודים לשלם את מחירה. וכאשר הפמרים מבקשים להלהיב את קהלם, הריהם משסים אותו ביהודים... וכאשר הבצרת היתה בעצומה והאפרים התמרמרו, הוריתי אף אני לכמר שיטיל את האשמה ביהודים! הרעיון פשוט להפליא: זעם האפרים הפנה לאפיק נוח, והבזה פצתה אותם על נזקי הבצרת. אנשי הגיעו למקום ברגע הנכון ומנעו פגיעה בנפש, והקהלה היהודית מכירה לי על כך תודה... רואה אתה, כלם הרויחו..."

"חוץ מהיהודים המסכנים", מלמל זיכלינסקי.

"בודאי", הסכים שטוצ'ינסקי באדישות, "אבל אין איש המסגל לנצחם בופוח הגון. כלנו יודעים בלבנו כי הצדק עמם! הלא כן? הודה נא כי עבודתך היא עמל שוא וחזיון תעתועים" –

פיו של גרגוריוס רטט, וחורונו העמיק. הוא נשם בכבדות ופלט מפיו בעמל רב: "אני... אני מסרב להשיב לך..."

"כרצונך", משך פאן שטוצ'ינסקי בכתפיו, "כל אחד ושגיונותיו! המשך להטיח את ראשך בקיר, ואני אמהר לשוב אל אחזתי. אני חזב לודא ששום נזיר תועה לא השתקע בזה בינתיים..."

פָּרֶק שְׁמִינִי בְּרִית הַתְּכִיבִים

פאן זיכלינסקי לָּהּ אַת אוֹרְחוֹ אַל מְרַפְּתוֹ, וְכַאֲשֶׁר חָזַר אֶל
הַקִּיטוֹן מֵצֵא אַת הַנְּזִיר הַנִּסְעֵר מִתְּהַלֵּךְ בּוֹ אָנָּה וְאָנָּה כְּזָאב
לְכוּד.

"מָנָה הַגּוֹנָה סִפְּגָה, גְּרִיִּיק רְחִימָאִי... שֶׁד פֶּקַח הוּא שְׁטוּצ'ינסקי
זֶה, מִצְּלִיךְ בְּלִשׁוֹנוֹ לֹלֵא רַחֵם!"

הַנְּזִיר נִפְנָה אֵלָיו וּבְעֵינָיו נִצָּנֵץ הַטְּרוֹף: "שְׁמִי הוּא הָאֵח גְּרַגּוֹרִיוֹס,
חֶרֶת זֹאת הֵיטֵב בְּזִכְרוֹנִי – שֵׁם זֶה יִהְיֶה מְפָרֵס עַד מָאָד תוֹךְ
יָמִים מְעֻטִּים! וְשְׁטוּצ'ינסקי זֶה, מוֹטֵב שְׂיַעֲלֵם מְאֹדֶמֶת פּוֹלִין בְּטָרֵם
יַעֲלֶה עַל הַמוֹקֵד!"

"הַבָּלִים תִּדְבֵּר, אַחָא רְחִימָאִי, וְהָרִי הַחֲרֻשֶׁת כְּדָג כַּאֲשֶׁר שֵׁם
אַת עֹבְדֶתָךְ לְקָלֶס... פֶּקַח וְשִׁנּוֹן הוּא שְׁטוּצ'ינסקי קְשִׁישָׁא, אֵין
כְּמוֹהוּ בְּכָל הַמְּחֹז!"

"פֶּקַח כְּשֶׁד", הַסֵּכִים הַנְּזִיר, "אַף עוֹר כְּעֵטֶלֶף!"...

"כְּלוֹמֵר?"

"הִנֵּה אִמֵּר לָךְ", הוּא עֶצֶר מְלָכֶת. עֵתָּה נִרְאָה כְּעֻמּוֹד שָׁחַר,
וְכוֹתֶרֶתוֹ לְבָנָה. וְשְׁתֵּי עֵינָיו, כְּשִׁתֵּי גַחְלִים: "צוֹדֵק הוּא שְׁטוּצ'ינסקי
בְּאִמְרוֹ כִּי מְעוֹלָם לֹא נִצָּחוּ הַנוֹצְרִים בְּכוּחַ, וְעַם זֹאת נִמְשָׁכִים
הַיּוֹפּוּחִים זֶה מְאוֹת בִּשְׁנִים. הָאֵין זֶה מוֹזֵר?!"

"אכן, מוזר", מלמל המארח.

"יתר על כן: הנוצרים נכשלים בוכוח, ובסיומם של הוכוחים נשׂרפים כרכי התלמוד והיהודים מגרשים מעריהם – האין זה מוזר?!"

"מוזר עד מאד!" הסכים הפריץ במבוכה.

"אבל אין בכך כל פלא!" קרא הנזיר. משום שהוכוחים לא נערכו כדי לזפות בהם!"

הפריץ היה המום: "לשם מה נערכו, אפוא?!"

הנזיר חיך, וחיוכו היה מבעית: "הם נערכו בגלל סבה אחת, ולשם מטרה אחת – הם נועדו להתסיס את ההמון ולשלהב את רוחו! מטרתם להסיח את הדעת מן העניינים והדלות, הבערות וההשפלה – ולהפנות את זעם ההמון אל החפים מפשע וחסרי הישע..."

"אהה", המהם הפריץ. שטוצ'נסקי צדק, אפוא.

"אמנם כן!" צהל הנזיר, "ועבודתי הפכירה נועדת לתרם תרומה מכרעת בתחום זה! אני אתן ביד המתופחים ספר עב כרס בעל חזות מעמיקה, המתמר לשמש אסף משלם של הוכחות וטענות – "הזיוף בשרות הכנסייה"... מלמל הפריץ. פני איש שיחו לא התכרכמו.

"נאמר: "מחקר הסטורי", הציע באי נוחות. "המטרה מקדשת את האמצעים... זוהי עבודה דגולה, ואתה תקצר את פרותיה!"

"אני?! " נדהם הפריץ, "כיצד?"

עיניו של גרגוריוס נצצו. שעתו הגדולה הגיעה! כבר ראה עצמו כמכתיר רוזנים וממליך מלכים, אלוף תככים המושך בחוטים סמיים ומרקיד את ההמונים לצלילי חלילו. ראשו הסתחרר מן

הַנִּיחוּת הַמְשָׁכָר שֶׁל תַּחוּשֶׁת הַכֶּחַ וְהַשְׁלֵטוֹן. כִּךְ מְרָגִישׁ אֶפּוֹא רֹאשׁ
הַמְסָדָר בְּשִׁבְתּוֹ בְּרֹאשׁ מוֹעֶצֶת הַתְּכָכִים... הַזְדַּקָּה, וְאִמָּן אֶת נִימַת
קוֹלוֹ שֶׁל רֹאשׁ הַמְסָדָר: "יֵאֱנוּשׁ זִיכְלִינְסְקִי, הַסִּכֶּת וּשְׁמַע" –

מֵאַרְחוֹ הַבֵּיט בּוֹ בְּעֵינָיו קָמוֹת. מִשְׁתָּאָה בְּעֵלִיל לִנְכַח הַשְּׁנוּי
הַפְּתָאוּמִי שֶׁחַל בּוֹ.

"אֵתָהּ, הָאֲדוֹן הָאֲצִיל, נִצֵּר לְמִשְׁפָּחָה רַמַּת יַחַשׁ וְעִתִּירַת זְכוּיֹת –
הֵאֵם נִקְרָאתָ אִי פֶּעַם לְוֹרֶשֶׁה הַבִּירָה, לְהוֹעִיד עִם הַמֶּלֶךְ?"

"מֵעוֹלָם לֹא. הֵרִי אֵינִי נִמְנָה עַל מוֹעֶצֶת הָאֲצִילִים!"

"וְדַאי שְׁלֹא!" לָעַג קוֹלוֹ שֶׁל הַנְּזִיר. "וּבְהִתְפַּנֵּס הָאֲצִילִים בְּלוֹבְלִין,
כָּלֹם נִתְבַּקְּשָׁתָ לְשֵׁאת בְּפָנֶיהֶם אֶת דְּבָרֶיךָ?"

הַפְּרִיץ גִּחַף בְּמִבּוּכָה גְלוּיָה: "רֹאֵה... אֵינִי חוֹלֵשׁ עַל מַחוּז נִרְחָב,
לְרִשׁוּתִי לֹא עוֹמְדִים גְּדוּדֵי צָבָא, וְאוֹצְרוֹתֵי מְדֻלְּדָלִים לְחִלוּטִין...
אֲנִי אֲצִיל זּוֹטֵר, וְכִמוּנֵי יִשְׁנָם אֲלָפִים רַבִּים. אֵלּוּ הֵם פְּנֵי הַדְּבָרִים
וְאֵין בִּידֵי לְשִׁנּוּתָם!"

"אֵל תֹּאמַר כֵּן!" צָרַח הַנְּזִיר, "בִּידֶךָ לְשִׁנּוּתָם!"

"כִּיצַד?" מְלַמֵּל הַפְּרִיץ.

"אִם אַף תִּשְׁמַע לִי, תוּכַל לִבְנוֹת טִירַת אֲצִילִים נִשְׁגָּבֶת בְּמִקוֹמָה
שֶׁל חֲרָבָה קוֹדֶרֶת זֹו. מִשְׁתָּרִים בְּמִדֵּי שְׂרָד יִרְחַפּוּ סְבִיבֶךָ עַל בְּהוֹנוֹת
רְגִלֵּיהֶם, בְּמִקוֹם הָאֶפֶר הַנִּבְעֵר שֶׁקֹּדֶם כָּאֵן אֶת פָּנֶי! צָבָא מֵאִמָּן
יִסוּר לְמִשְׁמַעְתָּךְ, וְאוֹצְרוֹתֶיךָ יִתְמַלְאוּ בְּזָהָב. כָּל אֲצִילֵי פוֹלִין יִשְׁחָרוּ
לְפֶתַח אֲרֻמוֹנְךָ וְיִבְקֶשׁוּ אֶת תְּמִיכָתְךָ!"

"מְטָרֶף הָאִישׁ", מְלַמֵּל הַפְּרִיץ, וְנִסּוּג צַעַד לְאַחֹר. "פֹּאֵן
שְׁטוּצִינְסְקִי צוֹדֵק, הוּא תְּמִיד צֹדֵק..."

"אֵתָהּ דּוּחָה אֶת עֲזָרְתִּי?" רָעַד הַנְּזִיר מִחֲמָה, "אֵתָהּ מַעֲדִיף
אֶפּוֹא לְרַבֵּץ כָּאֵן בְּחֶסֶר מַעַשׂ כְּחִזְיֹר הַמִּתְפַּלֵּשׁ בְּרִפְשׁ הַמְדַּמְנָה
בְּמִקוֹם לְהַחֲלִץ מִמַּצָּבֶךָ וְלַעֲלוֹת בְּשִׁלְבֵי הַהֲצִלָּה?"

"הֶרֶף!" הִתְחַנֵּן הַפְּרִיץ הַמִּתְסַכֵּל, "הֵרִי זֶה חֲזוֹן תַּעֲתוּעִים שֶׁלֹּא יִתְמַמֵּשׁ לְעוֹלָם! אֲנִי מְסַרְב לְשַׁגּוֹת בְּאִשְׁלִיּוֹת שָׂוָא, שְׁסוּפֵן מִפֶּח נֶפֶשׁ חֲרוּץ..."

הַנְּזִיר צָחַק בְּקוֹל חוֹרֵק שֶׁהֶעֱלָה צְמֻרְמֻרַת בְּגוּוֹ שֶׁל הָאֲצִיל:
 "שׁוּטָה קָצָר אֶפֶק אֶתָּה, פֶּאן זִיכְלִינְסְקִי! אִינִי יוֹדֵעַ מִשּׁוּם מָה בְּחֻרְתִּי בֶּךָ לְשִׁתָּף... אֲנִי נוֹטָה לֶךְ חֶסֶד רַק מִשּׁוּם הֵיוּתְךָ בֶּן דּוֹדִי" –
 פִּיּוֹ שֶׁל הָאֲצִיל נִפְעַר בְּתִדְהֻמָּה וְעֵינָיו נִלְטְשׁוּ אֶל הַנְּזִיר הַמְתִּיחַר:
 "הוּא אֶכֶן רוֹאֶה עֲצָמוֹ כְּמִמְלִיךְ מְלָכִים!" מְלַמֵּל בִּבְעָתָהּ. "אֲנִי מְאַרַח בְּבִיתִי הַזֶּה מִטֶּרֶף..."

"יֶאֱנוּשׁ זִיכְלִינְסְקִי", מֵהָר הַנְּזִיר וְאָמַר, "הִקְשֵׁב לְדִבְרִי, וְאַחֵר כֶּךָ תִּחְרֹץ אֶת דִּינְךָ: "הֵלֹא אֲצִיל רֵם יַחַשׁ אֶתָּה וְרַב תִּהְלָה, וְמָה חֶסֶר אֶתָּה – רַק מִפְּלָגָה אֲשֶׁר תַּעֲמֹד בְּרֹאשָׁהּ, וְהִיא תִּתְּצֵב מֵאַחֲוִירֶךָ! הַמֶּלֶךְ נִשְׁעֵן עַל צִבְאוֹ וְכֶסֶף, וְהָאֲצִילִים עַל אֲדָמָתָם וְנִתְּנֵיהֶם. אֲבָל מֵאַחֲוִירֶךָ, יַעֲמֹד הָעָם כָּלּוּ!"

"אֶתָּה הַזֶּה..." מְלַמֵּל הַפְּרִיץ, אֲבָל הַנְּזִיר הִסָּה אוֹתוֹ בַּהֲנֵף יָד:
 "בִּידֵי מִצּוֹי נִשְׁק הֶרֶסְנִי וְרַב כַּח, וְאֲנִי מַעֲמִיד אוֹתוֹ לְרִשׁוּתְךָ – אֶת מִיטֵב שְׁנוֹתֵי הַקִּדְשָׁתִי לְעִרִיכַת כְּתָב קְטְרוּג נֶגֶד הַיְּהוּדִים. הֶעֱלִיתִי אֶת מְכָלֹל הַהִשְׁמָצוֹת נֶגְדָם בְּסִפְרָ עַב כְּרֶס וּמַעוֹרָר כְּבוֹד. אֲפֹשֶׁר לְטַפֵּטֵף אֶת תְּכֵנוֹ בְּאִשְׁוִיּוֹת וּלְהִרְעִיל בּוֹ אֶת הַמַּחֲוֹת – וְאֲפֹשֶׁר לְשַׁחֲרוֹר בְּבֵת אַחַת וּלְגַרֵם לְהֶרֶס וּלְחַרְבֵּן –
 הַבֵּנֶת, אַחָא??!"

הַמּוֹן הָעָם מִשְׁלָל זִכְיוֹת וְכוֹרֵעַ תַּחַת נֶטֶל הַחֹבּוֹת. הַהִמוּנִים מִחֲפָשִׁים דֶּרֶךְ לַפְּרֹק אֶת זַעֲמָם וְתִסְפּוּלָם –
 וּבִידֵינוֹ לַפְּרִץ אֶת סֶכֶר הַיִּצְרִים הָאֶפְלִים!

אֲנִי נִסְפֵק לָהֶם אֶת הַהֲצָדָקָה לַפְּרִקָן הַרְגָּשׁוֹת! אֲנַחְנוּ נִתִּיר אֶת הַהֶרֶג, נִנְמֵק אֶת הַהֶרֶס, נִדְכָּא אֶת הַפְּקוּקִים וְנִמְנַע אֶת הַחֲרָטָה!

נִשְׁחָרַר יָם שֶׁל יִצְרִים אֲפִלִּים וְנִדְאָה עַל הַגֶּל הָעָכוּר אֶל פְּסָגַת
הַהֲצִלָּה –

אֵתָה תִּהְיֶה רֹאשׁ הַמַּפְלָגָה, וְאֵלֹו אֲנִי אֶהְיֶה נְבִיאָה!...”

”נִשְׁמַע טוֹב”, מִלְמֵל הַפְּרִיץ בְּהֶעֱרָכָה.

”חֲפָה, עוֹד לֹא שָׁמַעְתָּ הַכֹּל! אֲנִי נִחְרִיד אֶת כָּלֶם מִרְבָּצִים –

הַכְּנִסְיָה תִּתְחַרֵּד לְנִכְח הָרַעְיוֹן כִּי מִטִּיפִים זָרִים יִשְׁלָהּבוּ אֶת
הַהֶמוֹן,

וְהַמֶּלֶךְ וְהָאֲצִילִים לֹא יִסְכִּימוּ לַתְּסִיסָה הַגּוֹבֶרֶת בָּעָם.

וְאִזּוּ יִבּוֹאוּ כָּלֶם אֶל זִיכְלִין הָרְחוּקָה וְיִכְרְעוּ בֶּרֶךְ לִפְנֵי הָאֲצִיל
הַנִּשְׁפָּח –

הֵם יִצְיִעוּ לָךְ אַחֲזוֹת וַיִּשְׁחָדוּ אוֹתָךְ בְּאוֹצְרוֹת זָהָב. הֵם יִתְחַנְּנוּ
לִפְנֶיךָ כִּי תֵאוֹת לְקַבֵּל מְנוּיֵי כְבוֹד וּמִשְׁרוֹת בְּכִירוֹת וּבִלְבָד שֶׁתִּנְטֹשׁ
אֶת הַמַּפְלָגָה שֶׁהִקְמַתָּ!”

”וְאִזּוּ?” שָׁאל הַפְּרִיץ, שָׁבוּי בְּקֶסֶם הַדְּמִיוֹן.

”הוּא, אִזּוּ תִשְׁקַל אֶת צַעְדֶּיךָ בְּנִחַת וּבִתְבוּנָה...” דִּקְלַם הַנְּזִיר אֶת
הַהֲנַחֲיוֹת שֶׁקִּבֵּל מִרֹאשׁ הַמַּסְדֵּר. ”יִתְכֵּן שֶׁהַתְּנוּעָה שִׁיסְדֶּתָּ תִסְחָף
אֶת הַהֶמוֹנִים הַמְדַּכְּאִים וְהֵם יִשְׁאוּךָ עַל כַּפֵּים הַיָּשֵׁר אֶל כֶּסֶם
הַמְּלוּכָה” –

”וְיִתְכֵּן עוֹד” – בִּקֵּשׁ הַפְּרִיץ לְדַעַת מָה הָאֲפָשְׁרוֹת הַשְּׁנִיָּה.

”וְיִתְכֵּן שֶׁתִּסְכִּים לִטֹל אֶת הַשְּׁחָד הַמָּצוּעַ, וְתִזְנַח אֶת הַמַּהֲפָכָה
הַמִּתְעוֹרָרָת. אוֹ אִזּוּ אֲאֻלֶּךְ לְרִדָּת לְמַחְתָּרָת, וְאִתְּשֵׁב לְקָדוֹשׁ הַנִּרְדָּף
עַל אֲמוֹנָתוֹ. כֹּחִי יִגְדֵּל וְיִעֲצֵם, וְאִזּוּ...”

”– תִּהְיֶה אֵתָה לְמֶלֶךְ עַל פּוֹלִין הַגְּדוּלָּה...”

”אֲכֵן, אֵל נָא תִשְׁפָּח כִּי גַם אֲנִי בֶן אֲצִילִים כְּמוֹךָ, וְגַם לִי יֵאָתָה
הַמְּלוּכָה...”

הוא השתתק, מעניק לפריץ שהות לעכל את דבריו.

"ובכן?" שאל, ונחש את התשובה.

"ובכן, פרתנו ברית! איש לא ינטש את רעהו לכשיאיר לו מזלו!"

בצפוי, כפי שחזה ראש המסדר.

הם לחצו ידים בחם. אצבעותיו הרופסות של הנזיר נמחצו בכח איתנים בכף ידו האדירה של בן דודו, ועיניו הבוערות ברקו משמחה. תכניותיו הולכות ומתממשות!

"לפנינו דרך ארצה, אחא זיכלינסקי. עלינו לפעל בזהירות לבל נעיר את חשדם של השלטונות בטרם עת! אנו נתחיל כאן, בשטח שפוטף, ומכאן תתפשט התנועה ותתרחב במעגלים הולכים וגדלים עד אשר תקיף את הממלכה כלה..."

"ככל אשר תאמר, גרייך רחמאי!"

"גרגוריוס, האח גרגוריוס, בבקשה ממך."

"כרצונך", משך הפריץ בכתפיו. "אף אמר נא לי, הרי היית שד משחת, הולל ופוחח. הלא הכרתך כמפקר ומשלל רסן – מה הביא אותך להקבר חיים בספריות עבשות ולהתאבק בספרים עתיקים?"

מה חטאו לך היהודים שהקרבת את חיידך למען הכחדתם?"

"שאלה נאה היא זו", נהם הנזיר, – "מדוע אני שונא יהודים! והרי כל צרותי נתכו עלי בגללם... הלא הם שהכריחוני לנטש את מנעמי החיים ולכלא את עצמי במנזר!"

"אל נא תאמר... מאימתי ממנים היהודים נזירים ישועים?"

הנזיר נאנח: "ספור ארך הוא זה, אבל הוא חייב להשמר בסוד כמזל!"

"בּוֹדֵאִי", מְלַמֵּל הַפְּרִיץ. הוּא הַשְׁתוֹקֵק לְדַעַת אֶת פְּתוּרֵן הַתַּעֲלוּמָה שֶׁהִכְתָּה גִּלִּים בְּאַצְלָה הַפּוֹלְנִית: לֹאן נַעֲלַם גְּרִיִּיק הַהוֹלֵל, בְּנוֹ הַצֶּעִיר שֶׁל הַגְּרָאף מְגִלּוּז'וֹב, שֶׁנַּעֲלַם כְּאִלּוּ בְּלַעַתּוֹ הָאֲדָמָה – וְשָׁב וְהוֹפִיעַ לִפְתָּע בְּגִלְיַמַּת נָזִיר שְׁחֹרָה...

"אַתָּה הִכְרַתָּ אֶת אָבִי הַמְּנוּחַ וְאֶת אָחִי הַבְּכוֹר יְרוֹסְלָאב, הַגְּרָאף הַנוֹכְחִי מְגִלּוּז'וֹב" –

"הוּא נוֹשֵׂא בְּגָאוֹן אֶת מוֹרֶשֶׁת מִשְׁפַּחְתָּךְ", הֵעִיר הַפְּרִיץ. "שְׁמוֹ נִשָּׂא לְתַהֲלָה!"

"בְּטָעוֹת, אַחָא. טָעוֹת אֲמַלְלָה..."

"טָעוֹת? אֵינֶנִּי מִבִּין..."

"מִיָּד תִּבִּין הַכֹּל! –

אַתָּה זֹכֵר אֶת הַיַּעַר הָעֵנָק שֶׁסָּבַב אֶת אַחְזַתְנוֹ, יַעַר שׁוֹרֶץ חַיּוֹת טָרֶף וְכִנּוּפִיּוֹת שׁוֹדְדִים? אֵינִן הָעֵנָק וְחִבּוּרָתוֹ הִטִּילוּ אֶת חֲתָתָם עַל כְּפָרֵי הָאָזוֹר, אוֹלָם לֹא נִגְעוּ לְרַעְיָה בְּמִשְׁפַּחְתָּנוּ. הִיתָה זֶה מַעֲיֵן שְׁבִיתִת נֶשֶׁק בְּלִתִּי כְּתוּבָה: הֵם אֵינָם מְצִיָּקִים לָנוּ, וְאֵנּוּ אֵינֶנּוּ פּוֹתְחִים בְּמִבְצַע בַּעוֹר כְּנָגֶדָם. שְׁנֵי הַמַּחְנוֹת כּוֹנְנוּ אֶת מְרָצָם כְּנִגֵּד הָאֲכָרִים הַמְּסַכְּנִים... וְהִנֵּה בְּאֶחָד הַיָּמִים חָצָה אָבִי אֶת הַיַּעַר בְּלִוִּית אָחִי הַבְּכוֹר, וּלְפָתַע הִגִּיחָה חִבּוּרַת הַשׁוֹדְדִים מִתּוֹךְ הַסִּבֵּף וְכִתְרָה אֶת הַמְּרַכָּבָה. הֵם שְׁחָרְרוּ אֶת הַסּוּסִים מִן הָרִתְמוֹת, נָטְלוּ אֶת חֲפָצֵי הַנוֹסְעִים, וְהִכְרִיחוּם לָרֶדֶת מִן הַמְּרַכָּבָה.

הַנוֹסְעִים הִנְדָּהֻמִּים הִבִּינוּ כִּי הַשׁוֹדְדִים עוֹמְדִים לְרַצְחָם נֶפֶשׁ, כְּמִנְהָגָם מֵאָז וְעַד הַיּוֹם. אֵין הֵם מְסַתְּכָנִים בְּשְׁחָרוּרָם שֶׁל עַדִּי רֵאִיָּה לְמַעַלְלֵיהֶם...

הַשְּׁבוּיִים הַתַּחֲנוּנוֹ עַל נֶפֶשָׁם, אֲבָל בְּכִוְּיָתֵיהֶם נָפְלוּ עַל אֲזֵנִים עֲרָלוֹת.

לא הועילה גם הצעת כפר והבטחת חנינה, השודדים הקשוחים היו איתנים בדעתם שלא לחרג ממנהגם. גורלו של אבי נחרץ!

השודדים כפתו את השבויים אל עץ ענק, כאשר נשמעה שעת פרוטות ותקיעת קרן חדה. ממשעול היער הגיעה פלגת פרשים חמושה וקטלה בשודדים ללא רחם, והשאיר נפוצו לכל רוח.

הפרשים התירו את אסוריהם של אבי ואחי, והגרף הזקן לא פסק מלהלל את רב העיירה על עצתו הנבונה כי פלגת פרשים תרכב תמיד בעקבות מרכבתו.

"לאשרי, שמעתי בקולו", אמר בהתרגשות, "נעצתו הצילה את חיי! אף פיצד נחש את העומד לקרות? אין זאת כי אם רוח נבואה מפעמת בו! הרי הכל רואים כי הקדשה שורה עליו תמיד, פניו כפני מלאך אלקים..."

אבי לא שב אל ביתו, אלא סר לבית הרב כדי להודות לו על עצתו ולבקש את ברכתו. אף להפתעתו הרבה, לא שמח הרב לבואו. הוא קבל את פניו בתוגה ונד בראשו בעצב: "אשר יגדתי בא... לחש."

"אמנם כן", צהל אבי, "אף תודות לעצתך מאום לא קרה! ברוח קדשך חזית את העתיד ומנעת אסון כבד. אני חב לך את חיי!"

דבריו לא שמחו את הרב הישיש. להפך, העצב בפניו העמיק והוא נאנח בקול: "לא ולא, לא היתה זו נבואה ואף לא רוח הקדש... גנבה לאזני הידיעה בדבר הסתבכותו של גרייק, בנד הצעיר. קלות דעתו וארח חיי הלהלל שקעוהו בחובות כבדים שאין בידו לפרעם. פוחד הוא גרייק, וחסר מצפון ולב. כדי להשיג את הכספים הרבים הדרושים לפרעון חובותיו לא יחסס מלכבצע מעשה נבלה מחפיר. הוא מסגל להטיל על שודדי היער לרצח את אביו ואחיו הבכור, כדי לרשת את תאר האצלה ואת הנחלה

בְּאֶחָד... זוֹ הָיְתָה הַסִּבָּה לְבִקְשָׁתִי, שְׁפִלְגַת פְּרָשִׁים יְלוּוֹכֶם בְּמִרְחָק מָה, וַיַּחֲוֹשׁוּ לְעִזְרַתְכֶם בְּעַת צָרָה. וּלְצַעֲרִי, צָדִיקָתִי בְּהִשְׁעָרוֹתִי..."

אָבִי הִתְקוּמָם לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים: "טָעִיתִי, רַבִּי", אָמַר בְּאִכְזָבָה. "חֲשַׁבְתִּי כִּי אִישׁ קָדוֹשׁ אַתָּה, וְהִנֵּה אַתָּה מְסַכֵּסֶּךָ אִבּ בְּכֵנוּ"..." הוּא הָיָה נֹסֶעַר: "זוֹהִי הָאִשָּׁמָה מְגַחֶכֶת, מְרַשַּׁעַת... גְּרִיִּיק שְׁלִי מְעוֹלָם לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת! הוּא הוֹלֵל וּפּוֹחַח, נָבוֹב וְרִיקָנִי, אָכֵל הוּא בֶּן אוֹהֵב, מְסוּר... לֹא, אַתָּה מוֹצִיא לְעֹז עַל גְּרִיִּיק שְׁלִי וּפּוֹגֵעַ בִּי, אִישִׁית... עָלֶיךָ לְהוֹכִיחַ אֶת טַעְנוּתֶיךָ!"

"צַר לִי", אָמַר הָרַב בְּקוֹל רֵף, "אָכֵל הַסִּכָּנָה מִמְּשִׁיכָה לְרַחֵף עַל רֹאשְׁךָ, וְהִיא תַּחֲמִיר אִם תַּעֲצֵם אֶת עֵינֶיךָ מִרְאוֹת נְכוּחָה!" –

וְהוֹסִיף: "הַשּׁוֹדָדִים פּוֹעֲלִים בִּיעֲרוֹת מְזֵה שָׁנִים, וּמְעוֹלָם לֹא הִתְנַכְּלוּ לְמִשְׁפַּחַת הָאֲצִלָּה. הֵם פָּחְדוּ מִנִּקְמַתְכֶם הַנִּחְרָצָה, וַיִּדְעוּ כִּי תַתְּגִיֶּסוּ לְמַבְצַע בְּעוֹר נֶרְחָב שִׁיכְחִידִם כָּלִיל. וּלְפֶתַע אוֹזְרִים הֵם אִמָּץ וּמִתְנַפְּלִים עַל מְרַכְּבֵיכֶם. הֵם מְמַאֲנִים לְטַל כֶּפֶר וְלִזְכוֹת בַּחֲנִינָה, וּמִתַּעַקְשִׁים לְהוֹצִיאָכֶם לְהוֹרֵג. וְעַתָּה אָמַר לִי: מִדּוּעַ לֹא חָשִׁשׁוּ לְהִרְגָּכֶם. מִדּוּעַ לֹא פָּחְדוּ כִּי בִנְךָ הַצַּעִיר יִנָּקֶם אֶת דַּמְכֶם?

יִדְעַתְּ אַתָּה מִדּוּעַ?" –

"כֵּן", אָמַר אָבִי בְּקוֹל רוֹעֵד. "מִשּׁוֹם שֶׁהוּא אֲשֶׁר שָׂכַר אוֹתָם לְבַצֵּעַ אֶת הָרִצָּח הַנּוֹרָא..."

רָגַע אַרְבֵּי שָׁרָרָה בְּחֹדֶר דַּמָּמָה מְעִיקָה, לְבִסּוּף נִשָּׂא אָבִי אֶת רֹאשׁוֹ וּבְעֵינָיו נִצָּנֵץ בָּרָק קָשׁוּחַ: "גְּרִיִּיק יִשְׁלַם עַל כָּךְ בַּחֲיָיו!" פָּסַק.

"חֲלִילָה!" אָמַר הָרַב. "גַּם אֲבִשְׁלוּם מֶרֶד בְּאִבּוֹ, וְרָאָה כִּמְהָ הַתְּאֵבֶל דּוֹד עַל מוֹתוֹ..."

"כֵּן", לָחַשׁ אָבִי, "הוּא זָמַם לְהִרְגָנִי, וְאֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ. גְּרִיִּיק, גְּרִיִּיק, מִדּוּעַ עָשִׂיתָ זֹאת?" וְאָבִי נִשָּׂא אֶל הָרַב עֵינָיו דּוֹמְעוֹת

ושאל: "ובכן, מה אעשה? הרי אם לא אעצור בעדו ישוב וינסה להרגני... עוז לי עצה, רבי!"...

הרב הרהר מעט ואמר לאטו: "אנו חייבים להרחיק אותו מ כאן בדרך מכבדת, עלינו לנתק אותו מחיי ההוללות שלוחי הרסן – ומוטב היה לו יכלנו למנע ממנו לרשת את תאר האצלה מכל וכל. הדבר יסיר כליל את איום המות מעל ראשכם..."

"אלו הן משאלות לב, איני רואה דרך לבצען!"

"הדרך היא פשוטה וקלה: אם יקבל על עצמו את נדר הנזירות, יאלץ לבלות את ימיו במנזר מכבד. חיי ההוללות יפסקו ונדרו ימנע ממנו להקים משפחה, כך שלא יירש עוד את תאר האצלה!" "רעיון מבריק, אך בלתי מעשי", קונן אבי. "מי יוכל להכריחו להפך לנזיר מסתגר?"

"הוא יסכים מרצונו", השיב הרב בבטחון.

אבי הביט בו בתמהון, והרב הסביר לו פיצד...

גרגוריוס התהלך בחדר כאחוז תזזית, גלימתו נסרכת לו מאחוריו וידיו קפוצות לאגרופים. הוא בכה באור בעינים פקוחות לרוחה והמארעות שבו ועלו לנגד עיניו:

"...הנה כך נקראתי לחדרו של אבי בבקר יום המחרת. הוא ישב זקוף בכסאו. עיניו בחנו אותי בחמרה, אך ידיו הרוטטות הסגירו את רגשותיו: "אתמול נצילתי בנס מהתנקשות בחיי", אמר בקול רועד.

"כן, אבי", ענית. "כל הלילה שתיתי לזכר הצלתך..."

"שתית כדי להשפית מלבך את כשלון מזמתך", אמר.

נדהמתי ונאלמתי דום, ומבטו הבוחן לא סר מפני.

"לא, אבי", הצלחתי לגמגם, "אל נא תאמין למוציאי דבה!"

"מה חפץ הייתי, בני... סהדי במרומים שלא חסכתי ממך דבר! אך לא לי לחרץ משפט, האמת תצא מיד לאור".

"הכיצד, אבי?" שאלתי בבהלה.

"מישהו שכר את השודדים להרגנו, ומזמתו הופרה. אבל השודדים חסרי מצפון הם – הבטחתי להם שכר כפול באם יהרגו את האדם אשר שכר אותם לרצחני נפש..."

"והם הסכימו, אבי! אהה, רחם עלי", פרעתי על ברפי, "אדם אבוד אני, לא אצא מכאן חי!"...

אבי הביט בי בתעוב ושפתיו השתרפו בבוז: "במו ידיך פריית את קברך, ידם של השודדים תשיג אותך מהרה... רק דרך אחת לפניך להמלט מטבעת המצור: אם תקבל על עצמך את נדר הנזירות, ותכלא את עצמך במנזר מבדד!"

"אבל זוהי קבורה בחיים" – זעקתי בקול מר, אבל אבי משך בכתפיו: "טובה קבורה בחיים מקבורה לאחר המות..."

הנזיר עמד מלכת והישיר מבט קודר אל הפריץ הנדהם: "כן, כך נקברתי חיים במרתפי ספריות מעלי אבק ומדיפי עבש! ומי אשם באסוני? מי הגה את הרעיון הנורא שקפד את חרותי וגדע את עתידי? מי הסית את אבי נגדי? הרב היהודי!"

"אבל אתה זממת לרצחו נפש, ואביך בקש להרגך! הרב הוא שמנע זאת בעדו..."

"הרב אשם בכל!" צרח הנזיר ביבבה חדה, שהחרידה את הפריץ. "הוא שיעץ לאבי לשלח גדוד פרשים בעקבות מרפבתו ובכך ספל את תכניתו, והוא שפלא אותי בגלימת הנזיר! לא אנוח ולא אשקט עד שאנקם בו ובעמו, ואלחם בדתם עד חרמה! ראה תראה, עוד תראה, תראה..."

הפריץ נחרד מן העינים המטרפות והשפתיים מעלות הקצף.

שְׁתָּף נָאָה בְּחֶרְתִּי לִי – חָשַׁב בְּבִעָתָהּ – נָזִיר מְטָרְף וְחֹסֵר מְצֻפּוֹן,
שֶׁבֶקֶשׁ לְהִרְגֹּת אֶת אָבִיו וְנִשְׁבַּע לְנַקֵּם בְּאָדָם שֶׁסָּפַל אֶת מְזֻמָּתוֹ...

הוא השתוקק לתפסו בגלימתו ולהשליכו מביתו, טרף לשני
הכלבים האִימים... אף מיד צצה ועלתה לנגד עיניו הטירה הנשאה
המבטחת לו ומדלתותיה המגלפות משתרף תור ארץ של אצילים
המצפים להפגש עמו... המחזה המרנין שבה את לבו, וכדי להגשימו
היה נכון לכרת ברית אף עם השטן עצמו! הוא הזמין את הנזיר
לחדר עבודתו, ויחדו התוו את תכניתם הזדונית.

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי הַכְרֹזֹת מִלְחָמָה

לְמַחֲרַת הַיּוֹם סוֹבֵב שׁוֹטֵר הַכָּפָר בֵּין בְּקִתּוּתֵיהֶם שֶׁל הָאֲכָרִים
: וְהִזְעִיק אֶת הַתּוֹשָׁבִים לְאַסְפָּה בַּהוּלָה בְּאוֹלָם הַמִּסְבָּאָה.

הַהֲזָמָנָה שֶׁבִּפִּי אֲנִטוֹן, הַשׁוֹטֵר הַמְּגֻשֵּׁם, לֹא הִתְקַבְּלָה בְּקוֹרֶת
רוּחַ. בְּאַסְפּוֹת אֵלּוּ נִהַג הַפְּרִיץ לְהוֹכִיחַ אֶת נְתִינָיו עַל עֲצָלוּתָם,
וּלְבִשָּׁר עַל הַכְּבֹדֶת נִטֵּל הַמַּסִּים. אִישׁ לֹא רָוָה מִהֵן נַחַת, אֶךְ אוֹי
הָיָה לְמִי שֶׁהֵחִין לְהַעֲדֵר מִהֵן... הָאֲכָרִים יָצְאוּ אֲפּוֹא בְּרִטּוֹן אֶל
הָרוּחַ הָעֲזָה וּבּוֹסְסוּ בְּשִׁלְג הָעֵמֶק בְּדֶרֶכָם אֶל בֵּיתֵן הַמִּסְבָּאָה
שֶׁבִּירְכְּתֵי הַכָּפָר. גַּם אֵלּוּ שֶׁהַמִּסְבָּאָה הָיְתָה לָהֶם בֵּית שְׁנֵי וְהֵם בָּלוּ
בָּהּ אֶת מְרִבֵּית לִילּוּתֵיהֶם הַקְּדִירוּ אֶת פְּנֵיהֶם כְּשֶׁקָּרְבוּ אֶל הַבְּקִתָּה
הַמְּכֻרָה.

מָה רַבָּה הָיְתָה הַפִּתְעָתָם כְּאֲשֶׁר מִצְאוּ אֶת הַמָּקוֹם מוֹאָר בְּהִמּוֹן
נְרוֹת, הָאֵשׁ בּוֹעֶרֶת בְּאֵחַ הַמִּסְקָת וְעַל הַשְּׁלֻחָנוֹת הָעֲרוּכִים נִצְבִּים
קִנְקִנֵּי שֶׁכָּר לְרֹב! בְּעַל הַמִּסְבָּאָה קָדָם אֶת פְּנֵיהֶם בְּחִיּוֹן צוֹפֵן סוֹד
וְחִכָּךְ אֶת כַּפָּיו בְּהִנָּאָה: "הַכְּנָסוּ, הַכְּנָסוּ", הַזְמִינָם בְּמֵאוֹר פְּנִים,
"הָאֲצִיל עוֹרֶךְ כָּאֵן מִסְבָּה..."

הָאֲכָרִים נִכְנָסוּ פְּנִימָה בְּצַעַד מְהִסָּס וְהִתְבּוֹנְנוּ סְבִיבָם בְּחִשְׁדָּנוּת.
הֵם גִּחְנְנוּ אֶל הַקִּנְקִנִּים וְרִחַרְחוּ אֶת תְּכָנָם בְּזִהְרֹת, אֲבָל הָרִיחַ
הַמִּתְקַתֵּק וְהַמְּגִרָה שֶׁל מִי הַדְּבֵשׁ הַחֲרִיפִּים הָכָה בְּאֶפֶס, וְהֵם נִקְשׁוּ
בְּלִשׁוֹנָם בְּהַעֲרָכָה. הֵם צָדְדוּ מִבֵּט אֶל בְּעַל הַבֵּית וְנִטְלוּ לְגִימָה

בגנבה, אך הלה לא עמד כלל על המשמר. להפך, הוא מהר למלא את הקנקנים שהתרוקנו במהירות. השכר זרם מן החביות לקנקנים ומהם אל הגרונות באשד אדיר, ללא הגבלה ופקוח...

דבר זה נשגב מבינת האפרים. הכיצד זה, סתם כך, הפקר?

"לא ולא!" התגונן המוזג, "הכל על חשבון הפריץ!"

מעולם לא נשמע בדבר הזה, מעולם לא! אף את מסבת כלולות בניו ערכו האפרים על חשבונם...

"אין מקבלים דבר בחנם" ... רטט קולו של ישיש חשדן.

"אמת ויציב, סבא – אך אנו נשלם את החשבון אם נשתה ואם לאו... נמלא אפוא את גרוננו, לבל נשלם בחנם!"

והם אכן שתו! סבאו שכר במלא גרונם, בלהט וללא לאות. היתה זו הזדמנות בלתי חוזרת להטביע את שנות הסבל והעמל המפרך בים של משקה מחמם, מהמם ומשפיע...

אדי השכר עלו למחם וערפלו את מחשבתם, אבל השאלה האחת הציקה והטרידה:

מה הניע את האציל הקשוח לצאת מגדרו ולפזר את כספו בהלילת שכורים?

מהי הסבה למסבה?

השערות שונות העלו בהפסקות השהוקים שהלכו ותכפו, וככל שהשתיה גברה והשכר נתן את אותותיו פן נעשו ההשערות מערפלות ומגמגמות, ובעליהן החזיקו בהן במשנה תקף. התעוררו ופוחים והתגבשו מחנות יריבים, צנחות התערבלו ביבבות שכורים, וקנקנים התנפצו על שלחנות וראשים. שני ענקים מבסמים חגו על רגליהם הפושלות והתכוננו למאבק איתנים שיכריע בוכיח. האחד טען כי בינתו של הפריץ נסתרה והוא פשוט השתגע, ואלו חברו עמד על דעתו כי הפריץ חוגג את יום הולדתו.

"גם לפני שנה היה לו יום ה'לדת', הזכיר השני נשכחות.

"זה היה יום ה'לדת אחר", התעקש הענק בהגיון שכורים.

"ואולי נעשה חבר במועצת האצילים", הצליח מאן דהו לגבש רעיון. מלמול של הפתעה נשמע באולם, מלווה בפרצי שהוק עזים, המחות ה'לומי השכר עכלו את הרעיון ונסחפו בקסמו. אף הציצו בו שכלולים: "ואולי התמנה לשר בחצר המלך" –

" – וכלנו נהפך לפקידים בלשכתו..."

"ואולי הכתר להיות המלך בעצמו" –

" – ואנו נתמנה לאצילים!"

ואז נפתחה הדלת, ובפתח נצבה דמותו התמירה של האציל, בלוי'ת נזיר אלמוני.

לרגע קט השתררה דומית אדם, ואז הסירו הכל את כובעיהם. כל הקהל פרע על ברקיו פאיש אחד, וקרא בקול רם: "יחי המלך!"

פני הנזיר זרחו באש. הוא רכן ולחש באזני הפריץ: "הצלחנו! הם כבר הכתירו אותך למלך..."

"מלך של עדת שכורים", רטן הפריץ בסלידה, כשהוא מפלס לעצמו דרך בין ברפי הכורעים ושברי קנקנים. "את כל פולין תוכל לרכש בקמץ חביות שכר" ... הפטיר בתעוב.

"עשה זאת, אפוא", התלהב הנזיר. "כשם שאינך בוחל לצוד בעזרת כלבים ולרכב על גבי סוסים – כך עליה על פס המלכות על כפיהם של שכורים!"

הפריץ התעלם מהדברים. הגיע לפנת האח וקרא: "קומו, נתינים!"

המון הכורעים התנודד כשבלים בסערה, מקצתם הצליחו לעמד

על רגלים כושלות ונתמכו בשלחנות לבל יצנחו חזרה, חלקם
נשאר לכרע על ברפיו וצחקק לעברו בטמטום שפורים, והשאר
העדיפו להשתרע על הקרשים הלחים ולשקע בתרדמה עמקה.

הפריץ התבונן בקהלו המבסם והניע את ראשו ביאוש: "ברצוני
לומר כמה מלים –

"היפ היפ" שהק הקהל בקול בעבוע.

"התאספנו כאן כדי לקבל את פניו של אורח דגול" –

"היפ היפ" קבל הקהל את פניו.

"נזיר מלמד החוקר את ארחות היהודים" –

"היפ היפ", השמיעו הכל את הערכתם.

"ואנו נפעמים לנכח הזכיה לשכן אורח זה בכפרנו!"

"היפ היפ", נפעמו כלם.

"החלטתי להעזר בנכחותו הפבודה: צויתי להחרים את כל
ספרי היהודים ולהביאם בפניו לבקרת, והוא גאות לדרש בפניכם
מדי ערב ולשתף אתכם בממצאיו החשובים..."

באותו רגע גחן אכר שכור על ערף חברו המתנמנם ולחש
באזניו: "אמרתי לך – היפ – שאין שתיה חנם – היפ, היהודים
ישלמו את דמי המשתה, היפ היפ..."

למחרת עם שחר פשטו משרתי הפריץ על בית המדרש שבצירה,
והפתיעו את המתפללים בעצומה של תפלת שחרית. הם רוקנו
את מדפי הספרים וחתפו את הסדורים מידי המתפללים הנדהמים.
ואף לגנוז "שמות" הגיעו, והעלו משם פרכים מתפוררים של
גמרות עתיקות והמון דפים בודדים וקרעי כריכות.

אנשי הפריץ עזבו את המקום עם שללם, והותירו אחריהם

צבֹור הַמוֹם, חָרָד וּמְלַבֵּל. הַתְּפִלָּה הַתַּחֲדָשָׁה בְּפִזּוֹר נֶפֶשׁ, וּבְסִיוְמָה הַתְּגוּדָדוֹ הָאֲנָשִׁים וְשׁוֹחֲחוֹ בְּהַתְּרַגְּשׁוֹת. הֵם שֹׁחֲזָרוּ אֶת הַמֶּאֱרַע הַמִּדְּהִים וְנָסוּ לְהַבִּין אֶת פִּשְׁרוֹ. הַכֹּל הוֹקִיעָיו אֶת הַתְּנַהֲגוּתָם הַקְּשׁוּחָה שֶׁל הַקְּלָגְסִים, וְהַעֲלוּ הַשְּׁעָרוֹת שׁוֹנוֹת וּמִשְׁנוֹת בְּדָבָר מְנִיעִי הַפְּרִיץ.

רַק אָדָם אֶחָד עָמַד בִּירְכָתִי בֵּית הַמִּדְרָשׁ כְּשֶׁגָּבּוּ אֶל הַקֹּהֵל הַנִּרְגָּשׁ, וְלֹא הִתְעַרְב כָּלֹל בְּנוֹפֹחַ הַסּוּעָר. הוּא אָף לֹא יָדַע מֵאוֹמָה מִהַמִּתְרַחֵשׁ, שֶׁכֵּן שְׁקוּעַ הָיָה עֲדִין בַּתְּפִלָּה נִרְגָּשָׁת. הִיָּה זֶה רַבִּי בְּרִישׁ, הַמְּלַמֵּד הַנֶּעֱרָץ שֶׁל הָעִירָה. הוּא עָמַד לֵלֵא נִיעַ, פָּנָיו אֶל הַקִּיר, וְטִלְתּוֹ מִשְׁתַּלְשֵׁלֶת עַל פָּנָיו. דּוֹמָה הִיָּה לַעֲמוּד שִׁישׁ יְצוּק, לִוְלִי רְטֹטוֹ כְּתַפְּיוֹ בְּכִי כָבוֹשׁ. הִילָדִים נָטְשׁוּ אֶת חֲבוּרַת הַמְּבַגָּרִים הַנְּבוּכָה וְהַתְּגוּדָדוֹ סָבִיב הַמְּלַמֵּד הַשְּׁקוּעַ בַּתְּפִלָּה. הֵם נִשְׁאָוּ אֵלָיו אֶת עֵינֵיהֶם בְּבִטְחוֹן תָּמִים. רַבִּי בְּרִישׁ פָּתַר תָּמִיד אֶת כָּל בְּעִיּוֹתֵיהֶם הַקְּטָנוֹת, וְחִזְקָה עָלָיו שִׁמְצָא תְּשׁוּבָה הוֹלֶמֶת גַּם לַמֶּצֶב הַחֲדָשׁ.

קָהֵל הַמִּתְפַּלְלִים כָּבַר עֲזֹב אֶת בֵּית הַמִּדְרָשׁ כְּאִשֶּׁר הִשְׁתַּוַּחַח רַבִּי בְּרִישׁ וּפְסַע שְׁלוֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאַחֲרָיו.

עֲדַת הִילָדִים פָּסְעָה עִמּוֹ וְהִקִּיפָה אוֹתוֹ דּוֹמָם בְּמִקְוָמוֹ הַחֲדָשׁ. הוּא הִפְשִׁיל אֶת טִלְתּוֹ מֵעַל פָּנָיו וּבָהָה בַּתְּלִמִּידִיו בְּמִבְטָ סוּמָא. רַבִּי בְּרִישׁ לֹא רָאָה מֵאוֹמָה, מִשׁוּם שֶׁעֵינָיו מְלֹאוֹ דְּמָעוֹת שֶׁזָּלְגוּ בְּמוֹרָד לְחִיּוֹ וְנִקְוּ בִּזְקָנוֹ.

הַתְּלִמִּידִים לֹא הִסִּירוּ מִמֶּנּוּ אֶת מִבְטָם. זֶה עֲתָה לְמָדוֹ מִמֶּנּוּ פֶּרֶק בְּהִלְכוֹת תְּפִלָּה.

לִיזֹר הִפָּר אֶת הַדְּמָמָה: "רַבִּי", אָמַר בְּהִסּוֹס, "אֲנִשִּׁי הַפְּרִיץ הָיָה כֹּאן..."

"הֵם נָטְלוּ עִמָּם אֶת כָּל הַסְּפָרִים", קָרָא פִּינִיָּה.

"אֶת כָּל הַגְּמָרוֹת" –

"וְאֵת הַחֻמְשִׁים, וְהַסְּדוּרִים" –

”בְּמָה נִלְמַד, רַבִּי?”

רַבִּי בְּרִישׁ הַקְדִּיר אֶת מַצְחוֹ כְּשֶׁהוּא מַעֲכֵל אֶת הַבְּשׂוּרָה הַמְּרָה, וְאִזּוֹ הוֹאָרוּ פָּנָיו בְּחִיּוֹן קוֹרֵן: ”אֵל דָּאֲגָה, יְלָדִים! יֵשׁ מִי שֶׁיִּדְאָג לְסִפְרִים!”

מִלְמוֹל שֶׁל פְּלִיאָה נִשְׁמַע מִפִּיּוֹת הַיְלָדִים, שֶׁבָּהוּ בּוֹ בַּחֲסֵר הַבְּנָה. תְּגוּבָתָם הַנִּדְהָמָת לֹא נַעֲלָמָה מֵעֵינָיו שֶׁל הַמְּלַמֵּד. הוּא הִתְיַשֵּׁב, וְהַיְלָדִים הִתְקַבְּצוּ סְבִיבוֹ כְּאֶפְרוּחִים הַמֵּתְגוֹדָדִים סְבִיב אִמָּם.

"אָנוּ לומדים אֶת הַפֶּרֶק הַשְּׁלִישִׁי בַּמַּסְכַּת קְדוּשִׁין, וְכָבֵר שְׂכַחְתֶּם
אֶת הַפֶּרֶק הָרִאשׁוֹן", הוֹכִיחַ אוֹתָם בְּחִמְרָה.

"לֹא שְׂכַחְנוּ, רַבִּי!" הִתְקוּמְמוּ הַיְלָדִים.

"וּבִכְזוֹ, הִבֵּה נַעֲרֹךְ מִבְּחֵן קָטָן: אֲנִי אֶקְרִיא לָכֶם פְּסוּק מִתְּהִלִּים,
וְאַתֶּם תִּפְרְשׁוּהוּ לְפִי הַגְּמָרָא. מְסַפִּימִים?"

הַיְלָדִים הִרְיעוּ בְּהִתְלַהֲבוּת, וְרַבִּי בְּרִישׁ צִטָּט בְּרִהִיטוֹת: "אֲשֶׁרִי
הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֶצֶת רָשָׁעִים... כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חָפְצוֹ –
וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה..."

מִיד כְּשֶׁהִתְחִיל בְּקִרְיָאָתוֹ עָלָה חִיּוֹךְ עַל שִׁפְתֵי הַיְלָדִים, וּכְשִׁסִּים
הִתְפָּרְצוּ כָּלֶם בְּעֶרְבוּבִיָּה קוֹלֵנִית. הַמְלַמֵּד חִיָּךְ בְּאֲשֶׁר וְנָשָׂא אֶת יְדוֹ
בְּמַחְאָה: "כֵּךְ אֲנִי שׁוֹמֵעַ מְאוּמָּה! לִיָּזֵר, מֵהוּ הַקָּשִׁי בַּפְּסוּק זֶה?"

עֵינָיו שֶׁל לִיָּזֵר נִצְצוּ כְּשֶׁאָמַר: "יֵשׁ כָּאֵן סְתִירָה; בְּתַחֲלָה כְּתוּב
שְׁזוּהִי תוֹרַת ה', וּבְהִמְשָׁךְ הַפְּסוּק הִיא נִקְרָאת תוֹרָתוֹ שֶׁל הַלּוֹמֵד!"

"יָפָה! וּמַהִי הַתְּשׁוּבָה, שְׁמַעוֹן?"

"אֲמַנָם כֵּן", צִטָּט שְׁמַעוֹן אֶת דְּבָרֵי רִשִׁי: "בְּתַחֲלָה הִיא קְרוּיָה
בְּשֵׁם 'תוֹרַת ה'', אַךְ לְאַחַר שֶׁלְמַדָּה וְשִׁנְנָה הִרְיָה נִקְרָאת תוֹרָתוֹ
שְׁלוֹ!"...

"בּוֹדָאִי!" קָרָא הַמְלַמֵּד בְּגִיל. "אֵל לָנוּ לְשִׁפְחָ זֹאת: הַתוֹרָה הִיא
תוֹרַת ה'! הוּא נִתְּנָה לָנוּ, וְהִיא שְׁלוֹ... רַק לְאַחַר שֶׁאָנוּ לומדים
אוֹתָהּ וְהִיא מִתְבַּסֶּסֶת בְּנַפְשָׁנוּ וְהוֹפֶכֶת לְחֶלֶק מִיִּשׁוּתֵנוּ, רַק אֲזִי
נִקְרָאת הִיא תוֹרָתֵנוּ שְׁלָנוּ, וְאֲזִי אֶכֶן נִתֵּן בָּנוּ הַכֹּחַ לְחַדֵּשׁ בָּהּ חֲדוּשֵׁי
תוֹרָה הַנֶּהֱפָכִים לְחֶלֶק מִן הַתוֹרָה עֲצֻמָּה!"

פָּנָיו קָרְנוּ בְּאוֹר יִקְרוֹת וְהוּא נָשָׂא אֶת קוֹלוֹ בְּעֹז: "אַתֶּם מְבִינִים
אֲפּוֹא כִּי לֹא אֶת סִפְרֵינוּ שְׁלָנוּ גָּזְלוּ הַגּוֹיִים, אֲלֹא אֶת סִפְרֵי תוֹרַת
ה' – הֵם נִלְחָמִים בְּבוֹרָא הַכֹּל יָכוֹל, וּבִיכָלְתוֹ לְהַצִּיל אֶת סִפְרֵיו
וּלְהַשִּׁיב לָהֶם כְּגִמּוּלָם!"

המלים התקיפות החדורות בבטחון כה עז הפעימו את הילדים הנרגשים.

פינינה הפר את הדממה הקסומה: "אבל... איך נלמד ללא ספרים?"

השאלה החזירה את כלם אל המציאות העגומה, אבל חיכוך של רבי בריש לא אבד מזהרו: "הו, פינינה! הן לא שכחת כי ישנו אוצר אחד אשר נבצר מן הרשעים לחמס מאתנו – הם גזלו את ספרי "תורת ה'", אבל ידם קצרה מלגעת ב"תורתנו" שלנו, באותם דפי גמרא אשר למדנו ושמנו! הם חרותים על לוח לבנו, ואנו נחזר עליהם ונשננם –

נוכח לשונאינו מה עז כחה של התורה ומה חזק הוא רצונם של ילדי ישראל ללמדה!

חישו, ילדים. רוצו לאכל ארוחת בקר, ובואו מהר אל החדר!"

כשהגיעו הילדים לביתם, מצאו שמשרתי הפריץ הקדימום, והחרימו את החמשים והמשניות, הסדורים והמחזורים – כל ספר בכתב עברי. אכלו ומהרו אל החדר, ומצאו את רבי בריש מצפה להם ליד השלחן החשוף. מדפי הספרים המרקנים השרו אוירה של קדרות, אבל פניו הקורנות של המלמד קראו תגר על העצבות והמבוכה ובעיניו זהר ניצוץ חדש, עקש וקשיח –

רבי בריש החליט להשיב מלחמה שערה!

אצבעותיו תופפו בהתרגשות עצורה על השלחן הריק, והוא סקר את פני תלמידיו:

"שמעו נא, בני –

מצב חדש נוצר, והוא מחייב הערכות נאותה: אין אנו עוד כפת ילדים בראשות מלמד, לא עוד!

אסרו עלינו מלחמה, ואנחנו יוצאים למתקפת נגד. מעתה אתם

פְּלֶגֶת חִילִים, וְאֲנִי הוּא מְפַקְדָּה. הַמְּפַקֵּד יוֹצֵא אֶמְנֶם בְּרֹאשׁ חִילוֹ,
אֲבָל נִלְחָם עִמָּם שָׂכָם אַחֵד!

הַמְּפַקֵּד כְּשֶׁלְעֲצָמוֹ נָטוּל כַּחַ, וְהַחִילִים לְבָדָם אוֹבְדֵי עֲצוֹת, אֲבָל
יַחֲדוֹ הָרִי הֵם כַּח מַחֵץ יַעִיל וְסוֹחֵף!
יַחֲדוֹ – הֵם כּוֹבָשִׁים וּמִנְצִיחִים.

וְאֲנִי, אֵין לָנוּ בְּרָרָה אֶלָּא לְנִצָּח!
נָזִיר צוֹרֵר אֶסֶר מִלְחָמָה עַל תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל. הוּא הַתְּחִיל בָּהּ
בְּכַפְּרָנוּ וּבְרִצּוֹנוֹ לְהַרְחִיבָהּ עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.
אִם יַעֲלִיחַ בְּמִזְמֹתוֹ וְסִפְרֵי קִדְשָׁנוּ יִהְיוּ לְבֹז בְּכָל הַמַּמְלָכָה –
אִיךָ תִּמְשֹׁךְ שְׁלֹשֶׁת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה?

הָאֵם מִשֶּׁה קָבַל תּוֹרָה מְסִינִי וּמְסִרָה לִיהוֹשֻׁעַ –
וְיִהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנִבְיָאִים –
וְנִבְיָאִים מְסִרֹּה לְאֲנָשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה –
וּמֵהֶם לְתַנָּאִים וְלְאֲמוּרָאִים, לְרַבָּנָן סְבוּרָאִי וְלִגְאוּנִים –
לְרַבּוֹתֵינוּ הָרֵאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים –
כְּדֵי שֶׁהִיא תִּנְתַּק בְּדוֹרָנוּ?"

יְדוֹ שֶׁל רַבִּי בְּרִישׁ נִחְתָּה עַל הַשְּׁלַחַן הַכָּבֵד וְהוּא רָעַד תַּחְתּוֹ:
"לֹא וְלֹא!" זָעַק בְּהִתְרַגְּשׁוּת. "אֲנִי נִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׁלֹשֶׁת, עַל אַפִּם
וְעַל חִמָּתָם."

פֿרק עֿשירי ליבֿלה מתגֿים

ליבֿלה שָׁכב בַּעֲלִית הַגִּג וְהַשָּׁנָה הִיְתָה מִמָּנֹו וְהָלָאָה. סְפּוּרוֹ
... הַמִּפְלָא שֶׁל לִיזֵר הִגִּיעַ אֵלָיו מִבַּעַד לִילֻלַת הַסּוּפָה, וְהָדִי הִרְעָמִים
שֶׁהִרְעִידוּ אֶת הַלֵּב הִעֲצִימוּ אֶת רְשׁוּמָם שֶׁל הַדְּבָרִים.

... "וְכֵן מִתְאַסְּפִים אָנוּ בְּכָל בֶּקֶר, פִּלְגַת חִילִים קִטְנִים וְאַמִּיצִים –
סִיִּים לִיזֵר אֶת סְפּוּרוֹ – נְכוֹנִים לִקְרֹב וּבָזִים לִסְכָּנָה!" ...

"סְכָנָה? אִיזֹו סְכָנָה?"

"הָאֵם לֹא סִפַּרְתִּי לָךְ? הָאֶפְרַיִם הַמוֹסְתִים הִבְחִינוּ שֶׁהַלְמוּדִים
נִמְשָׁכִים כְּסֻדָּרָם גַּם בְּלֹא סִפְרִים, וְרוּחַ הַהִתְמַדָּה מִפְּעֻמַת בֵּיתָר
שָׂאת וּבִמְשָׁנָה מֶרֶץ. וְהָרִי הַנָּזִיר מִחֲדִיר לְמַחֲסֵם מְדִי עָרַב כִּי הַתּוֹרָה
הַקְדוּשָׁה הִיא... טוֹב, אָסוּר אֶפְלוּ לַחֲזוֹר עַל דְּבָרֵי הַבִּלְע וְהָאָרֶס!
בְּקִצּוֹר, הֵם הִתְרַעְמוּ עַל כֶּךָ בְּאֶזְנֵי הַנָּזִיר וְהִלָּה הַתְלוּנֹן בְּפָנֵי הַפְּרִיץ.
חֲמַתּוֹ שֶׁל הַפְּרִיץ בְּעֶרְה בּוֹ וְהוּא הוֹרָה כִּי כָל מִי שִׁיתֶּפֶס בְּשַׁעַת
לְמוֹד תּוֹרָה יִסְפֹּג מֵאָה מְלָקוֹת. אִישׁ לֹא נוֹתֵר בַּחַיִּים לְאַחַר מֵאָה
מְלָקוֹת..."

מִנִּי אָז אָנוּ נֹוֹעֲדִים בַּסֵּתֶר, בְּכָל פַּעַם בְּבֵית חֵבֶר אַחֵר. אָנוּ
מִתְחַמְּקִים מִרְשָׁתָם הַפְּרוּשָׁה שֶׁל הָאֶפְרַיִם הַמוֹסְתִים, וּבִמְיֻחָד מֵעִינוּ
הַבּוֹלְשֵׁת שֶׁל אֲנִטּוֹן, שׁוֹטֵר הַכֶּפֶר. הוּא הָאִישׁ אֲשֶׁר יִלְקֵנוּ אֶת מֵאָה
הַמְּלָקוֹת בְּאֵם נִתְפָּס, וְהוּא מִיחַל לְרַגֵּעַ זֶה בַּתְּאֵוָה בְּלִיתִי מְרֻסָּנָה...
מִשׁוּם כֶּךָ הַתְּגַנְבִּתִי בַּחוּצוֹת לֹלֵא פָּנִס בְּדֶרֶכִי לְמָקוֹם הַמִּפְגֵּשׁ,

הַתְּנַגְשָׁתִי בָךְ בְּעֶלְטָה – וְאַתָּה הִזְעָקָת בְּצַעֲקוֹתֶיךָ אֶת אֲנִטוֹן, וְכִמְעַט
שֶׁהִמְטָתָ עַל שְׁנֵינוּ אֶת עֲנֹשׁ הַמְּלָקוֹת..."

"סֶלַח לִי, לִיזֹר", הִתְנַצֵּל לִיבְלָה, "הֵן לֹא יִדְעָתִי מְאוּמָה!"

"שָׂכַח זֹאת, אֵינִי נוֹטֵר לָךְ. הִבָּה נִישָׁן מְעַט, וּמָחָר אֲצִיגְךָ בִּפְנֵי
רַבִּי בְּרִישׁ. לִילָה טוֹב!"

"לִילָה טוֹב גַּם לָךְ", עָנָה לִיבְלָה, אָף הִיָּה בְּטוֹחַ כִּי גֹדֶשׁ
הַמְּאַרְעוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו יִבְרִיחוּ מְעִינָיו אֶת הַשָּׁנָה.

וְעוֹד בְּטֶרֶם הַסְפִּיק לְסִים אֶת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמָּטָה נֶעְצָמוּ
שְׁמוֹרוֹת עֵינָיו וְהוּא שָׁקַע בַּשָּׁנָה עֲמָקָה.

לְמַחֲרָת בִּבְקָר הַבִּיטָה הָאֵם בְּשְׁנֵי הַנְּעָרִים הָעוֹמְדִים בִּפְתַּח וְחִיכָה
בְּאַהֲבָה. בְּעֶלְהָ צָדֵק: הַשָּׁנָה הַשְּׁפִיעָה עַל הַנֶּעֱר הַחֹדֶשׁ לְטוֹבָה,
וְאֶרוּחַת הַבְּקָר אָף הִיא חוֹלְלָה פְּלָאוֹת. עֲתָה הִיָּה לִיבְלָה לְבוּשׁ
בְּבִגְדֵי חֹרֶף חֲמִים, וּלְחִיָּיו סִמְקוֹ מִן הָאֵשׁ הַבוֹעֶרֶת בָּאָח. "יֵלֵד
חֲמֹד", הִרְהִירָה בְּלִבָּהּ. "חֵבֶר נִהְדָּר לְלִיזֹר שְׁלֹנּוּ. רְאוּ כִּיצַד חֵם
וְאַהֲבָה, בַּגּוֹד נָאוֹת וְתִשׁוּמַת לֵב מְחוֹלְלִים פְּלָאוֹת בְּנֶעֱר יְתוֹם
זְנוּחַ..."

הִיא צִידָה אֶת הַיְלָדִים בְּתִיקֵי אֶכָל תְּפוּחִים, רַכְסָה לְיולָא סוֹרֶרֶת
וְהִיטִיבָה צָעִיף שְׁמוֹט, וְאַמְרָה בְּרֹךְ: "הִזְהָרוּ נָא, יְלָדִים, וְהִמְנָעוּ
מִהַתְקַלּוֹת בְּגוּזִים. וְתִלְמָדוּ בְּלִחְשׁ, לְבַל יִסְגִּיר אֶתְכֶם קוֹל הַלְמוּד.
ה' יִשְׁמַר אֶתְכֶם, מִלְּאֲכֵי הַפְּעוּטִים..."

"בֶּן, אָמָא", עָנָה לִיזֹר.

"בּוֹדְאִי", אָמַר לִיבְלָה, וְהֵם יָצְאוּ אֶל הַשֶּׁלֶג הָעֶמֶק.

הָאֵם הַטּוֹבָה הַבִּיטָה אַחֲרֵיהֶם, וְהִחְנִיקָה אֲנָחָה.

הֵם בּוֹסְסוּ בַּשֶּׁלֶג הָעֶמֶק וְהַבִּיטוּ סְבִיבָם בְּחִשְׁדָּנוֹת, אָף לֹא
הִבְחִינוּ בַּסְּכָנָה כְּלִשְׁהִי. הֵם נֶעְצְרוּ לִיד אַחַת הַבְּקָתוֹת וְהִתְבּוֹנְנוּ
סְבִיבָם בַּשָּׁנִית, מְשֻׁנָּחָה דְּעָתָם, מִהָרָו לְהַפְּנֵס פְּנִימָה.

לפֿניהם נתגֿלה חֿדר מֿרהט בפֿשטות. בֿמֿרְכוֹזוֹ שִׁלְחַן גָּדוֹל, וסְבִיבוֹ מִסְפֵּר נְעָרִים. אֵף תְּשׁוּמַת לְבוֹ שֶׁל לִיבֿלֿה הִתְמַקְּדָה בְּאָדָם שִׁיֵּשֵׁב בְּרֹאשׁ הַשִּׁלְחָן. רִבִּי בְּרִישׁ יֵשֵׁב זָקוּף בִּכְסָאוֹ וְהֵבִיט בְּלִיבֿלֿה בְּמִבְט מְאִיר שֶׁכָּבֵשׁ אוֹתוֹ כָּלִיל.

"זֶהוּ לִיבֿלֿה", הֵצִיג לִיזָר אֶת מְלוּהוֹ, "הוא מתאָרֵחַ בְּבִיתֵנוּ!"

"לִיבֿלֿה! אֵיזָה שֵׁם יָפֵה" – זָהָרוּ עֵינָיו שֶׁל הַמְּלַמֵּד. "לִיבֿלֿה פְּרוּשׁוֹ אֲרִיָּה, 'הָיָה עַז כְּנֶמֶר וְגִבּוֹר כְּאָרִי לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אֲבִיךָ שְׁבָשְׁמִים'... אַח, כִּמָּה זָקוּקִים אָנוּ לְגִבּוּרָה שֶׁכֹּזוּ בִּימֵים גּוֹרְלִיִּים אֵלּוּ – וְהִנֵּה, שִׁלְחוֹ לָנוּ מְשָׁמִים כְּפִיר אֲרִיּוֹת צָעִיר! קָרֵב הִנֵּה, לִיבֿלֿה" –

לִיבֿלֿה לֹא יָדַע אֶת נִפְשׁוֹ מֵרַב מְבוֹכָה. מַעֲדוֹ לֹא שָׁעַר כִּי גְלוּמָה בּוֹ גִּבּוּרָה, וְלֹא עָלָה כָּלֵל בְּדַעְתּוֹ כִּי נִשְׁלַח מִן הַשָּׁמַיִם... הוא קָרֵב אֶל הַמְּלַמֵּד וְהִשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו, אֵף רִבִּי בְּרִישׁ לָפֶת אֶת זְרוּעוֹ וְרָכַן קְדִימָה כְּשֶׁהוא נוֹקֵב אוֹתוֹ בְּמִבְט מְאִיר וְחוֹדֵר כְּאֶלְמַת אֹר מְסַמָּאת: "לִיבֿלֿה, הֲחַפֵּץ אַתָּה לִלְמַד עִמָּנוּ?"

לִיבֿלֿה הִנֵּהן בְּרֹאשׁוֹ, וְעֵינָיו סִפְרוּ עַד כִּמָּה הַשְׁתוֹקֵק לְהִמָּנוֹת עַל הַחִבּוּרָה.

"אֵף לִיבֿלֿה, אֵין זֶה "חֿדֵר" רָגִיל – זוֹהִי מוֹעֲצַת מְלַחְמָה! וִיתְרָה מִזֹּו: זֶהוּ שְׂדֵה הַקָּרֵב עֲצָמוֹ... הַדְּבָר כְּרוּךְ בְּהִקְרָבָה – וּבִסְפָּנָה!"

לִיבֿלֿה הִחֲרִישׁ וְהֵבִיט בְּמִלְמֵד בְּמִבְט יָצִיב וְנִכּוֹן לִכְל.

"חֵיל הַמִּתְרַפֶּה בַּעַת קָרֵב הִרְיָהוּ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ!" הוֹסִיף הַמְּלַמֵּד.

"לֹא אֶתְרַפֶּה, רִבִּי"...

עֵינָיו שֶׁל רִבִּי בְּרִישׁ חִדְּרוּ לְנִבְכֵי נִשְׁמָתוֹ וּבְחִנּוֹ אֶת טִיבָה שֶׁל הַהִבְטָחָה הַנִּחְרָצָה. וּמִצָּאוֹ, כִּי נֶאֱמָרָה בִּכְנוּת, בְּתָם וּבְדָךְ.

"מִדּוּעַ, לִיבֿלֿה, מִדּוּעַ לֹא תִתְרַפֶּה?"

השאֿלה הביכה את ליבֿלה, והמלים נעתקו מפיו. ואז חש לפתע שידו של המלמד מתהדקת סביב פרק ידו, ועיניו הפכו לשתי שלהבות יוקדות: "אתה לא תתרפה – כי זוהי תורת החיים שלנו, הלא כן?"

"לא תתרפה, משום שהכרזה עליה מלחמה, ואנו לא נניח לגזלה מעמנו, נכון, ליבֿלה?"

"לא תתרפה, משום שבלעדי התורה אין קיום לעולם, אין קיום לעם ישֿראל – ואין לנו קיום: לי, ולך. לכלנו... משום שאנו עומדים במערכה קשה ומכרחים לנצח בה. משום כך – נכון, ליבֿלה?"

לבו של ליבֿלה פרפר בהתרגשות, והוא הנהן בראשו במרץ רב: נכון, רבי. נכון...

"ובכן שב, ליבֿלה, אנו עומדים עתה בעצומו של הפרק השלישי במסכת קדושין וחוזרים בעל פה על סוגי העדיות וטיבן:

כידוע, ישנם שני סוגים עקריים של עדות: עדות מִמון ועדות קדושין וגרושין. לכאורה הריהם זהים ומקבילים, אבל למעשה הם שונים במהותם..."

נדמה היה לו לליבֿלה שפֿכר שמע מלים אלו משפֿכר הימים, אף לא יכל היה להזכר מתי והיכן. לא היה לו פנאי להתעמק בדבר, שכן נסחף בשטף הסברו הקולח של המלמד ועקב בענין רב אחר הדברים כשהוא נוטל חלק בשאלות ובתשובות, מצביע על קשיים ומשתדל לפתרם. עולם נפלא נגלה לפניו, והוא נסחף לתוכו בהתלהבות ובלהט, בכל חם מזגו וכח רצונו, בחריפות שכלו והברקות המצאותיו... רבי בריש החניק חיוף של אשר והרהר בלבו: "אכן, כשמו כן הוא. גור אריות..."

– ולפתע נפרצה הדלת בכח, ובפתח הופיעה דמותו הענקית של גוי מגשם.

אֲנִטוֹן גִּלְהָ אֶת מַחְבּוֹאִם !

"הָא הָא, הִנֵּה אַתָּם, יוֹשְׁבִים וְלֹמְדִים – אֲנִטוֹן אֵינְנוּ טָפֶשׁ,
אֲנִטוֹן הִטָּה אֶת אֲזָנוֹ לְכָל קִיר עַד אֲשֶׁר שָׁמַע אֶת קוֹל הַלְמוּד
בּוֹקֵעַ מִן הַבִּקְתָּה הַזֹּאת!"

כָּלֶם הִבִּיטוּ בּוֹ בְּפָנִים חֲנוּרוֹת, וּבְזִכְרוֹנָם צָף וַעֲלָה עֲנֶשׂ מֵאֵת
הַמַּלְקוֹת...

וְאֵז נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי בְּרִישׁ, מְרָגִישׁ וּבּוֹטֵחַ כְּדֹרְכּוֹ: "זָכְרוּ
נָא בְּנִי, כִּי אֲנִי הוּא הַמַּפְקֵד – אֲנִי אֶנְהַל אֶת הַקָּרֵב הַזֶּה!"

הוּא פָּנָה אֶל הַשּׁוֹטֵר: "הַכֶּנֶס, אֲנִטוֹן, וְסִגְרֵךְ אֶת הַדֶּלֶת. רוּחַ קָרָה
חוֹדֶרֶת אֶל הַבַּיִת..."

הַשּׁוֹטֵר הִתְבּוֹנֵן בּוֹ בְּפֶה פָּעוֹר, וְלֵאחֶר מִכֵּן צָחַק בְּקוֹל צְרוּד:
"הַשְׁמַעְתָּם, חֲצָפָה יְהוּדִית! אֲנִי אֵינְנִי נִכְנָס – אַתָּם תִּצְאוּ אֵלַי,
וּמִיד! אוֹבִילְכֶם בְּסֹךְ אֶל חֲצַר הָאֲחֻזָּה..."

בַּעֲלַת הַבַּיִת פָּלְטָה צֹחֶה חֲנוּקָה וְסַפְקָה אֶת כַּפֶּיהָ בִּיאֻשׁ, אָף
רַבִּי בְּרִישׁ לֹא הִעִיף אֶף מִבֶּט לַעֲבָרָה. עֵינָיו הִתְמַקְדּוּ בְּפָנָיו שֶׁל
הַגּוֹי וְהוּא הִמְשִׁיךְ בְּאוֹתוֹ קוֹל שִׁקֵּט: "בְּיָדַי, אֲנִטוֹן, אֲנוּ נְבוֹא
עִמָּךְ – אָף לְבִטָּח לֹא תִסָּרֵב לְכוֹסִית מִשְׁקָה חֲרִיף בְּיוֹם כֹּה קָר..."

"הוּ, כּוֹס מִשְׁקָה הִיא דָּבָר בַּעֲתוֹ בְּכָל רָגַע... אֲנִי זָכָאִי לְכוֹס
גְּדוּשָׁה, הֵן עֲמַלְתִּי קִשּׁוֹת כְּדִי לְלַכֵּד אֶתְכֶם... שְׁעוֹת רַבּוֹת בּוֹסְסֵתִי
בְּשִׁלְג, וְהִטִּיתִי אֲזָנִים חֲשׂוּפוֹת לְקִירוֹת קְפוּאִים" –

– "וְנִצַּחְתָּ!" – אָמַר הַמַּלְמֵד בְּכִבְד רֹאשׁ. "מִי שֶׁנִּלְחַם בַּעֲקֻשָּׁנוֹת
וּבַהֲתַמָּדָה סוּפוֹ לְנִצָּח, תְּמִיד! – גַּם אֲנוּ נִלְחָמִים בַּעֲקֻשָּׁנוֹת..."

בַּעֲלַת הַבַּיִת זָקָפָה גִּבּוֹת לְנִכּח שִׁיחָה יְדִידוּתִית זוֹ, אָבָל לֹא
שָׁאֲלָה שְׁאֵלוֹת. הִיא הִצִּיבָה כּוֹס וְקִנְקֵן מִי דְּבַשׁ עַל הַשֶּׁלֶחָן, וְהַגּוֹי
הִגִּיחַ לְקִרְבּוֹ כּוֹס אַחֵר כּוֹס. רַבִּי בְּרִישׁ רִמְזוּ בְּעֵינָיו, וְהִילָדִים הִחֲלוּ
לְהִשְׁמֵט בְּזֶה אַחֵר זֶה.

הגוי השתוי לא הבחין בצאתם, אף לאחר שליבֿלה זע אף הוא ממקומו שלצד השוטר, ננער הלה מהזיותיו והניח יד כבדה על שכומו: "לאן זה, בחור", נהם בחביבות, "הן עליך לבוא עמי! הי, לאן נעלמו כל הילדים?"

"מה לך וילידים", מהר המלמד לפיסו, "אני הוא שפתיתי אותם לבוא וללמד עמי, ועלי לשאת בענש לבדי. הנח לילדים הרבים..."

"אכן, אכן... נהם השוטר ורוקן את כוסו בלגימה, אבל זרועו המשיכה להעיק על כתפו של ליבֿלה..."

"לא טוב אתה עושה, רבי", גחף הגוי המבסס, "עליך לקרא לכל הנערים. אורידם אל בור הפלא, חי חי, שם תהיו בטוחים..."
"בטוחים ממה?" חקר המלמד.

"בטוחים מפרעות, חי חי. הערב... שכר טוב הוא זה, מזג לי עוד כוס..."

רבי בריש החזיק את הקנקן באויר ושאל בקול רגוע: "הערב – מה?"

"מזג, מזג! – הערב יהיו פרעות, האכרים זועמים עליכם מאד... דרשן טוב הוא הנזיר, חי חי, והשכר חנם..."

רבי בריש מלא את כוסו של השוטר ושאל: "ומדוע הערב?"
אנטון שתה ומחה את פיו: "מה? כן, הערב, כלומר... יתכנסו כל האצילים, היפ, לערוף הפרה עם הנזיר. שכר כה טוב... הוא יציג בפניהם ספר עבה שכתב על היהדות, היפ, ספר חשוב, עוד כוס אחת..."

"מיד אמוג, המשך בדברייך, ואז" –

"ואז ישליכו את כל ספרי היהודים אל האש. עבודה קשה היא

זו, לְסַחֵב אֶת כָּל הַסְּפָרִים מִן הַטִּירָה אֶל הַמִּסְבָּאָה. כְּבָדִים הַסְּפָרִים, וְהַכֵּל עַל שְׂכָמוֹ שֶׁל אֲנִטוֹן הַמִּסְכָּן..."

וְהוּא פָּרַץ בְּכִי שְׂכוּרִים מִתִּיפָח.

רַבִּי בְּרִישׁ בִּהָה נִכְחוּ וּשְׁתִּי דְּמַעוֹת רוֹתָחוֹת זָלְגוּ עַל לִחְיוֹ. בְּלִחַשׁ, רָחֲשׁוּ שְׁפָתָיו: "הִבֵּט מַשְׁמִים וּרְאָה, כִּי הֵינּוּ לְלַעַג וְקִלְס בְּגוֹיִים. נִחַשְׁבָּנוּ כְּצֶאֱן לְטִבַּח יוֹבֵל. לְהַרְג, וּלְאַבֵּד, לְמַכָּה וּלְחִרְפָּה – וּבְכָל זֹאת שְׂמֵךְ לֹא שְׂכַחְנוּ. נָא אֵל תִּשְׁכַּחְנוּ..."

"רַבִּי, הַסְּפָרִים..." לִחַשׁ לִיבְלָה.

רַבִּי בְּרִישׁ הִבִּיט בּוֹ בַּחֲסֹר הַבְּנָה.

"הַסְּפָרִים... הֵיכֵן הֵם מְנַחִים?"

רַבִּי בְּרִישׁ הִנִּיחַ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲזָר עַל הַשְּׂאֵלָה בְּקוֹל רָם: "אָמַר, הֵיכֵן מְנַחִים הַסְּפָרִים?"

הַשּׁוֹטֵר נִנְעַר וּפְלִבֵּל בְּעֵינָיו בְּבִהְלָה: "הַסְּפָרִים? אֵה, הַסְּפָרִים... הֵם בְּאֶגֶף הַשְּׂמָאֲלִי, בְּקִיטוֹנוֹ שֶׁל הַנְּזִיר... הַנְּזִיר שֶׁכֵּן בַּחֲדָר הָאוֹרְחִים, וְאֵת הַסְּפָרִים עֲרָמְנוּ בְּקִיטוֹנוֹ... וְעָלִי לְשִׂאתָם עַד הַמִּסְבָּאָה, אִישׁ אִינוֹ מְרַחֵם עָלַי..."

רֹאשׁוֹ צָנַח עַל חֲזָהוֹ, וְהוּא שָׁקַע בְּנִמְנוֹם גְּלוּפִין.

"רַבִּי", לִחַשׁ לִיבְלָה, "הַסְּפָרִים..."

"כֵּן, בְּנִי". הַמְּלָמֵד הִבִּיט בּוֹ בְּעֵינָיו שְׁטוּפוֹת דְּמַעוֹת.

"הַסְּפָרִים – הֵאֵם נָתַן לְהַצִּילָם?"

רַבִּי בְּרִישׁ הִבִּיט בּוֹ בְּרֹךְ וְעָנָה: "אֵינִי יוֹדֵעַ, בְּנִי. מְכָל מְקוֹם, מְסַכָּן הַדְּבָר..."

"אָבֵל רַבִּי, הֲרִי אֲנִיחָנוּ חִילִּים, וְחִילִּים מְסַתְּכָנִים!"

חִיוֵף עָצוּב הָאִיר אֶת פְּנֵי הַמְּלָמֵד, וְהוּא נָד בְּרֹאשׁוֹ: "אֵין זֶה

פֿשוט כָּלֿל וּכְלָל, בְּנִי... אַתָּה זֹכֵר לִבְטַח, שְׁנִמְרוֹד הַשְּׁלִיף שְׁנֵי
אָנָשִׁים לִכְבֶּשֶׁן הָאֵשׁ בְּגִלֵּל אַמוֹנָתָם בַּה': אֲבָרָהָם אָבִינוּ מָסַר אֶת
נַפְשׁוֹ בְּלֵב שָׁלֵם – וְנִצַּל, וְאֵלֹהֵי הָרֶן עָשָׂה כֵּן מִתּוֹךְ פִּקְפּוּק – וְנִשְׁרַף
חַיִּים...

אם רְצוֹנֶךָ לְהַכְנִס לְמָקוֹם הַסְּכָנָה, עָלֶיךָ לִבְחֹן אֶת עֲצָמֶךָ הַיָּטֵב
וּלְחַדֵּר לְנִבְכֵי נִשְׁמָתְךָ. אוֹ אֲזִי, אִם תִּנְכַּח לְדַעַת שֶׁהֵנָּךְ חָיִל אֲמַתִּי,
מָסוּר כָּל כָּלְךָ לְשֵׁרוֹת הַבוֹרָא לֹא שִׁיּוֹר וּגְבוּל –

כִּי אֶז לֶךְ וְהִצַּלְח!"

לִיבֹלָה עָצָם לְרַגַע אֶת עֵינָיו – וְהִחְלִיט. הוּא הִסִּיר מֵעַלְיו
בְּעֵדִינּוֹת אֶת זְרוּעוֹ שֶׁל הַשְּׂכּוֹר הַנֶּרְדָּם, וְקָם מִמְּקוֹמוֹ.

רַבִּי בְּרִישׁ הַנֶּהֱנֶן לַעֲבֹרוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וּשְׁפָתָיו לְחֹשׁוֹ תִּפְלָה חֲרִישִׁית.

פֶּרֶק י"א

ליבֿלֿה בַּשִּׁדָּה הַקָּרֵב

לִיבֿלֿה הִתְגַּנֵּב מִן הַבִּקְתָּהּ, וּפָתַח בְּרִיצָה מְהִירָה. הָרוּחַ הַקָּרֵה
טָפְחָה עַל פָּנָיו, אָבַל בְּקִרְבּוֹ פָּנִימָה יָקְדָה אֵשׁ אֲדִירָה: הוּא
הָיָה חֵיל הַחֵשׁ לְהַצִּיל אֶת הַיָּקָר לוֹ מִכָּל!

הוּא חָצָה אֶת הַכֶּפֶר כְּחֵץ מִקְשֵׁת וְעָקַף אֶת בֵּית הַפְּרִיץ הַמְּבֻדָּד.
הִגִּיעַ אֶל חֲרֹשֶׁת הָאֲרָנִים הַמְּשֻׁתָּרֵעַת מֵאַחֲרֵי הָאֲחֻזָּה וְטַפְס בְּזִרְיוֹת
עַל עֵץ אֲרֵן זָקוּף. מִבְּעַד לְעִנְפִים עֲטוּיֵי הַשֶּׁלֶג רָאָה אֶת בֵּית הַפְּרִיץ
הַמְּשֻׁתָּרֵעַ תַּחְתּוֹ, נִמוּךְ וְחֹסֵר חֵן. מְדוּר הַמְּשֻׁרָתִים שֶׁהַסְּפָרִים אֲחֻסָּנוּ
בּוֹ גָבַל בַּגָּדֵר הָאֲחֻרִית, וְהָיָה כֹּה קָרֹב אֵלֶיהָ עַד שֶׁחֲלוֹנוֹתָיו נִסְתָּרוּ
מֵעֵינָיו.

לִיבֿלֿה סָקַר אֶת הַמִּבְנָה וּבִמְחוֹ הִתְגַּבְּשָׁה תְּכָנִית פְּעֻלָּה, קֵלָה
וּפְשׁוּטָה לְהַפְּלִיא:

הוּא טַפְס עַל הַגָּדֵר וַיִּקְפֹּץ לְחֹצֵר, יִכְנֹס בְּעַד הַחֲלוֹן וַיּוֹצִיא אֶת
הַסְּפָרִים.

פְּשׁוּט כָּל כֵּן!

וְכִיצַד יַעֲבֹר עִמָּם אֶת הַגָּדֵר?

גַּם לִכְךָ יֵשׁ עֲצָה. חֲבָרְיוֹ יִמְתִּינוּ מֵעֲבָרָה הַשְּׁנִי, וְהוּא יוֹשִׁיט
לָהֶם בְּקִדְחָתָנוֹת עֲרָמָה אַחֵר עֲרָמָה!

ובעודו יורד מהעץ, בִּדְרוֹכוֹ לְהִזְעִיק אֶת חֲבֵרָיו – נִשְׁאַה בְּרוּחַ
נְבִיתָת פְּלָבִים צְרוּדָה.

לִיבְלָה הִתְחַלְחַל: הוּא לֹא הִבִּיא בְּחֶשְׁבוֹן אֶת הַפְּלָבִים צְמָאֵי
הַדָּם הַמְּשׁוּטָטִים בַּחֲצַר הָאֲחֻזָּה! הוּא נִרְעַד לְמַחְשָׁבָה אוֹדוֹת חַיּוֹת
הַפָּרָא מְשֻׁלָּחוֹת הָרֶסֶן, וְתַכְנִיתוֹ נִגְוָה בַּעֲוֹדָה בְּאִבָּה.

וְאִז הַבּוֹזִיק בְּמַחוֹ רַעְיוֹן נִפְלֵא –

חֲצִיבַת מְנַהֶרָה!

לְחַפֵּר מְנַהֶרָה מִמַּחְסֵה הַחֲרָשָׁה וְעַד לְחֹדֶר הַסְּפָרִים, מְנַהֶרָה
שֶׁתַּעֲבֹר מִתַּחַת לַגֹּדֶר הַגְּבוּהָה וְלַחֲצַר שׁוֹרְצַת הַפְּלָבִים, וְתִאֲפָשֶׁר
לְחַלֵּץ אֶת סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ בַּמְהִירוֹת וּבִבְטָחָה!

הַרַעְיוֹן הָיָה מְזֹהֵר, אָבֵל לֹא הָיָה בְּכַחוֹ שֶׁל נֶעַר בּוֹדֵד לְהַגְשִׁימוֹ.
לֹא בְּזִמָּן הַקָּצֵר הָעוֹמֵד לְרִשּׁוֹתָיו...

לִיבְלָה הִתְנַתַּק מִהֶגְזַע הַחֶסֶן וּפִתַּח בְּרִיצָה לְעֵבֶר הַכָּפֹר, בִּדְרוֹכוֹ
רָאָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַפּוֹסְעִים בְּכַבְדּוֹת בְּשֻׁלְגֵי הָעֵמֶק. רַבִּי בְּרִישׁ וְאַנְטוֹן
פָּסְעוּ שָׁם לְאִטָּם: הַצִּיד וְשִׁלְלוֹ... לִיבְלָה סָטָה מִמַּסְלּוֹלוֹ, וְקָרַב
אֲלֵיהֶם.

"שְׁלוֹם, רַבִּי" קָרָא בְּקוֹל נִרְגָּז.

רַבִּי בְּרִישׁ הִפְנָה אֶת רֹאשׁוֹ וַחֲיוּף קוֹרֵן הָאִיר אֶת פָּנָיו: "שְׁלוֹם
חֵיל אִמִּי! אֲמַר לְכָל הַגִּדּוֹד לְהִמָּשִׁיךְ בַּמַּעֲרָכָה!"

"כֵּן, הַמִּפְקֵד!" עָנָה הַנֶּעַר, וְהִדְמָעוֹת שָׁמוּ מִחֻנָּק לַגְּרוֹנוֹ.

לִיבְלָה כָּנַס אֶת כָּל יְלָדֵי הַ"חֹדֶר" וְשָׁטַח לִפְנֵיהֶם אֶת תַּכְנִיתוֹ
שֶׁהִתְקַבְּלָה בְּתוֹרָעוֹת הַתְּלַהּבוֹת. אִי מִשָּׁם הוּבְאוּ כָּלִי עֲבוּדָה, אֵת
וּמַעֲדָר, מִכּוֹשׁ וְגִרְזוֹן. הַנֶּעָרִים הִתְכַּנְּסוּ בְּמַסְתּוֹר הַחֲרָשָׁה וְהִחֲלוּ
בַּעֲבוּדָתָם בְּמֶרֶץ רַב. הֵם שָׁבְרוּ אֶת הַקֶּרֶחַ בַּגִּרְזוֹן וּפָנּוּ אֶת רִגְבֵּיו
בַּמַּעֲדָר. עַד מִהֲרָה הִגִּיעוּ אֶל הַקֶּרֶקַע הַקְּפוּאָה וְתַקְפוּ אוֹתָהּ בַּמִּשְׁנָה

מֶרֶץ. לֹאט לֹאט נִפְעַר בּוֹר רָחֵב שֶׁהֵלֵךְ וְהִעֲמִיק. מִשֶּׁהֲעֲמִיקוּ דִּים
הִחֲלוּ לְהִתְקַדֵּם לְכוּן הָאֲחֻזָּה. הֵם זָחִלוּ פְּנִימָה בְּתוֹרֵנוֹת, חָצְבוּ
בְּאֲדָמָה בְּגִרְזָן וּפָנוּ אֶת הָרִגְבִּים לְאַחֹר. הָעֲבוּדָה הַתְּנַהֲלָה בְּקִדְחָתָנוֹת,
אָבֵל הָעֲבוּדָה הִקְשָׁה הַתִּישָׁה אֶת כַּחוֹתֵיהֶם וְהֵם הִבִּיטוּ בְּמוֹרֵת רוּחַ
עַל בְּגָדֵיהֶם הַמְרַבָּבִים בְּבֶץ פֶּהָה וְקִפּוּא. מָה תֹאמַר אִמָּא כְּאִשָּׁר
תִּרְאֶה אֶת הַבְּגָדִים? הַהִתְלַהֲבוּת דְּעֵכָה, וְהִרְפִּיּוֹן נָתַן אֶת אוֹתוֹתָיו:
הָעֲבוּדָה נִמְשְׁכָה בַּעֲצָלָתִים, וְהִקְפָּה שֶׁל הַמְּנַהֲרָה הֵלֵךְ וְצָר, הֵלֵךְ
וְהִצִּטְמָק...

לִיזֹר הַזִּדְחָל מִן הַמְּנַהֲרָה וּבִשָּׁר לְחֻבְרִיו בַּעֲגָמָה:

"זֶהוּ זֶה, חֻבְרִים! הַמְּנַהֲרָה כֹּה צָרָה וְהָאוֹיֵר בָּהּ כֹּה מִחְנִיק, אִי
אֶפְשָׁר עוֹד לְהִמְשִׁיךְ!"

עָצַב וְתִסְכּוּל מָלְאוּ אֶת הַלִּבָּבוֹת, וּפִינִיָּה אָמַר בְּמִרְיוֹת:
"נִכְשְׁלָנוּ!"

לִיבֿלָה נִשְׁף אֶת שִׁפְתָיו לְבָל יִפְרֹץ בְּכִכִּי.

הוּא זָכַר אֶת הַבְּטָחָתוֹ לְרַבִּי בְּרִישׁ, וְלִיבֿלָה מַעוֹלָם לֹא שָׁקַר...
אֵן מָה בִּידּוֹ לַעֲשׂוֹת? הַמְּנַהֲרָה צָרָה וְאִי אֶפְשָׁר לְחַפֵּר בָּהּ עוֹד.
וְהַזְמֵן כֹּה קָצָר...

וְאִזּוּ נִשָּׂא לִיבֿלָה אֶת רִגְלָיו וּפָנָה מִן הַמָּקוֹם בְּרִיצָה.

חֻבְרִיו הִבִּיטוּ בְּתִמְהוֹן אַחֵר דְּמוֹתוֹ הַמְּתַרְחֶקֶת, וְלִיזֹר הַנִּיד בְּרֹאשׁוֹ
בְּתוֹגָה: "יְתוֹם מִסְכֵּן... אִמָּשׁ בָּרַח מִמִּשְׁפָּחָתוֹ, וְעַכְשָׁו הוּא מִמְשִׁיךְ
בְּמִנוֹסָתוֹ..."

הַכֵּל מִשְׁכּוֹ בְּכֶתֶפֶס וְהִחֲלוּ לְהִתְפַּזֵּר בְּדִמְמָה.

אֵן לֹא חִיל כְּלִיבֿלָה יַעֲרֹק מִשָּׂדֶה הַמַּעֲרָכָה!

לֹא! – בְּמַחוֹ שֶׁל לִיבֿלָה נִצְנֵץ רַעִיוֹן, וְהוּא מֵהָר לְמִמָּשׁוֹ!

הַמְּנַהֲרָה צָרָה מְדִי וְהָאוֹיֵר בָּהּ חָם וּמִהָבִיל – מִשׁוֹם שֶׁהִלְדִּים

חֲפֻזָּה כְּשֶׁהֵם עֲטוּפִים בְּבִגְדֵי הַחֹרֶף הָעֵבִים. אָבֵל אִם יִכְנָסוּ לְתוֹכָהּ
בְּבִגְדֵי קִיץ קָלִים, תִּתְאַפְּשֶׁר הַחֲפִיזָה וְהַחֵם יוֹקֵל...

הָרַעִיּוֹן הִיָּה נִפְלָא – אָבֵל בִּלְתִּי מַעֲשֵׂי: אִיזוֹ אִמָּא תִתֵּן לְבָנָהּ
בִּגְדֵי קִיץ קָלִילִים בְּעֲצוּמֹוּ שֶׁל חֹרֶף מְשֻׁלָּג? הֲרִי אָף תִּרְאֶה אֶת
הָרֶפֶשׁ וְהַבֶּץ הַמְכַסִּים אֶת בִּגְדֵי תִמְהָר לְהַכְנִיסוֹ לְאִמְבֹּט מִהֲבִיל
בְּלוּוֵי גִעְרוֹת וְאִזְהָרוֹת אֵין סְפּוֹר!

רַק יֶלֶד אֶחָד יָכוֹל לָגִיס עֵתָה בִּגְדֵי קִיץ קָלִילִים – לִיבְלָה עֲצָמוּ!
הוּא הִגִּיעַ לְכָאן אִמֶּשׁ בְּבִגְדֵי קִיץ, וְהַחֲלִיפָם אָף הַבֶּקֶר בְּבִגְדֵי חֹרֶף
חֲמִים. כָּל שְׁעָלָיו לַעֲשׂוֹת הוּא לָשׁוּב וּלְהַחֲלִיף אֶת הַבִּגְדִים...

בְּדַרְכּוֹ חֲזָרָה נִתְקַל לִיבְלָה בַּחֲבֵרָיו הַמְשֻׁתָּרְכִים בְּדִמְמָה. הֵם
הִבִּיטוּ בּוֹ בְּתִמְהוֹן וְלִיזָר קָרָא בְּקוֹל:

”הַשְׁתַּגַּעַתָּ, לִיבְלָה? לָאן תִּרְוִץ בְּבִגְדֵי קִיץ אֵלּוּ, הֵן תִּקְפֹּא מִקּוֹר!”

אָף לִיבְלָה לֹא עָנָהוּ, וְהַמְשִׁיף בְּרִיצָתוֹ הַחֲפֻזָּה.

לִיזָר הִסֵּס לָרַגַע וּפָתַח בְּרִיצָה בְּעֵקֶבּוֹת חֲבֵרוֹ הַמוֹזָר. בְּטוֹחַ הִיָּה
שְׁלִיבְלָה הַחֲלִיף אֶת בִּגְדֵי כְּדִי לְהַמְשִׁיף וּלְבָרֵחַ, מִי יוֹדֵעַ לָאן, מִי
יֹדֵעַ עַד הֵיכָן. הוּא הִיָּה נָחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ לְהַחֲזִיר אֶת הַיָּתוֹם הַבוֹרֵחַ
לְחִיק מְשֻׁפָּחָתוֹ הָאוֹהֶבֶת. הוּא יִדְבֵּר עַל לְבוֹ לְבַל יִשׁוּטֵט בְּאַרְץ
לֹא קָרוֹב וְגוֹאֵל...

לִיבְלָה עָקַף אֶת אַחֲזַת הַפְּרִיץ וְלִיזָר אַחֲרָיו. הוּא פָּרַץ בִּסְעָרָה
אֶל חֲרֻשֶׁת הָאֲרָנִים, וְלִיזָר הִשִּׁיגוּ שָׁם כְּשֶׁהוּא מִתְנַשֵּׁם וּמִתְנַשֵּׁף.
לִיבְלָה עָמַד עַל שֹׁפֵת הַמִּנְהָרָה וְעֵינָיו בָּרְקוּ:

”אֲנִי מִמְשִׁיף לְחֹפֶר!” אָמַר, וְנִעַלְם בְּמַעֲמָקֵי הַמִּנְהָרָה.

הִיָּתָה זֶה הַפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה שֶׁלִיזָר רָאָהוּ.

הַחֵם הִיָּה כְּבֵד מְנֻשָּׂא, הָאֲוִיר מִהֲבִיל וְהַחֲשֵׁכָה מִחֲלָטָה. לִיבְלָה
גִּרָף אֶת הַבֶּץ כְּמִטְרָף וּפָנָהּ לְאַחֹר, וְלִיזָר פָּנָה אֶת הָרְגָבִים הַכֹּהִים
וְעָרַם אוֹתָם עַל הַשֻּׁלָּג הַצָּח.

ליבֹלָה הִתְקַדֵּם בְּאִטְיוּת אַךְ בְּהִתְמַדָּה. לְאַחַר זְמַן מָה נִתְקַלּוּ
אֲצַבְעוֹתָיו בְּשׁוֹרֵת לִבָּנִים שֶׁבִשְׂרָה אֶת יְסוּדוֹת הַבְּנִין. הוּא עָקַר אֶת
הַלִּבָּנִים מִמְּקוֹמָן, וְהֵחֵל לַחֲפֹר כָּלִפִּי מַעֲלָה. עוֹד מַעֲט קֵט, וְהוּא
הִגִּיעַ לְקוֹרוֹת עֵץ תּוֹאֲמוֹת. הִיתָה זֶה רִצְפָתוֹ שֶׁל הַחֹדֶר.

ליבֹלָה הִדָּךְ אֶת הַנֶּסֶר וְנָשָׂא אֶת רֹאשׁוֹ בְּזִהִירוֹת. מִבְּטוֹ חָלַף
עַל פְּנֵי הַחֹדֶר סָבִיב וְחִיּוּף שֶׁל נִצְחוֹן עָלָה עַל שִׁפְתָּיו. הוּא הָיָה
בְּמִרְכּוֹזוֹ שֶׁל קִיטוֹן אֶפְלולִי וְקוֹדֶר שֶׁהָיָה גָדוֹשׁ בְּהִמּוֹנֵי סְפָרִים, לְמֶן
גְּמֻרוֹת עֲנֻקִּיּוֹת בְּכָרִיכוֹת עוֹר כֶּהוּת וְעַד לְחֻמָּשִׁים וְסִדּוּרִים זְעִירִים.

"הַמְּבַצֵּעַ הַנוֹעֵז הַכֶּתֶר בְּהִצְלָחָה!" חָשַׁב בְּאִשָּׁר. "הַחֵיל הַקָּטָן
נִצַּח בַּמַּעֲרָכָה!"

לֹא נוֹתַר לוֹ אֵלָּא לְאַסֹּף אֶת הַסְּפָרִים וּלְשַׂאתָם עִמּוֹ בְּמוֹרֵד
הַמְּנַהֲרָה הַחוּצָה. הוּא יַעֲשֶׂה אֶת הַדֶּרֶךְ פְּעָמִים מִסְפָּר עַד שִׁימְלֹט
אֶת כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים מִגּוֹרֵל הַמוֹקֵד אֲשֶׁר הוֹעִיד לָהֶם הַנְּזִיר
הַצּוֹרֵר!

וּלְפֶתַע שָׁמַע רַעַשׁ עָמוּם, וְהִקְרַקַּע הַבְּצִית רִטְטָה. גּוֹשׁ אֲדָמָה
אֶפֶל צָנַח מֵאַחֲרָיו, וְהַמְּנַהֲרָה נִחְסְמָה בְּמַפְלַת בֶּץ. דֶּרֶךְ הַנְּסִיגָה
נִתְקָה.

ליבֹלָה נִלְכַּד בְּמַצּוֹדַת הָאוֹיֵב!

פֿאַרק י"ב בשבי אויב

פאן זיכלינסקי הסב בכרסתו לנכח האח והביט לסרוגין באש
- המרצדת בו ובגרגוריוס המקפץ בעצבנות. ההשואה ביניהם
היתה בלתי נמנעת: גם הלהבות קפצו ורקדו כנזיר הרוגש, ואלו
הלה יקד בשלהבת רגשות שהתחרתה בחרם האש... הוא התהלך
באולם אנה ואנה כששובל גלימתו נסרך בעקבותיו, וידיו פולחות
את האויר להדגשת דבריו: "היום הגדול הגיע! הערב תערך
ההצגה הגדולה!"

כל חבריך יחזו בך בפה פעור: הם יחזו בספרי היהודים
המשלכים אל האש לקול מצהלות האפרים – וידעו כי מפלגה
חדשה קמה, מפלגת המונים משלהבים. מפלגתך שלך, מסורה
וקנאית!"

עמד במרכז הטרקלין, ופרש ידו לצדדים: "והאצילים יקסמו",
אמר ברגש –

"הם יקסמו משום שלהרס יש כח מקסים..."

קומתו גבהה וקולו עלה: "והם יוכחו לדעת כי אין זו הסתה
עזרת ופרועה, אלא פרי מחקר מקיף ושיטתי.

אלו הן תוצאות עמל מפרך, יגיעה מסורה ושיקדנית. עבודה
מדעית דגולה!"...

"מָלֵל, מָלֵל, מָלֵל", נִשְׁמַע קוֹל קָלִיל מֵאַחֲרָיו, "אֵין כְּכִשְׁרוֹנָם
שֶׁל הַנְּזִירִים לְהִרְבּוֹת לֵהֲג!"

הַנְּזִיר דִּלֵּג כְּנִשּׁוֹף נָחֵשׁ, וְאֵלּוּ הַפְּרִיץ הָרִיעַ בְּשִׁמְחָה: "הָאֵתָה
הוּא זֶה, פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי? הַקְּדַמְתָּ לְבוֹא, אַחָא: הֵחָצָה נִקְבְּעָה
לָעֶרֶב!"

"וְנֵאֻמִּים זֶה, כָּלוּם אֵינְנוּ הֵחָצָה? אֲמָנָם תִּפְלָה לְמָדִי, אִךְ מִשְׁעֲשַׁעֲת
דִּיָּה..."

שִׁפְתָיו שֶׁל הַנְּזִיר רָעְדוּ, וְחִרְחוּר עֵמֶק עָלָה מִמַּעַמְקֵי חֲזֵהוּ:
"אֵתָה, אֵתָה... הַשְּׁמֵר לְנַפְשְׁךָ, אֲצִיל מִתִּיָּהֵר! עוֹד תִּכְרַע עַל בְּרַכְיָה
לְהִתְחַנֵּן לְסִלִּיחוֹתַי, עוֹד תִּנָּשֶׁק לְשׁוּלֵי גְלִימָתִי, אֲבָל הָהֶמוֹן הַנוֹהָה
אֲחֵרִי יִגְרֵר אוֹתְךָ אֶל הַמוֹקֵד" –

"וּמִדּוּעַ יִנָּהֵה הָהֶמוֹן אַחֲרֶיךָ? הָאֵם בְּשֶׁל הַטְּפוֹתֶיךָ שְׁלוּחוֹת
הָרֶסֶן, אוֹ בְּזָכוֹת כְּתִבֶּיךָ הַמְּבַלְבְּלִים?"

שְׁנֵי שֶׁל הַנְּזִיר נִקְשׁוּ בְּחֶרֶן אֲדִיר וְהַמְלִים נִעְתְּקוּ מִפִּיו. עֵינָיו
נִלְטְשׁוּ אֶל הַדּוֹבֵר וְרָאשׁוֹ הִטְלִטֵל בְּתַדְהֵמָה. הַפְּנֵה גָבּוֹ מֵהָאוֹרֶחַ,
וּפְנֵה אֶל בַּעַל הַבֵּית: "הַשְּׁמַעְתָּ בְּזָכוֹת – כְּתִבִּי – הַמְּבַלְבְּלִים,
כִּךְ אָמַר! הַמְּבַלְבְּלִים... כִּךְ הִתִּיחַס אֶל פֶּאֶר הַיִּצִּירָה הָאֲנוּשִׁית, אֶל
פִּסְגַּת הַמַּדְע! כִּךְ הֵעִז לְזַלְזֵל בְּעֲשָׂרוֹת חֲדָשֵׁי עָמֶל, בְּמַחְקֵר מִזְהִיר!...
רָצִינִי!"

הַמֶּאֱרֵחַ מֵהָר לְהִרְגִיעַ אֶת הַנְּזִיר הָעוֹמֵד בַּפְּנֵי הַתְּמוֹטְטוֹת עֲצָבִים:
"אֵל תִּשָּׂם לֵב אֶל פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי, אוֹהֵב הוּא לְחַמֵּד לְצוֹן..."

הַנְּזִיר בִּהָה בְּשִׁנְיָהֶם חֲלִיפוֹת, אִךְ פֶּאן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי לֹא הִרְפָּה
מִטְרָפוֹ. גַּם הוּא פָּנָה אֶל הַמֶּאֱרֵחַ: "הִבְלִים! אֵתָה מִרְשָׁה לְעֲצָמְךָ
לְהִגָּר אַחֵר נִזִּיר הוֹזָה, אַחָא! כָּל חֲלוּמוֹתָיו יִמְסּוּ כְּשֶׁלֶּג בְּאֵבִיב
וְאֵתָה תִּמְיֵט חֲרָפָה עַל רִאשָׁךְ..."

"נזיר הוזה" – מלמל גרגוריוס כלא מאמין למשמע אֲזוֹנוֹ –
 "חלומותיו... ימסו... חרפה... אינך יודע מה אתה שח! זהו ספר
 רציני שיציעד את כל כמרנינו לנצחון בוכוחיהם, ספר עב כרס ורב
 לשם! מיד תראה" –

והוא פרץ מן החדר בריצה בהולה.

הפריץ צחקק לו חרש מאחורי גבו המתרחק של הנזיר: "חדל
 לך, אחא שטוצ'ינסקי. וכי מה עשה לך נזיר חביב זה?"

פניו של פאן שטוצ'ינסקי הרצינו והוא גחן אל חברו: "נזיר
 חביב זה זומם להעלות את ארצנו ברשתו ולהגישא לאפיפיור על
 גבי טס מלבן, ואני רואה חובה לעצמי לגדע את כנפיו בטרם
 ימריא! ואגב, אמר נא אחא: לשם מה נקראנו לכאן כלנו?"

פקח הוא שטוצ'ינסקי זה – הרהר הפריץ בלבו. עומד הוא
 לחשוף את מזמתנו... ובקול אדיש השיב: "הנזיר מבקש להציג
 את מחקרו בפני כל האצילים, כפי שהוא עומד לעשות זאת
 בפניך" –

ואכן, ברגע זה חזר גרגוריוס אל האולם הרחב. בידו האחת
 נשא ספר עב כרס ובידו השנייה אחז בצוארוננו של נער יהודי
 נפקד – –

"מה פשר הדבר?" קרא הפריץ בתמהון.

"כנראה שהאורת הנכבד עורף מחקר על היהודים בלווי הדגמות
 חיות", התבדח שטוצ'ינסקי.

הנזיר נתן בו מבט שטנה נוקב, והפנה אליו את גבו –

"נכנסתי לחדרי לטל משם את הספר, ומצאתי בו את הנער
 הזה!"

"כיצד נכנס לשם?" תמה הפריץ.

"הו, התשובה מזדקרת לעין" – גחף פאן שטוצ'ינסקי – "הבט
בבגדיו המרפשים ובבץ שדבק לנעליו! אני מציע שנתיר לו לרחץ
את פניו וידי, ולאחר מכן נציק לו בשאלותינו..."

משרת גוי גרר את ליבלה מן האולם, והחזירו כעבר מספר
דקות כשהוא רחוק למשעי ובגדיו נגובים. כתמים כהים העידו
על המקומות שנקו מן הבץ.

דְּמָמָה מְתוּחָה קָדְמָה אֶת פָּנָיו.

"ובכן" – חֲזַר הַפְּרִיץ עַל שְׁאֵלָתוֹ – "כִּיצַד חֲדַרְתָּ אֶל הַחֲדָר הַנָּעוּל?"

"חֲפָרְתִּי מִנְהָרָה", הוֹדָה הַנָּעַר.

"וּמִדּוּעַ לֹא נִמְלֶטֶת בַּעֲדָה? מִדּוּעַ לֹא הִבְרַחְתָּ אֶת סִפְרִיךָ, וּבִחְרָתְךָ לְהִשָּׁאֵר בַּחֲדָר?"

"הוא לא הספיק!" צִהַל הַנָּזִיר, "תִּפְסְתִּיו מִבְּעוֹד מוֹעֵד!"

"לא" ... הִשִּׁיב לִיבְלָה. "אַרְעָה מִפְּלֶת בְּמִנְהָרָה שְׁחָפְרְתִּי".

"כֶּךָ, אַתָּה עוֹנָה בַּעֲזוֹת פָּנִים, לֹא שִׁמְץ חֲרָטָה! חֲפָרְתָּ מִנְהָרָה מִתַּחַת לַחֲצָרִי, וְחֲדַרְתָּ בַּעֲדָה לְתוֹךְ מְעוֹנִי... לֹא יֶאֱמָן, מִמֶּשׁ לֹא יֶאֱמָן!" – וְאִזּוֹ הִרְקִיעָה חֲמָתוֹ שְׁחָקִים וְהוּא פָּרַץ בְּצָרִיחָה צְרוּדָה "הַשְּׁלִיכוּהוּ לַפְּלָבִים, לַפְּלָבִים הַשְּׁלִיכוּהוּ! חֲצֹפָה יְהוּדִית – לַפְּלָבִים, לַפְּלָבִים!!!"

זָרָעוֹ הָאֵיתָנָה שֶׁל הַמְּשֵׁרֶת לָפְתָה אֶת זָרָעוֹ שֶׁל הַנָּעַר, וְהוּא גָּרַר אוֹתוֹ הַחוּצָה.

קוֹלוֹ שֶׁל פֶּאן שְׁטוּצ'יִנסְקִי נִשְׁמַע לִפְתָּע, בְּרוֹר וְחָד: "חֲכָה!" קָרָא הָאֲצִיל, וְהַמְּשֵׁרֶת עָצַר בְּהִסּוּס.

"בְּרָצוֹנִי לִשְׁאֹל אֶת הַנָּעַר מִסֵּפֶר שְׁאֵלוֹת", הִסְבִּיר שְׁטוּצ'יִנסְקִי לְמֶאֱרָחוֹ, וְהִלָּה הִנָּהן בְּרֹאשׁוֹ.

לִיבְלָה הִחֲזִיר אֶל הַחֲדָר, וּפֶאן שְׁטוּצ'יִנסְקִי הִתְבּוֹנֵן בּוֹ בְּעֵינָיו.

"נָעַר אֲמִיץ וְנִבּוֹן", חָשַׁב בְּלִבּוֹ, אֵךְ גּוֹרְלוֹ לֹא עֲנִין אוֹתוֹ בְּכִהוּא זֶה. הַשְּׁלָכַת נְתִינִים לַפְּלָבִים הִיְתָה מַעֲשֵׂה שְׁבָכָל יוֹם, וְגַם כָּלְבִּיו שֶׁל פֶּאן שְׁטוּצ'יִנסְקִי לֹא הָיוּ מְרַעְבִּים. אֲבָל הוּא בִקֵּשׁ לְשִׁבֹּשׁ אֶת מִהְלָכִי הַנָּזִיר וּמֶאֱרָחוֹ, וְהַנָּעַר עָשׂוּי לְהוֹעִיל לוֹ בְּכֶךָ. הוּא לֹא יִנִּית לָהֶם לִיֶּסֶד מִפְּלָגָה שְׁתַּעֲמִיד אֶת שְׁאֵר הָאֲצִילִים בְּצֶל...

"אמר לי, נערי" – פתח בקול רך – "אתה חפרת מנהרה, וחדרת אל הבית פנימה..."

ליכלה הנהן בראשו.

"ואתה יודע כי זוהי התפרצות לרשות זרים, ויתרה מזו: זוהי פגיעה חמורה באדוניך, האציל המרומם" –

ליכלה החויר כסיד.

"– על עברות פחותות מאלו נדונים הנתינים למות, נמקים בבורות פלא ומשלכים לכלבים – מדוע עשית זאת, אפוא?

מדוע הסתכנת כל כך?"

ליכלה הזדקף ואמר בגאונה: "משום שאני חייל!"

"חייל?" קראו שלושה קולות יחדו.

"כן, חייל!" השיב ליכלה בלהט. "הקדוש ברוך הוא נתן לנו את התורה הקדושה ואנו שומרים עליה מכל משמר.

עתה נגזלה מעמנו התורה הקדושה בכח הזרוע – ואנו התגייסנו כדי להשיבה!"

"חצפה יהודית!" קרא הפריץ.

ליכלה נפנה לעברו ואמר ברגש: "אלו היה חברך גוזל את בתך וכולא אותה בטירתו, האם לא היית חופר מנהרה ומתגנב לאחזתו כדי לשחררה?"

"לא ולא!" פרץ האציל בצחוק רועם, "לא הייתי חופר מנהרה! הייתי אוסר עליו מלחמה ומחריב את טירתו עד היסוד!"

"ומדוע לא תבין אפוא כי התורה היא בבת עינינו ואנו מוסרים את נפשנו כדי להצילה? מדוע יחשב לנו לעוון אם נחפר מנהרה וננסה להשיבה?"

"הַנֶּעַר צוֹדֵק, פֶּאן זִיכְלִינְסְקִי", אָמַר שְׁטוּצ'ינְסְקִי בְּכָבֶד רֹאשׁ וְהֶעִיף מִבֵּט עוֹלֹז בְּנֹזֵר הַזֹּעֵם. "אֵין הוּא פּוֹשֵׁעַ, אֲלֹא גִבּוֹר! הוּא הַסֵּתֶפֶן כְּדִי לְהַצִּיל אֶת הַקְּדוֹשׁ לוֹ! הַזֹּכֵר אֶתָּה פִּיצֵד הַתְּגַנְּבָנוּ בֵּין שׁוּרוֹת הַקּוֹזָקִים כְּדִי לְהַשִּׁיב אֶת הַדָּגֶל הַשְּׁבוּי?"

"אוֹהוּ!" צִהַל הַפְּרִיץ, "כִּפְּאֵלוּ הִיָּה זֶה אָף אֶתְמוֹל! אַח, הִיָּה אֵלֹו יָמִים טוֹבִים..."

"יָמִים כִּפְּהֻלָּה!" הִסְכִּים שְׁטוּצ'ינְסְקִי.

"יָמִים אֲשֶׁר לֹא יִשׁוּבוּ", נָהֵם זִיכְלִינְסְקִי בְּעָרְגָה.

גִּגְרֹרִיּוֹס חָרַק בְּשִׁנָּיו בְּזַעַם, וְאֶגְרוֹפִּיו נִקְפְּצוּ וְנִפְתְּחוּ חֲלִיפּוֹת: חִיָּבִים לְנַתֵּק אֶת הַפְּרִיץ מִקְּסָמָיו שֶׁל שְׁטוּצ'ינְסְקִי הָעָרוּם...

"אֲנִי חִיָּב לְהַזְכִּירְךָ שֶׁנֶּעַר פּוֹחַח זֶה פָּרֵץ לְטִירְתְּךָ" – קָרָא בְּקוֹל צוֹרֵם – "הוּא חָלַל אֶת רִשׁוּתְךָ! אִם תִּשְׁתַּחֲרֹו, תִּהְיֶה לְלַעַג בְּעֵינֵי נְתִינִידָה, וְהֵם יִפְרְקוּ כָּל עַל!"...

"הוּא חָיִל", הִתְעַקֵּשׁ פֶּאן שְׁטוּצ'ינְסְקִי, "וַיֵּשׁ לְנֶהֱג בּוֹ כְּשְׁבוּי מִלְחָמָה!"

הַפְּרִיץ הִיָּה נְבוֹךְ. הוּא גָרַד אֶת עַרְפוֹ וְאַחַר מָשַׁךְ בְּכַתְּפָיו –

"לֹא..." קָרָא בְּזַעַף, "אֵלֹו פֶּטְפוּטִי סָרָק..."

מִצָּחוֹ הִתְקַמֵּט, נָסָה לְנַסֵּחַ אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו: "הַנֶּעַר טוֹעֵן שֶׁהוּא חָיִל, שֶׁהַסֵּתֶפֶן לְמַעַן הַקְּדוֹשׁ לוֹ מְכַל – הוּא מַעֲזוֹ לְדַמּוֹת זֹאת לְחִטִּיפַת בְּתִי הַיְּקָרָה – אָבֵל אֲנִי אֲנִי מֵאֲמִין לוֹ!" כֵּן, זֶה הַנִּקְדָּה: "פֶּשׁוּט מְאֹד, אֲנִי מֵאֲמִין!" הוּא נִרְפֵּן לְעֵבֶר חֲבֵרוֹ: "הָאֲמָנָם הַתּוֹרָה כִּהַ יְקָרָה עֲבוּרוֹ? הָאֵם הִגָּה בְּסִפְרִים הַלָּלוּ יוֹמָם וּלְיָלָה בְּטָרָם הַחֲרָמוֹ, כִּשֶּׁם שֶׁאֲנִי הוֹגָה בְּבִתִּי בְּחֻבָּה? אֶתָּה מִבֵּין, הוּא מִשְׁוֶה אֶת הַכְּרִכִּים הַכְּבִדִּים לְבִתִּי הַיְּחִידָה – אָף הָאֲמָנָם סִפְרִים אֵלֹו הֵם עֲבוּרוֹ חֲזוֹת הַכָּל, מְשׁוֹשׁ חַיָּו. הָאֲמָנָם בְּלַעֲדֵיהֶם אֵין חַיָּו חַיִּים, כִּפִּי שְׁבִתִּי שְׁלִי יְקָרָה לִי? הָאֲמָנָם?"

שאלתו הנוקבת של הפריץ ההדהדה בחלל האולם. הכל תלו
את עיניהם בנער החור וצפו לתשובתו.

וליפלה שתק.

מבטו היה נעוץ בחלל והוא ערף את חשבון נפשו.

ליפלה מעולם לא שקר, ואף עתה בקש להשיב לעצמו תשובת
אמת בטורם יענה.

האמנם התורה כה יקרה לו?

כן, בהחלט! הוא מוכן למסר עבודה את נפשו – והוא אף
עושה כן ברגע זה ממש!

אף האם לא התעצל בלמודה? האם לא חלם והתבטל בעת
השעורים, האם לא הפריע למחלקם, ולא בצע מעשי קונדס?

ובכן... כל זה נחלת העבר, כל זה היה ונגזז! מאז פגש ברבי
בריש ונחברתו והתגייס לשורות חיליו – מני אז הריהו מסור לה
בכל נפשו!

הדבר ברור ומחלט, נחוש ומוצק!

"כן". אמר ליפלה בקול רם ובוטח. "התורה אמנם יקרה לי
מכל ואני חיל נאמן בשרותה!"

"אם כן" – נשמע לפתע קולו החורק של הנזיר – "יש לי
ענש מתאים עבורך" –

פֶּרֶק י"ג

מְסִירוֹת נֶפֶשׁ

כלֵּם נִפְּנוּ לְהִבִּיט בְּנֹזֵר. הוּא נִצָּב בְּמִרְכָּז הָאוֹלָם וְעֵינָיו בּוֹרְקוֹת
 יִּמְשָׁמָחָה: "יֵשׁ לִי עֶנֶשׁ נִפְלָא עֲבוּרָךְ! אַתָּה תָּבוֹא עִמָּנוּ אֶל
 הַמְּסַבָּאָה, וְתִרְאֶה בְּמוֹ עֵינֶיךָ אֶת סִפְרֶיךָ הַיְקָרִים הַמְּשֻׁלָּכִים אֶל
 הָאֵשׁ – תִּרְאֶה אֶת הַלְהֻבָּה אוֹחֶזֶת בְּדַפִּים הַקְּדוּשִׁים, וְאֶת הַכָּרְכִים
 הַכֹּהֲנִים הוֹפְכִים לְאֶפֶר לְבִנְבֵן וְזֶה יִהְיֶה עֲבוּרָךְ הָעֶנֶשׁ הַנּוֹרָא בְּיוֹתֵר!"

לִיבְלָה הַחֲוִיר וּפָרַשׁ אֶת יָדָיו בְּתַחֲנָה: "אָמֵר, מָה עוֹלְלוּ לָךְ
 הַסִּפְרִים הַקְּדוּשִׁים? מַדּוּעַ אַתָּה רוֹדֵף אוֹתָם בְּחֻמָּה שְׁפוּכָה?

מַדּוּעַ תַּעֲלִיל עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁטָּנַת כָּזָב וְרָשָׁע, בְּעוֹד
 שֶׁהִנְבִּיא מַעֲיֵד עָלֶיהָ כִּי –

תּוֹרַת ה' תִּמְיָמָה
 מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ

עֲדוֹת ה' נֶאֱמָנָה
 מַחְפִּימַת פֶּתִי

פְּקוּדֵי ה' יִשְׁרִים
 מְשִׁמְחֵי לֵב

מִצּוֹת ה' בְּרָה
 מְאִירַת עֵינַיִם

יֵרָאֵת ה' טְהוֹרָה

עוֹמֶדֶת לְעַד

מִשְׁפָּטֵי ה' אֱמֶת

צִדְקוֹ יִחַדּוּ – –

הַנִּזְיֵר נִשָּׂא אֶת רֹאשׁוֹ וּמִפִּי פֶרֶץ צְחוּק חִלּוֹד וְצוֹרֵם: "חֵי חֵי,
מַלִּים כְּדוֹרְכָנוֹת... דִּינּוּ, מְאוּמָה לֹא יַעֲזֹר לָכֶם עוֹד! חֲלָפָה שְׁעַתָּם
שֶׁל הַיְּהוּדִים, עֲבָרָה לֹלֵא שׁוֹב!"

"מִדּוּעַ?" שָׁאל לִיבְלָה בְּכֹאֵב. "אֲמֹר, מִדּוּעַ?!"

עֵינֵי הַנִּזְיֵר בָּרְקוּ כְּעֵינֵי מְטֹרֶף וְהוּא נִפְנָף בְּסִפְרוֹ כְּאֶחָיו תְּזוּזִית:
"בְּגִלָּל סֵפֶר זֶה!" צָרַח בְּשִׁנְעוֹן – "הוּא יִתְפֹּס אֶת מְקוֹמוֹ הָרְאוּי
לוֹ, וְיִרְדֹּף אֶת הַיְּהוּדִים עַד חֲרָמָה! הוּא יִנְחִיל לְמַחְבְּרוֹ עֶשֶׂר
וּתְהִלָּה, כְּבוֹד וּשְׂרָרָה!"

לִיבְלָה בָּהָה בּוֹ מִבְּלִי לְהִבִּין מְאוּמָה: "מִיֵּהוּ מַחְבְּרוֹ?" שָׁאל
בְּמִבּוֹכָה.

"אֲנִי! אֲנִי!" שָׁאָג הַנִּזְיֵר.

"וּמַהּוּ סֵפֶר זֶה?"

"הֵא, אֵינָךְ יוֹדֵעַ – רַבִּים אֵינָם יוֹדְעִים – אָבֵל עַד מֵהֵרָה יִדְעוּ
הַכֹּל! זֶהוּ כְּתָב שְׁטָנָה עַל הַיְּהוּדִים וְדָתָם – שָׁנִים רַבּוֹת עָמְלָתִי
עָלָיו" – –

שִׁפְתָיו כִּסּוּ קֶצֶף לְכַנְפֵּן, וּגְרוֹנוֹ הִשְׁתַּנֵּק מֵרֵב הַתְּרַגְּשׁוֹת.

לִיבְלָה הִבִּיט בּוֹ, וְהִתְחִיל לְהִבִּין: "סֵפֶר זֶה הוּא שְׁהֵמִיט עָלֵינוּ
אֶת כָּל הַצָּרוֹת? בְּגִלָּלוֹ הִחְרָמוֹ סִפְרֵינוּ וּבְגִלָּלוֹ עוֹמְדִים לְהַעֲלוֹתָם
עַל הַמוֹקֵד? בְּגִלָּלוֹ נֶאֱסַר הַמְּלַמֵּד הַטּוֹב וְתוֹשְׁבֵי הָעִירָה צְפוּיִים
לְפָרְעוֹת?"

"בְּדִיוֹק כֶּף, אָבֵל זֶה רַק תַּחֲלַת הַדֶּרֶךְ! בְּגִלָּלוֹ יִרְדְּפוּ הַיְּהוּדִים

עד חֲרָמָה וַיִּגְרְשׁוּ מִן הָאָרֶץ, בִּגְלָלוֹ נִזְכָּה לְשֵׁם וּלְתִהְיֶה וְנִכְבָּשׁ
אֶת הַשְּׁלֵטוֹן! לִנְגַד עֵינָיו הַמְשַׁתָּאוֹת שֶׁל לִיבְלָה קִפֵּץ עַל בְּהוֹנוֹתָיו,
כִּשְׁהוּא חוֹבֵק בְּעֵז אֶת הַכֶּרֶךְ הָעֶבֶה.

"לֹא יֵאָמֵן!" מְלַמֵּל לִיבְלָה. "הַכֹּל בִּגְלַל אֶסֶף שְׁקָרִים נְדוּשִׁים,
בְּלִיל שֶׁל שְׁטִיּוֹת מְלַקְטוֹת..."

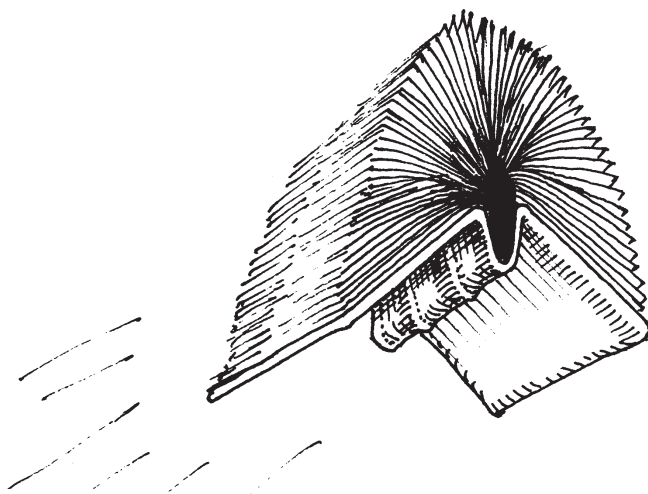
"מָה אַתָּה מְמַלְמֵל שָׁם?" צָרַח הַנְּזִיר, "מָה אָמַרְתָּ?"

"לֹא כָלוּם! אָמַר נָא לִי, הָאֲמָנָם לוֹלִי סֵפֶר זֶה לֹא הָיוּ סִפְרֵינוּ
מִחֲרָמִים, וְדַמְנוּ לֹא הָיָה מִתֵּר?"

"בּוֹדָאִי!" הִכְרִיז הַנְּזִיר בְּגִאוֹה, "לוֹלֵא סֵפֶר זֶה מְאוּמָה לֹא הָיָה
מִתֵּרֶחַשׁ!" וְהוּא אָחֲזוּ בִידוֹ וַנִּשְׁאוּ אֶל עַל.

אֲבָל מִשְׁהוּ הַתֵּרֶחַשׁ –

לִיבְלָה זָנַק בְּמִפְתִּיעַ, חָטַף אֶת הַכֶּרֶךְ הָעֶבֶה מִיַּד הַנְּזִיר הַנִּדְהָם,
וְהִשְׁלִיכוֹ לְעֶבֶר הָאֶחָד.

הספר עף בקשת רחבה, כריכתו נפתחה ודפיו נפרדו. הוא נפל בכבדות לתוך האח המסוקת, והאש אחזה בו מיד.

הנזיר צנח צנחה נוקבת והשליך את עצמו לאח הבוערת בנסיון להציל את אוצרו המתלקח, אף אצבעותיו נכוו בלהב האש והדפים הפכו לאפר לבנבן.

הנזיר קם מכריעתו, פניו חורות כסיד, אף עיניו בוערות בטרון. הוא פרש לצדדים את זרועותיו הכוויות והשמיע צרחת חיתית:
"אההההה... אבד החזון ואיננו!" –

"פאן זיכלינסקי, לא עוד מלך תהיה על פולין – ואני, לא עוד נביא להמונים, לא נביא החצר ויועץ הממלכה!" –

נמוג החלום, צמל שנים פלה בעשן! – –

נקמה, פאן זיכלינסקי! תן לי לנקם בנער היהודי. את כל

זַעֲמִי אֲכֹלָה בּוֹ! אֶת שְׁנֵאתִי לַעֲמוֹ וּלְתוֹרָתוֹ, אֶת אֲכֻזַּת הַחֲלוֹם
וְסִפּוֹל הַתְּכֵנִיּוֹת! אֶהְיֶה... נִקְמָה מִתּוֹקָה, מִתּוֹקָה" – –

לִיבְלָה עָמַד חוֹר, אֶף זָקוּף וְגָאָה.

הוא יָדַע מַה נוֹרָאָה תִּהְיֶה נִקְמָתוֹ שֶׁל הַנָּזִיר – אֲבָל בְּמַעֲשָׁהוּ
הָאֲמִיץ הִצִּיל אֶת סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ מִשְׁרָפָה וְאֶת הַקְּהֵלָה מִפְּרֻעוֹת, וּמִי
יִוָּדַע – יִתְכַּן שֶׁהִצִּיל אֶת הַמַּמְלָכָה כָּלָה מִשְׁגִּיחוֹנוֹתָיו שֶׁל מְטָרָף
צוֹרֵר יִשְׂרָאֵל... הוּא הָיָה בְּטוֹחַ כִּי רַבִּי בָּרִישׁ גָּאָה בּוֹ!

כְּמִתּוּךְ חֲלוֹם שָׁמַע אֶת הַפְּרִיץ מְשִׁיב: "כְּמוֹכֶן, גְּרִיִּיק הַמְּסַכֵּן.
הַדְּבָר מֵגִיעַ לָךְ! הַנֶּעַר מְסוּר בְּיָדֶיךָ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּרֻצוֹנֶךָ!"

"בּוֹדֵאִי" – הַסִּכִּים פֶּאֶן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי – "כֶּף הוּא עַל פִּי דִינִי
הַצֶּדֶק וְהַיֶּשֶׁר!"

"מַה בְּדַעְתְּךָ לַעֲשׂוֹת בּוֹ?" הִתְעַנֵּן הַפְּרִיץ.

וּלְפֶתַע נִשְׁמַע קוֹל שִׁקְשׁוּק מְרַכְבוֹת וּמַצְהֵלוֹת סוּסִים, וְהַמְלָה
רָבָה חֲדָרָה אֶל הַטְּרַקְלִין הַשְּׁלוֹ.

"אֲבוֹי!" קָרָא הַפְּרִיץ, "אֲבֹדְתִי! הָאֲצִילִים שְׁזַמְנָתִי לְכָאן הִגִּיעוּ
כְּדֵי לַעְרוֹךְ הַפְּרוֹת עִם גְּרִיגוֹרִיוֹס הַנָּזִיר, וְהִנֵּה הַפֶּן סָפְרוּ לְאַפֵּר וְכָל
תְּכֵנִיּוֹתַי הִתְנַפְּצוּ. הֵן אֶהְיֶה לְקֶלֶס בְּעֵינֵי כָל חֲבֵרֵי... מַה אַעֲשֶׂה,
אֲפּוֹא?"

"אֵל יְאוּשׁ", נִחְמָו פֶּאֶן שְׁטוּצ'יִנְסְקִי. "סִפֵּר לָהֶם אֶת הַדְּבָרִים
כְּהוֹיָתָם, וְהִנִּיחַ לָהֶם לִגְזֹר אֶת דִּינוֹ שֶׁל הַנֶּעַר: הֵם יִשְׁתַּלְּלוּ מִשְׁמָחָה!
רְאֵה תְּרָאָה, דְּמִיוֹנָם יִמָּצִיא עֲנָשִׁים שְׁלֹא עָלוּ בַּחֲלוּמוֹ שֶׁל הַשָּׁטָן..."

"וְהִדֵּר, כְּפִיר!" צִהַל הַפְּרִיץ, וּבִרְכִּיו שֶׁל לִיבְלָה פָקוּ.

הָאוֹלָם נִתְמַלֵּא בְּאֲצִילִים מְלֵהָגִים, קִנְקֵנֵי שֶׁכָּר עָבְרוּ מִיד לִיד
וְהַמְקַטְרוֹת הָאֲרָכוֹת הָעָלוּ עֶשֶׂן, הַכֹּל פֶּטְפֶטוּ בַּעֲלִיצוֹת אוֹדוֹת
הַרְפָּתָקָאוֹת גְּבוּרָה וּמַעֲלָלֵי צִיד, הָעֵבִירוּ מִפֶּה לְאָזֶן אֶת הָרִכְלִיּוֹת

האחרונות וקוננו על החרף הקשה ועצלות האפרים. הכל דברו וצחקו, לחשו וגחכו, וחכו לרגע בו יגלה להם הפריץ את סבת בנוסם.

פאן זיכלינסקי קם ממקומו, ובאולם נשתררה דממה מתוחה.

הוא הציג בפני הנוכחים את הנזיר גרגוריוס, האורח הנכבד מאיטליה (הנזיר הרפין את ראשו בענוה) שהואיל לזכות את האנושות במחקר מקיף אודות עולות היהודים ומעלליהם (הנזיר נשא את ראשו בחשיבות), מחקר שהיה מחולל מפנה מכריע בהתייחסות ליהודים ולדתם (גרגוריוס הנהן בראשו במרץ).

"זמנתי אתכם לכאן כדי להציג בפניכם את האורח ומחקרו, ולדון עמכם יחד בדרךכים לישומו. אבל הנער הזה" – והוא הניח ידו על כתף ליפלה שעמד לצדו, חור ודומם – "חפר מנהרה מתחת לחצרי וחדר בערמה לביתי, חטף את המחקר והשליכו לאש! אמרו נא אתם, חברים: מה דינו?"

האצילים הנרגשים פתחו בשטף של מלים, צעקו וצווחו ונסו לעלות על חבריהם. ליפלה ההמום התקשה לעקב אחר ההצעות הרבות שנוזקו לחלל האויר. רק מלים בודדות הגיעו אליו: קטיעת אצבעות... שני כלבים... הצלפות מגלב...

ואז קם פאן שטוצ'ינסקי ונשא את ידו.

הס השלף באולם הגדול.

"חברים, הנזיר הוא הנפגע מפעלתו של הנער – וזכות הנקמה שמורה לו במלואה..."

"אמת!" קראו הכל, "נכון הדבר!"

הנזיר קם ממקומו וחיף באכזריות. שעתו הגדולה הגיעה!

גרגוריוס קד לעבר הנוכחים ופרש את ידו לצדדים: "אדונים

נִכְבְּדִים, אֵין לָכֶם מִשָּׁג מֵהַפְסִידָה הָאֲנוּשׁוֹת בְּרָגַע אֶחָד! עֲמַל
שֶׁל שָׁנִים יֵרֵד לְטִמְיוֹן, מְחַקֵּר שָׁאִין עֲרוּךְ לוֹ...

הַנֶּעַר הַיְּהוּדִי בִקֵּשׁ לְהַצִּיל אֶת סִפְרֵיו מִכְּלִיוֹן, בְּהִצִּיתוֹ אֶת הָאֵשׁ
בְּסִפְרֵי. אָבֵל אֲנִי אוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֵח, וְאֹלֶכֶה אֶת הָאֵשׁ בְּסִפְרֵיו!

כִּף יָמוֹת לוֹ מִתּוֹךְ יְסוּרֵי גּוֹף וְעֲנוּיֵי נֶפֶשׁ כְּאֶחָד – –

”הֵידֵד!” צִהְלוּ כָּל הָאֲצִילִים.

שִׁפְתָיו שֶׁל לִיבְלָה רָעְדוּ וְהוּא פָּנָה אֶל הַנְּזִיר בְּרָגַשׁ:

”אָנָּה, עֲשֵׂה בִי כְרִצוֹנָךְ – אָבֵל קִים אֶת הַבְּטָחָתְךָ! הַבְּטָחָתְךָ לִי
כִּי בְּהַעֲדֵר הַסֵּפֶר שְׁחִבְרַתְךָ לֹא יִגְעוּ בְּסִפְרֵינוּ לְרָעָה וְהַהֲסָתָה נִגְדָנוּ
תַּפְסֵק –

עֲלִיךָ לַעֲמֹד בְּדַבּוּרְךָ, וְלִהְיוֹת אֶת הַסִּפְרִים הַקְּדוּשִׁים לְבַעֲלֵיהֶם!”
”הַנֶּעַר צוֹדֵק”, פָּסַק פֶּאן שְׁטוּצ’יִנְסְקִי. ”נְזִיר הַגּוֹן עוֹמֵד
בְּדַבּוּרוֹ!”...

”הַנֶּעַר צוֹדֵק”, מִלְמְלוּ כָּל הָאֲצִילִים.

”אָבֵל הוּא שָׂרָף אֶת סִפְרֵי!” יָבַב הַנְּזִיר, ”הַסֵּפֶר שֶׁהָיָה כָּל
עוֹלָמִי... הַנֶּעַר שָׂרָף אוֹתוֹ, וְעָלְיוֹ לְהַשְׂרִיף בְּמִקְוֵמוֹ!”

”זוֹהִי זְכוּתְךָ!” הַסִּפִּים פֶּאן שְׁטוּצ’יִנְסְקִי.

”זְכוּתְךָ!” אִשְׁרוּ כָּל הָאֲצִילִים.

”לָבוֹ אֶת הָאֵשׁ בְּאֵח!” צִוָּה גְּרִיגוֹרִיוֹס בְּצִרִיחָה רָמָה.

יָדִים חֲזָקוֹת אָחֲזוּ בְּלִיבְלָה וּקְשָׁרוּהוּ בַּחֲבָלִים עֲבֵתִים. הוּא הִבִּיט
עַל בְּגָדֵי הַקִּיץ שֶׁלָּבַשׁ, וְחִיּוֹךְ עָגוּם עָלָה עַל שִׁפְתָיו – לְפָחוֹת
זֹאת: הַבְּגָדִים הַשְּׂאוֹלִים שֶׁקָּבַל מֵהוֹרָיו שֶׁל לִיזֵר לֹא יִשְׁרְפוּ... הוּא
לָבוֹשׁ בְּבִגְדָיו שֵׁלוֹ: ”לְפָחוֹת לֹא אָמוֹת בְּתַכְרִיכִים לֹא לִי” – –

האצילים קמו מכסאותיהם והמשרתים גררו את הנער לעבר האח.

האש בערה בעז והפיצה חם רב.

ליבלה עצם את עיניו לקריאת "שמע ישראל" –

ואז צץ במחור רעיון.

רעיון מוזר, למעשה המור נועז. אך מה יש לו להפסיד?

הוא פקח את עיניו, וראה מולו את פרצופו המעונת של הנזיר.

"אתה דנת אותי למיתה אכזרית", אמר חרש, "ואיני מבקש ממך רחמים. רחוקים הם מלבך... די לי בכך שהבטח לי כי ספרינו יחזרו לבעליהם, ההסתה הפרועה תפסק ורבי בריש ישחרר מכלאו.

אבל נהוג למלא את בקשתו האחרונה של הנדון למות – ויש לי בקשה פשוטה..."

"חצפה יהודית!" צרח הנזיר. "איני מוכן לחכות אף לרגע!"

"הנער צודק", התערב פאן שטוצ'ינסקי. "מהי בקשתך?"

"בכיס מנח צעצוע פשוט, ואני חפץ לשחק בו אף רגע קט..."

"בקשה נוגעת ללב", אמר הפריץ. "אנטון, התר את אסוריו!"

"האש תדעך בינתיים!" צרח הנזיר, "הוסיפו עוד עצים!"

הפבלים התרו, והדם שב לזרם בידי הכואבות של הנער. הוא פשפש בכיסו, ושלה משם את שעון הזהב.

אש האח השתקפה במתכת הכתמה והפיצה נגוהות פז לכל עבר.

האצילים השמיעו קריאות התפעלות והתגודדו סביבו להיטיב לראות את הפלא הזעיר. רק הנזיר הפנה אליהם את גבו, ולבה בקדחתנות את האש באח.

ליבלה לחץ על הקפיץ הזעיר, ומכסה השעון נפתח בנקישה. לוח השעון התגלה במלא יפעתו והכל התבוננו בו בשקיקה. מעולם לא ראו אורלוגין כזה זעיר הפועל בשקט כזה רב, ללא נקישות וצלצולים מהדהדים.

המחוגים הראו עדין את השעה חמש וארבעים דקות. ליבלה משך בנצרה כלפי מעלה וסובב אותה ימינה. האצילים הגוחנים מעליו נגזזו לפתע והכל התערפל. העולם הסתחרר סביבו ופטישים כבדים הלמו בראשו. אט אט הצטלל הכל, והוא חש ברצפה מוצקה מתחת לרגליו. מוזר, הדבר הראשון שהבחין בו היתה מפת הקטיפה הירקה. רק לאחר מכן נשא את עיניו – ומצא עצמו מתבונן בפניו המאירות של רבי מאיר'ל...

רבי מאיר'ל חיך חיוך מסתורי ואוהב, כאלו היה שתף לקשר הסודי.

הוא לטף את לחיו של ליבלה ונטל מידיו את השעון היקר: "החזרת אותו אל השעה הנכונה", העיר בהביטו אל לוח הספרות.

הוא סגר את המכסה בנקישה עדינה והחזירו לכיס אפודתו.

ליבלה היה המום. הכל היה כזה מבלבל ומוזר...

הדלת נפתחה, ורבי מוניש המלמד נשא בזהירות כוס קפה מהביל שמלא את החדר בניחוח מריר. אביו של ליבלה פסע אחריו כשבידיו פנכת קביות ספר.

"המים רתחו אף זה עתה", התנצל המלמד, והרבי אשר בניע ראש.

הָאֵב הַנִּיחַ אֶת הַפִּנָּה עַל הַשִּׁלְחָן וְהַעִיף מִבֶּט בִּבְנוֹ: "לִיבְלָה, הֵיכָן הַתְּלַלְכֶּת כָּל כֶּף? אֵיךְ לֹא תִבּוֹשׁ לְהַתִּיצֵב כֶּף בְּפָנַי הַצַּדִּיק?"

לִיבְלָה זָע בְּמִבּוֹכָה, וְאָלוּ הָרַבִּי אָחֻז בִּידוֹ בָּחַם וְאָמַר: "לִיבְלָה הוּא חֵיל, הוּא עֹבֵר תְּקוּפַת אֲמוּנִים קָשָׁה בַּחֲפִירוֹת וּבְשׁוּחוֹת!"

וְכָלֵם חִיכּוֹ לְשִׁמְעַה הַהֲלָצָה.

רַק לִיבְלָה הָיָה רְצִינִי עַד אֵימָה: הוּא יָדַע כִּי הָרַבִּי יוֹדֵעַ!

וְהוּא יָדַע דָּבָר נֹסֵף – שֶׁהוּא אָכֵן חֵיל!

כֶּף הַחֵלִיט זֶה עֲתָה – לְפָנַי מְאֵתִים שָׁנָה – וְלִיבְלָה מֵעוֹלָם לֹא שָׁקַר...

הַצַּדִּיק עֲצָם אֶת עֵינָיו וּבִרְךְ בְּהַתְּלַהּבוֹת: "שֶׁהִפֵּל נִהְיָה בְּדַבְרוֹ".

לְגַם מִהַמְשָׁקָה הָחֵם וְנֶאֱנַח בְּהִנָּאָה. לְאַחֵר מִפֶּן הִסִּיט אֶת פֶּסְאוֹ לְאַחֹר וְנִשְׁעֵן עָלָיו בְּהִרְחָבָה. הָעֵמִיד אֶת לִיבְלָה לִימִינוֹ, וְאָחֻז בִּידוֹ בַּחֲבִיבוֹת: "עֲתָה נוּכַל לְגַשֵּׁת לְמִטְרַת הַפְּגִישָׁה", חֵיף הַצַּדִּיק בְּנֵעַם. "הַתְּאַסְּפֵנוּ כְּדִי לְהַעֲמִיד אֶת לִיבְלָה לְמִבְחָן", וּפָנַי הָאֵב קָדְרוּ.

"אִיזוֹ סוּגִיָּה לְמִדָּתָם לְאַחֲרוֹנָה?" שָׁאַל אֶת הַמְּלַמֵּד.

"לְמַדְנֵנוּ אוֹדוֹת סוּגֵי הַעֲדִיּוֹת וְדִינֵיהֶם", הָשִׁיב הָלָה בְּקִצְרָה.

לְבוֹ הָיָה כָּבֵד עָלָיו. אֲמָנָם, אֵין זֶה אֲשַׁמְתּוּ שֶׁהִנָּעַר אֵינוֹ יוֹדֵעַ מְאוּמָה – אֵךְ בְּכָל זֹאת צָר לוֹ לִרְאוֹת אֶת לִיבְלָה הָעֵלִיז בְּקִלְקֻלָּתוֹ, וְלִשְׁאֵת מִבֶּט אֵל פָּנָיו הַנִּכְלָמִים שֶׁל אָבִיו...

"וּבִכָּן, לִיבְלָה", חֵיף הַצַּדִּיק וּבְעֵינָיו רָצַד זֵיק צוֹפֵן סוּד, "חֲזוּר נָא בְּפָנֵינוּ עַל אֲשֶׁר לְמִדָּת בְּעֵנֶן זֶה!"

"אֵנִי... וּבִכָּן... לְכָל עֲדוֹת צָרִיכִים שְׁנֵי עֲדִים..."

"אֲשֶׁר יִגְרָתִי בָּא", הִרְהֵר הַמְּלַמֵּד בְּהַשְׁלָמָה חֲסֵרַת אוֹנִים, "בְּכֶף מִתְּמַצוֹת יִדְעוּתִיו..."

"אכן", אמר הצדיק בקול רך, "המשך נא..."
וליפלה המשיך!

הוא הבדיל בין עדות ממון המכרת את המציאות לבין עדות אישות המעניקה תקף למעשה הקדושין והגרושין, הוא הרצה את דבריו בשטף ובלהט כשהוא שואב עדוד ממבטו המדרבן של הצדיק ומעיניו האוהבות של אביו. הוא עמד ליד כסאו של הצדיק ואגודלו חתר באויר כתלמיד חכם ותיק...

"ונפקא — מניה בין שני סוגים אלו, כאשר מעיד בפנינו עד אחד בלבד: בעדות ממון תגרם עדותו ליצר ספק בלבנו, אבל בעדות אישות לא פעל העד מאומה, והמקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו" — —

וככל שהמשיך ליפלה בדבריו השוטפים הלכו עיניו של רבי מוניש ונתעגלו ופיו נפער בתדהמה.

ובאיזושהו שלוב נפלא, הרי ככל שעיני המלמד התרחבו, התרחבו גם שפתיו של האב בחיוך מאשר ועיניו נמלאו דמעות שמחה...

ליבלה סים את דבריו ונדם.

אביו נגש, והטביע במצחו נשיקה אוהבת.

רבי מוניש הניד בראשו ולחש: "לא יאמן, לא יאמן"...

והצדיק נשא את עיניו ונקב אותו במבט חודר: "אינך מסגל לשער למה מסגל נער יהודי להגיע –

נער יהודי שנשמתו עמדה למרגלות הר סיני והוא הכריז בכל לבו: נעשה ונשמע"...

רבי מוניש הרפין את ראשו במבוכה ופנה לקבל את ברפת הצדיק. האב נגש אחריו, ותורו של ליבלה הגיע.

הוא רכן לנשק את ידו של הצדיק, ואז תפסו הרבי בשתי ידיו והתבונן בו במבט מעמיק וחודר, מבט חם ואוהב, כמבטו הבלתי נשכח של רבי בריש, המלמד הרחוק כל כך...

"ובכן, ליבלה", לחש הצדיק, "זכור ואל תשכח: אתה חיל בשורות התורה!"

וליבלה הנהן בראשו במרץ.

"אף, ליבלה – החיל הנאמן לא יבחן בסערת הקרב ובמערכות המלחמה בלבד! מסירותו ונאמנותו יבחנו דווקא בעת שלום ורגיעה – באם יעמד איתן על משמרתו, וימלא בדבקות את רצון מלכו..."

ליבלה, התורה הקדושה תובעת את כל ישותך, את זמנך והגיגך – והיא תעניק לך בכפלים! היא תעצב את אישיותך ותאיר את כל חייך באור יקרות!"

"כֵּן, רַבִּי!" לַחֵשׁ לִיבְלָה בְּהִתְרַגְּשׁוֹת. "אֶהְיֶה חָזֵל נֶאֱמָן! הָרַבִּי
יוֹכֵל לִבְטַח בִּי, מֵעוֹדִי לֹא שִׁקְרָתִי..."

"אֲנִי בּוֹטָח בָּךְ", הִשִּׁיב הָרַבִּי, "בְּוֹדָאִי שְׁאֲנִי בּוֹטָח בָּךְ", וְאִמְצוּ
אֶל לְבוֹ בָּחֶם. וּמַעַל לְרֹאשׁוֹ שֶׁל לִיבְלָה הִנָּתוֹן בְּחִיקוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק,
הַבֵּיטוֹ עֵינָיו בְּרַבִּי מוֹנִישׁ הַנֶּדָּהֶם בְּחִיּוֹף נִצָּחוֹן.

